

62393

ПАН ОЛІЙНИК

*Як ми кажемо-
так і буде!*

ДЕРЖАВНЕ ВІДДАВ УКРАЇНИ

или

1951 К

~~42292 Б~~

1300

СТЕПАН ОЛІЙНИК

*Як ми кажемо-
так і буде!*

ДЛЯ СЕКЦІЙ ФОНДІВ
БІБЛОТЕКИ АН УРСР
Ізв. № 62393

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ
КИЇВ — 1951

59 334

*Малюнки
художника А. Резніченка*

56641.

Центральна
наукова бібліотека
АН УРСР
Акт № 1982
№ 12 1007-19

ВНООФ
Звірено 20 08 р.

*З тобою ми,
партіє!*

Г

З ТОБОЮ МИ, ПАРТІЄ, ЗАВЖДИ З ТОБОЮ!

З цехів Запоріжжя, з донецьких забоїв,
Від тисяч прославлених в праці героїв,
З колгоспних ланів від майстрів урожаю,
Від кожної хати — від краю до краю —
Лунає, мов пісня (хай слухає світ!):
— Привіт тобі, партіє рідна!
Привіт!

Ми й стали тому найсильнішими в світі,
Що завжди тобою натхненні й зігріті,
Що ти нас, як мати, любовно зростила,
Що в кожному з нас — твоя сталінська сила,
Що йдем за тобою — на труд і до бою!
З тобою ми, партіє! Завжди з тобою!

В тобі ж бо і мудрість, і сила народу,
І велич його трудового походу,
І мужність, і доблесть мільйонів людей,
Що сили беруть з твоїх світлих ідей!

Це ти привела нас, крізь бурі й ненастя,
До сонця свободи, до світлого щастя,
Де в братстві народів, як вірні друзі —
Живем ми щасливо в Радянськiм Союзі.

В цiм братнiм союзi цвіте Україна!
В нiй серце твоє, твоя сила орлина!
Ми тi українцi, що нинi (й віками!)

Зовуть нас і зватимуть—більшовиками.
Ми ті, що, сягнувши вершини прогресу,—
В степах засвітили вогні Дніпрогесу,
Що вмієм підводить заводи гігантські,
Ми ті українці, що звемось—радянські,
Що учить нас партія—жить боротьбою!
З тобою ми, партіє! Завжди з тобою!

Ми ті хлібороби, що в рідному полі
Уміло ведуть по колгоспнім роздоллі
І трактор новий, і комбайн, і машину,
Що славлять врожаєм радянську країну!
Так партія Сталіна учить нас жити!
Тому ми і вмієм так землю любити:
Ту землю, де люди живуть на ній вільні,
Де цвітом красуються села артільні,
Ту землю, що вкрита сьогодні садами,
Що труд прикрашає рясними плодами.
Ми ті хлібороби, що вчені із нами,
Що світ ще здивуєм не раз врожаями!
Зірки Золоті нам осяяли груди!
Нас партія Сталіна вивела в люди!
Несуть у труді наші славні знамена—
Такі, як Озерний, як Хобта Олена,
Кузнець, Дубковецький, Ангеліна Паша.

Ми дочки й сини твої, партіє наша!
Якщо в нас електрики сяйво розквітло—
Ми певні, ми знаєм—це партії світло.
Якщо ми вертаємось радісні з поля—
Ми знаєм—в цій радості партії воля.
Якщо в нас пшениця в степах зародила—
Ми знаєм—в труді нашім партії сила.
Сильніша на світі—Радянська держава!
Ми горді, ми знаєм—це партії слава!
Народів сім'я в нас—єдина родина.
В цім братнім сузір'ї—цвіте Україна!
З підтримкою руського старшого брата,
Цвіте над Дніпром вона, славна й багата,
Всі землі свої возз'єднавши одвічні,
В хатах засвітивши вогні електричні.

Віддавши всі сили величним будовам,
Йдемо ми, керовані рідним Хрущовим,

Готові нові перемоги вершити—
У вік комунізму, що в ньому нам жити!
Йдемо тим шляхом—героїчним походом—
Що Сталін великий накреслив народам!
Йдемо!..
І лунає, як хвилі прибою:
— З тобою ми, партіє! Завжди з тобою!

1948

БАТЬКО НАРОДІВ

I

Ми йдем з Вами, батьку,
В прийдешнього час
Шляхом героїчних походів.
Ми тим і щасливі,
Що маємо Вас—
Великого батька народів!

Спитай ланкову
У колгоспнім краю:
Чому урожаї зростила?
Почуєш:—Зростила,
Бо землю мою
Оновлює сталінська сила!

Спитай шахтаря
На донецькій землі:
Де брав він насагу робочу?
Він скаже:—У мене
Єсть батько в Кремлі,
І я його радувать хочу!

Спитай академіка—
Майстра відкрить:
Звідкіль його сила й натхнення?
Він скаже:—Нас учить
Народу служить
Великого Сталіна вчення!

— Скажи, як свободу
У дні бойові
Здобув ти, солдате Китаю?
— Здобув,—відповість,—
Бо в Кремлі у Москві
Отця і натхненника маю!

— Дівчино-болгарко,
В чім щастя твоє?
І чути з болгарського дому:
— У тому, що Сталін
На світі жиє!
І жити нам з ним по-новому!

В цвіту Україна,
Урал і Кавказ!
І лине з ланів і заводів:
— Ми тим і щасливі,
Що маємо Вас—
Великого батька народів!

Спасибі Вам, батьку!
Спасибі й привіт
За те, що крізь роки бурхливі
У вік Комунізму
Ведете Ви світ,
Що з Вами—навік ми щасливі!

II

Від повних здоров'я
Джерельних криниць,
Від щастя і рідного дому,
Артільного саду,
Рясних полуниць,
Хлібів у меду золотому,
Від зір Дніпрельстану
Над краєм моїм,
Де спіють жита урожайні,
Від тих, що ведуть
У степу запашнім
В пшеничному морі комбайни,
Від тих, що за славу

Нових врожаїв
Встають, як бійці до походу—
Привіт і любов Вам
Із наших ланів,
Найбільшому другу народу!
Привіт і спасибі
Від сонячних хат,
В яких і просторо і світло—
Наш батько—учитель
І наш депутат,
З ким щастя прийшло і розквітло.
В краю чорноморським
Мої земляки,
Як зводиться день за горою—
На ниви родючі,
Двори і токи
Йдуть з Вами на труд, як до бою!
З ім'ям Вашим рідним
У серці в груді—
Ми вічно любитимем поле.
Відродно нам, батьку,
Із Вами в труді
Оновлюють гори і доли.
З Москви дорогої,
З старого Кремля
Ми чуємо завжди Ваш голос.
І наші артільні
Безмежні поля
До Вас нахиляють свій колос!

ВЕЛИКОЇ ПРАВДИ ЗАКОН

Над сотнями шахт,
Над містами,
Над морем пшеничних хлібів—
Цвітуть і сяють вогнями
Шістнадцять
Радянських гербів!

Це край мій—
В труді і в обнові,

Де вільний, щасливий народ
Живе у єднанні й любові!
Мій край—всіх народів оплот!

Мій край,
Де знаменами Маю
І сонцем ясного Кремля—
Осяяні води Дунаю
І рідна Карпатська земля.

Мій край,
Де заводам і селам
Навіки законом дано—
І радості грайні джерела,
І сонце у кожне вікно.

Великий закон!
Його сила
Заповнює простір і вись,
В нім правда життя яснокрила,
Жива й процвітаюча скрізь,
В нім стали живими надії,
В нім полум'я творчих горінь,
В нім здійснились
Думи і мрії
Трудящих усіх поколінь.

Великий закон!
Його слава
У кожному серці звучить,
Як пісня труда величава,
Як заклик
Боротись і жити!
Він кличе до праці, в походи,
Гуртує в труді і в бою,
Навік визволяє народи,
Єднає в щасливу сім'ю!

26 ЧЕРВНЯ 1938 РОКУ

За того, хто сонцем осяяв округи,
За того, хто дав нам
Цей радісний день—
За вчителя, батька,
За рідного друга,
За Сталіна ми
Подаєм бюлетень.
Щоб землю радянську,
Ніким незбориму,
Вкривали заводи,
Сади і ліси,
За силу і міць,
За Вітчизну любиму,
За партію ми
Подаєм голоси.
Хто слава і гордість
Радянської влади,
Хто чесний і вірний
Народу боєць—
Того ми шлемо
До Верховної Ради,
Тому—і любов
І довір'я сердець!
Грими, наша слава,
На кожному кроці:
У шахті, на полі,
В квітучих містах.
Ми йдемо, згуртовані
В Сталінським блоці,
Ми Сталіну славу
Несем у піснях.
За того, хто здійснює
Волю трудящих,
За тих, чия сила
Сягає висот—
За вірних синів,
За найкращих із краших
Віддав голоси український народ.

ПІСНЯ ПРО БЕСАРАБІЮ

Не раз я всміхався тобі
З-за Дністра,
А ти була смутком повита...
Мовчала долина,
Чорніла гора—
У клаптях, мов латана свита.

І гнів мій котився
На берег на той,
Де часто—опівночі, вранці—
Здіймалось народне
Пронизливе—Ой!
Під свист батогів сигуранци.

— Вставай проти пана!—
Гукав я, твій брат.
Та встати не мала ти сили.
Як душать під пресами
Твій виноград,
Так люд твій бояри душили.

Я вірив, що прийде
Той сонячний час
На згубу душителям чорним,
Коли тебе, змучену,
Вкрадену в нас,
Ми знову до серця пригорнем.

Коли на сумних
Бесарабських полях
Ми рідні серця поєднаєм,
І в братніх обіймах,
На світлих шляхах,
Ми „Дойну“ нову заспіваєм.

Я вірив, що прийде
Твій день вороття,
Й до нас ти пригорнешся лоном,
Навіки освітлена
Сонцем життя—
Великої правди законом!

І день той прийшов!..
Утікають пани,
Злякавшись народу відплати!
Ідуть твої браття—
Радянські сини,
З неволі тебе визволяти!

І день той прийшов!..
Через води Дністра,
Осяяна сталінським краєм,
В сім'ю повернулася
Рідна сестра,
Яку ми в обійми приймаєм!

29 червня 1940 р.

ОЗНАКИ ВЕСНИ

Колись селянин пізнавав її так:
Якщо засвистів на акації шпак,
Якщо цвірінчать горобці-стрибуни—
Це значить, надворі ознака весни!
Колись це було.
А сьогодні—не так!
Весна набула в нас новітніх ознак!

Якщо від світанку до ночі в селі
У кузні завзято дзвенять ковалі,
Якщо від зорі до нічної пори
В колгоспних коморах шумлять трієри,
Якщо лаборанткам задачу дано—
Звіряти на схожість артільне зерно,
І вже бригадир оглядає лани—
Для нас це—найперша ознака весни!

Якщо із райцентра (щаслива їх путь!)
Дівчата з мічурінських курсів ідуть,
Якщо на подвір'ї, у всіх на виду,
Плуги і сівалки стоять у ряду,
Якщо ланкові, що достойні хвали,
З комори міндобрива в степ одвезли,

І вже обміряють ділянки вони—
Для нас це найкраща ознака весни!

Якщо в МТС на поля через міст
Потужну машину повіз тракторист,
Якщо пролунала команда: „Грузи!“,
Й насіння в мішках уляглось на вози,
Якщо від села покотилось за гай
Погожого ранку:—Коней запрягай!
І клекіт моторів над степом луна—
У кожного в серці—колгоспна весна!

...Народжена в праці краса цих ознак.
Отак ми весну зустрічаєм!
Отак!

ВЕСНА

1

Підводяться сонячні ранки.
Погожі становляться дні...
Виходьте, бригади і ланки,
Назустріч колгоспній весні!

Одні—там, де сад, мимо балки,
Другі—навпростець, через яр...
Сівальник, ставай до сівалки,
За плуга берись плугатар!

На полюшко-поле рушайте
Прикласти уміння і хист.
Їздові, коней запрягайте,
Сідай за кермо, тракторист!

Немає миліш, як у полі,
У дружнім труді на лану—
На ріднім колгоспнім роздоллі
Стрічати красуню-весну!

На те ми й колгоспна родина,
Щоб працею славить наш край,
Щоб сили єднать воєдино
І йти у бої за врожай,

Щоб сонце стрічать не на ганку
В погожу годину ясну,
А в полі! І ... „Доброго ранку!“
Сусідам гукать
на лану.

2

Ми люди колгоспної вдачі,
Думки в нас і плани свої:
У дні трудові, у гарячі
Здобути такі врожаї.

Щоб радувать рідну державу
І Сталіна-батька в Кремлі,
Щоб нашу колгоспную славу
Квітчати багатством землі,

Щоб люди трудящі у світі
Ще більше гордились за нас!
Щоб всіх ворогів в Уолл-стріті
Від люті—повергло у сказ!

Повергне!
Слова ці—пророчі,
Бо успіхи нам лиш з руки!
Колотимуть містерам очі
Густих ячменів остюки!

Підніметься в повному зрості
Такий в нашім полі овес,
Що сказиться Черчілль від злості,
Старий уоллстрітівський пес!

Посієм і так ми обробим
Пшеницю, буряк, кок-сагиз,
Щоб Трумен від заздрості й злоби
Загарбницькі кігті погриз!

Дадуть (бо здобути ми в змозі!)
 Нам стільки багатства лани,
 Що кинуться, в атом-психозі,
 В Америці з вікон пани!

Ми кажем ділкам з Уолл-стріту:
 — Не з вами весна ця! Ні, ні!
 Над людством, над простором світу
 Цвісти—тільки нашій весні!

... Підводяться сонячні ранки,
 Погожі становляться дні...
 Виходьте, бригади і ланки,
 Назустріч колгоспній весні!

ПЕРВОМАЙ

Там, де в полі хліба—з краю в край,
 Де під сонцем садів білоцвіти—
 В кожну хату несе Первомай
 Хліборобам весняні привіти.

Ось іде він у знатне село,
 У відому колгоспну Летаву,
 Де сяють Зірки, де зросло
 Одинадцять Героїв на славу!

Йде по рівному полю тому,
 Де весна заказалась багата.
 І виходять назустріч йому
 Героїні, подільські дівчата!

— Добрий день вам!—гука Первомай
 І цвітами дівчат осипає.
 — Як діла?.. І який урожай
 Зберете цього року?—питає.

І говорить йому ланкова:
 — Подивіться, яка в нас пшениця!

Дам я стільки зерна у жнива,
Що напише в газетах столиця.

А друга одвіча йому так:
— Всім скажіть—що у дівчини Фросі
Цього року зародить буряк,
Як ніде не родив він ще досі!..

Третя каже:—А гречка моя
На всю область мене звеличає!
— Не відстану від них вже і я!—
Так четверта йому одвічає.

Побажавши, щоб з ними в труді
Виростали нові героїні,—
Тисне руки він їм золоті
І прямує по рідній країні.

До Марії Лисенко в артіль,
До Кислиці, Шульги, Фастової,
До мільйонів героїв... Звідтіль—
В Переяслав—до Хобти старої!

І в який він колгосп не зайдє,
Кожен землю засіяв, освоїв—
Скрізь зустріне, повсюди знайдє
Своїх друзів—колгоспних героїв.

...Урожаю ти наш, урожай!
Нам з тобою цвісти, молодіти!
В кожную хату несе Первомай
Хліборобам весняні привіти!

ПІСНЯ ПРО ЛИТВИНЕНКА ВАСИЛЯ

Є в Донбасі у нас Курахівка село,
Що в електровогнях і в садах розцвіло!

Є в селі тім колгосп (трудолюбна сім'я),
Що великого Сталіна носить ім'я,

Що звеличує область і славить район,
Що прибутки її перейшли за мільйон,

Що в науку до неї спішать звідусіль!..
Голова там Герой—Литвиненко Василь!

Ось він полем іде, у своєму брилі,
А навкруг—колосяться багатства землі,—

А навкруг пшениці—аж за обрії до хмар—
Ті, що тридцять центнерів дадуть на гектар.

А навкруг—кукурудза, густі ячмені,
І люцерна цвіте на лану вдалині...

Там, де треба сьогодні найбільше зусиль—
Неодмінно він там—Литвиненко Василь!

Ось іде він до ферм і в той стан польовий,
Де зелений конвейер пливе кормовий.

А довкола—корів, і телят табуни,
Що в пахучій траві розкошують вони.

І в хлібах і в садах—його труд, його хист.
Куди оком не кинь—відчувається зріст.

По-хазяйськи робить!.. Вже такий в нього стиль.
І в пошані тому Литвиненко Василь!

...Як Вітчизну в бою відстояли сини—
Повернувся в село він гвардійцем з війни,

Та солдатська душа і в труді молода—
Нині став він Героєм, гвардійцем труда!

Шістдесят йому літ! Та лічить їх дарма—
По душевній красі—йому й тридцять нема.

У години світань, на ранковій зорі,
Як на зміну в забої ідуть шахтарі—

Піднімає в похід свою дружну артіль
І веде на лани Литвиненко Василь!

ЗА РІКОЮ ГУДЕ МОЛОТАРКА

За рікою гуде молотарка,
Звеселяє людей на току...
Ой, чого ти, Галино-хмілярко,
Поглядаєш туди,
За ріку?

— Там Петро, машиніст чорноокий,
Розгортає дебелі снопи.
Ой, степи ви, колгоспні, широкі,
Ви здружили нас,
Милі степи!

Ллється зерно дзвінке, золотисте
На підводи, що в ряд на току...
Ой, чого ти, чого, машиністе,
Поглядаєш на хміль,
За ріку?

— Там Галина моя пораненьку
Свою ланку веде поміж нив.
Ой ти, хмелю, рясний, зелененький,
Оповив ти мене,
Оп'янив!

.
Встане вечір над рідним Поліссям.
І ріка, що яснїє здаля,
Понесе на човні їхню пісню
Поміж рідні сади
І поля.

ПІСНЯ ЛАНКОВОЇ

Триста пудів маю проса,
Триста пудів на гектар.
Для солдата і матроса
Зварить кашу кашовар.

І покаже він матросам
Фотокарточку таку:

В чистім полі.. йду я просом,
У зеленому вінку!..

Хай на морі шторм і „качка“ —
Будуть мовити вуста:
— Це твоя, мабуть, землячка?!
Дай, напишем їй листа!

...Відповім я:—Друзі милі!
Усьому дали ми лад.
Уродили нам в артілі
І пшениця й виноград.

Горді славним урожаєм,
Звозим копи на токи,
Та пісень про вас співаєм,
Чорноморці-моряки!

У достатках і багато
Нашим людям жить і жить,
Приїздіть до нас на свято!
У Янівку приїздіть!

НА КИЇВ, НА КИЇВ БІЖАТЬ ПОЇЗДИ

За вікнами—поле,
Гуркочуть мости,
В обнови ліси і долини,
На Київ, на Київ
Біжать поїзди
З оспіваних сіл України.

А хто це в них їде?
Кому така путь?
Для кого розкриті простори?
Кому це назустріч
Салют подають
Стрункі степові семафори?

Скликає Вкраїна
Дочок і синів,

На дружню пораду скликає!
То ідуть в столицю
З широких ланів
Герої—творці урожаю.

Хвала їм і слава!
Ти світ обійди—
Не знайдеш такої родини.
На Київ, на Київ
Біжать поїзди
З оспіваних сіл України.

...Пригладивши вуса,
Поснідавши всмак,
У кріслі сидить, мов на троні,
Наш Марко Озерний,
Що духом юнак—
В купе, в міжнароднім вагоні.

Це ж він того літа
На полі зібрав
Такі кукурудзи початки,
Що фермерів США
Приголомшив, здолав,
Поклав „на обидві лопатки“!..

Із Львівщини іде
Старик-садовод,
Навстріч—ланкова із Полтави.
За труд імена їх
Квітчає народ
Піснями пошани і слави.

З Житомира ідуть,
В цвіту, мов їх лан—
Дві знатні льонарки-сусіди.
З Херсонщини іде
Вусатий чабан,
Доярка з Одещини іде.

...Зійдуться в столиці
В театрі вони
І скажуть Вітчизні з трибуни:

— Ми зробимо все,
Твої дочки й сини,
Щоб швидше дійти до Комуни!

Ми любимо землю,
Ми вславим її
Трудами, як чесні люди.
Хай казяться люті
Війни палі,
Все рівно—по-нашому буде!..

Прикрасяться в літі
Слова їх палкі
Морями ячменю, пшениці...
Скажіть: де ще в світі
Є друзі такі,
Як ці, що зустрілись в столиці!

Хвала їм і слава!
Ти світ обійди—
Не знайдеш такої родини.
На Київ, на Київ
Біжать поїзди
З оспіваних сіл України!

НОВОРІЧНЕ

Вдаряє дванадцять
На башті Кремля!..
Й від Тісси до східних кордонів—
За стіл новорічний
Сідає сім'я,
Сім'я—до двохсот мільонів!

Замало експресу
Шістнадцяти днів,
Щоб стіл той кругом облетіти...
Шістнадцять республік
Кладуть на нім хліб,
І фрукти, і вина і квіти!

У ніч яснозору
Встає над столом
Сім'я ковалів, генералів...
— Тож вип'ємо, друзі!..
Заграли вином
Мільйони прозорих бокалів.

— За те, щоби
Ріками лився метал!—
Сказав сталевар-переможець.
— За славний Донбас,
За могутній Урал,—
Гукнув металург-запорожець.

— За велич будов,
Що встають навкруги!
— За мир, за міцну його базу!
— За те, щоб сконали
Лихі вороги
Від люті й доларного сказу!

— За те,—з українських
Ланів роздалось,—
Щоб множить багатства врожаю!..
Й мільйони бокалів
Угору знялось
Від сивих Карпат до Алтаю.

— За дружбу ми вип'єм!—
Сказали брати.
— Підніmemo здравиці чашу
За силу, що всіх нас
Веде до мети—
За доблесну Партію нашу!

— За батька-вождя,
Що як сонце сія!..
Й від Тісси до східних кордонів—
Про Сталіна пісню
Співає сім'я,
Сім'я—до двохсот мільйонів!

Наши знайоми

ІВАН КОЛЯДА

Поема

І. В БЕРЛІНІ

Ніщо не спинило розплати—
Ні дзоти, ні тисячі мін.
Безстрашні радянські солдати
Ввійшли переможно в Берлін!

Солдати одної родини,
Солдати Вітчизни труда:
Калужці, вірмени, грузини,
А з ними—Іван Коляда.

Іде, огляда обгорлі
Будинки з злодійським добром,
Іван Коляда—із артілі,
Що знов розцвіла над Дніпром.

Він гордий, що мужність, відвагу
Доніс до кінця, до мети...
Рішив наш Іван до рейхстагу
Із хлопцями разом зайти.

Та в кого узнати дорогу,
Щоб марно не йти манівцем?
Аж бачить Іван—біля рогу
Дівчина стоїть з прапорцем.

Смуглява, підтягнута, бистра.
Спитали її не дарма.
— Ведем,— кажуть хлопці,— міністра,
От тільки портфеля нема!

І там, де над муром високим
Палає на сонці наш стяг,
Повільним, упевненим кроком
Зайшов Коляда у рейхстаг.

В пилюці столи і паркети,
Ні духу живого ніде,
Й гукає Іван в кабінети:
— Та де ж ви, правителі? Де?

— Нема,— каже,— видохла ферма,
Що виплодив Гітлер-удав.
Це ж тут, мабуть, Герінг той Герман
Мордяку свою наїдав!..

Гуляє, висвистує вітер,
Писульки якісь розкида.
На трон, де сидів колись Гітлер,
Виходить Іван Коляда!

Дроти телефонів обвислі,
Чорнильні прибори з „орлом“...
Розкинувсь Іван там у кріслі
І вдарив об стіл кулаком:

— Дивіться,— гукає,— хлоп'ята,
До чого доживсь Коляда—
Сама канцелярія ката
Для нього тепер ерунда!

Дістав він „орла“ того з трону,
Жбурнув, розтрощив йому клюв...
І трубку схопив з телефону,
І хлопцям лукаво моргнув:

— Алло! Це говорить барлога!
Що, що? Із рейхстагу... Да, да!

Я прошу колгосп „Перемога“,—
Жартує Іван Коляда.

Та й чом же йому сумувати,
Коли перемиг-таки він,
Примусивши руки підняти—
„Вояк“, що втекли у Берлін.

Та й чом же йому, молодому,
Не пити цю радість весни,
Коли він до рідного дому
Іде переможцем з війни.

Іде по німецькій столиці,
Як воїн країни добра.
Іде до своєї світлиці,
Де вікна—на берег Дніпра.

2. ДО РІДНОГО ДОМУ

Біжать, пролітають вагони
За вікнами—наша земля!—
Колгоспні поорані гони,
Посівами вкриті поля.

На стінах вагонів—плакати:
— Ми брали Варшаву, Берлін!..
То ідуть гвардійці-солдати.
В медалях усі, як один.

Крізь битви і гуркоти грому
Пройшли вони роки війни.
Додому, до рідного дому
Вертаються славні сини!

Стрічає народ Батьківщини
І квітами їх закида.
То ідуть—вірмени, грузини,
А з ними—Іван Коляда.

Ось-ось вже його полустанок
— Дивіться, село он! Мое...

Над степом підводиться ранок,
І поїзд военний стає...

— Прощайте, брати мої, друзі!
Пишіть. Бо скучатиму, звик...
І ті, що на вогняній смузі
Здружилися в битвах навк,—

Потиснули руки по-братськи,
Міцні і широкі в плечах...
Це ж з ними він роки солдатські
Прожив у тривожних ночах!..

Гудок... Покотили вагони...
І поїзд набрав уже хід...
Стоїть Коляда на пероні,
Махає пілоткою вслід!

...До берега стежка знайома.
Он хата... і млин... і паром...
Іван Коляда уже дома,
Ти чуеш, село над Дніпром!

Почуло... Біжать звідусюди—
З колгоспного двору, із хат.
Свої, дорогі йому люди,
І кожен стрічає, мов брат.

Обніме:—Здоров, мій земляче!
— Іване! Та скільки ж це літ!
І дехто від радості плаче.
А ген—поспішає з воріт,

Ціпка свого взявши у руки,
Дідусь... Ой, не та вже хода...
Радійте! Солдата-онука
Стрічає старий Коляда!

Ось жінка спішить із роботи...
Кінець вам, розлуки літа!
Іван вибігає навпроти,
До серця її пригорта:

— Марино!—Ту зустріч навки
В серцях берегтимуть вони.

Радійте! Бійця-чоловіка
Стріча Колядиха з війни!..

А люди все йдуть привітати,
Їх повно в дворі і в дому,
Про труд свій нелегкий—багато
Вони повідають йому.

— Вже маємо коней в артілі...
— До сотні будуємо хат...
— Почнемо вкривати з неділі.
Щоб люди вселились до свят...

І клуб почали прибирати...
Село оживає щодня!..
Стемніло. Зійшлися до хати
Сусіди, правління, рідня.

Гуляли за пізною годину,
Звитяжці війни і труда...
На всю придніпровську долину
Виводив пісні Коляда!..

3. ЗА МНОЮ

Щодня до зорі—ще і ніч не розтане—
Він будить сусіда:—Пішли!..
— Хоч трохи спочив би. Ти чуєш, Іване!
— Не можу, не маю коли.

Стоїть не одна недовершена хата.
А скоро дощі, холода...
— Рушайте за мною, діди і дівчата! —
Гукає Іван Коляда.

За мною, до праці!.. Забудемо втому,
Бійці Сталінграда, Орла.
Усі, хто з походів вернувся додому—
Виходь на онову села.

Підводиться день з-за вишневого саду,
А він уже хату вкрива.

Недаром його будівельну бригаду
„Гвардійська“ село назива.

Снопи очерету слухняно, як весла,
Лягають—сюди і туди,
І швидко ідуть під круті перевесла
У дужих руках Коляди.

Нема матер'ялу? Не вкриті будови?
— Дівчата! Нажніть рогози!
Не стій, Васильок, запрягай-но корови—
І в берег, і швидше вези!

Скомандує. Жарт якийсь кине на втіху.
І скрізь беручий, як колись.
Підріже, підіб'є лопатою стріху—
То стань і з любов'ю дивись.

Як вив'яже „кіску“ міцну і зубчату—
Не пройде ні краплі води.
— Заходьте, щасливі господарі, в хату,
Живіть і не знайте біди.

На домі новім, не тримаючись, стане
І зверху село огляда.
— Гляди, бо впадеш! Стережися, Іване!
— З рейхстагу ж не впав. Єрунда!..

Клопочуться люди, щоб був обережним,
А він до них мовить звідтіль:
— Не раз я на пункті, отак, спостережнім
Стояв, намічаючи ціль.

— До вечора ще одну треба накрити—
Така у бригади мета.
— Приємно, Іване, з тобою робити—
Не чуєш, як день проліта!

4. ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ

... Вона прикрашала Дніпро і степи
Від неї в село—пробігали стовпи,
Що струнко стояли при кожному дворі
Й ритмічно гойдали нічні ліхтарі.

Видніла та станція з краю села.
Утоптана стежка до неї вела.

І в час, коли люди з піснями бригад
Верталися з поля до білених хат—
На ній уже чулись гудки голосні,
В дворах і в світлицях займались вогні.

І станеш бувало на другій горі—
І видно, як сяйвом одбилось в Дніпрі,
Неначе веселки грайливе крило—
Колгоспне, нове придніпровське село.

Приїжджі, що вперше були в цих краях,
Частенько питали в нічних поїздах:
— А що то за місто в огнях розцвіло?..
І в відповідь чули:
— Петрівка, село!..

А потім—війна... і орда чужаків
Вп'ялася у землю шипами підків.
Нависла над хатами горя імла.
І стежка на горб шпоришем заросла.

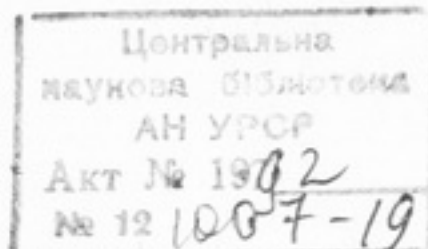
Механік до неї не йшов, як колись,
За вітром у ніч плач і стогін неслись.
Прострелена в бік, без дверей і вікна—
Стояла сліпа і похмура вона.

І от, ніби сонце зі Сходу, з-за гір,
Піднявши знамена червоні до зір,
Ішло наше військо крізь бій до Дніпра,
Все дужче з-за гір долітало „ура!!!“

І хтось у ту пору, в світанковій млі,
Над нею ліхтар підійняв на шпилі,
І світло його заясніло в поля.
Туди, де верталось щастя здаля.

Мов кликало:—Рідні! Скоріше до нас!
Петрівка чекає з обіймами вас!..

... Цю повість про світло—старі й молоді
Вже кілька разів повіли Коляді.

...В осінній порі, як пшениця зійшла,
До станції вийшли бригади села
— Та доки ж дивитись!—сказав Коляда. —
Візьмемось?—питає.
І гримнуло:
— Да!!!

І люди взялися. В осінній порі
Застукали там ковалі, теслярі.
По плану й команді бійця-Коляди —
Стовпи піднімали, тягли проводи

По плану й команді—на нові бруси
Кріпили динамо, зшивали паси.
Машину зібрали, зробили поміст.
Що далі, Іване? Ти ж наш машиніст!

...Приїхав механік і скрізь обійшов.
Оглянув роботу, сказав: „хорошо“.
Досвідченим зором в деталі проник.
Всміхнувся до Івана:
— Пускай паровик!

І люди почули знайомі гудки!..
І впала веселка
на води ріки!

І знову проїжджі в цих самих краях
Частенько питають в нічних поїздах
— А що то за місто в огнях розцвіло?
І в відповідь чують:
— Петрівка, село!..

5. ІВАН КОЛЯДА КОВАЛЮЄ

Закінчилися роботи,
Тихо стало на полях.
Вишив іній позолоти
На деревах, на шибках...

П'ять годин—і надвечір'я...
Скоро випадуть сніги...

Запрудили все подвір'я
Культиватори, плуги.

Кілька місяців пролине—
Знов покличе їх земля.
Ходить, журиться правління:
Де ж узяти коваля?

— Ні одного... Обминули,—
Голова доповіда.
— А про мене, що? Забули?—
Обізвався Коляда.

— Скличу: Федьку-інваліда,
Кілька хлопців молодих,
Та до них Євмена-діда—
Щоб весь день „качав“ нам міх.

Та й почнем ковалювати,
Буде кузня до ладу.
... І сьогодні не впізнати
Нам Івана Коляду.

Руки чорні, весь у сажі,
Груди потом залило.
Як пристукне, як прикаже—
І готове чересло.

Як візьме леміш у кліщі,
Як ударить молотком—
Біле віяло-іскрище
Розлітається кругом!

І наварить, і приплющить
(Бо кував з давніх-давен).
— Дужче, Федька. Ще раз, дужче!
Більше духу, дід Євмені!

Він хазяїн свому слову.
Ти на нього—не тисни...
Підб'є коню підкову—
Не спаде і до весни.

Бризнуть іскри до фуфайки,
А йому—аби удар.
Ще й прикурює від гайки,
Бо не гайка то, а жар.

Хай надворі вже покрито
В білу паморозь сади,
В нашій кузні—справжнє літо.
Є роботи в Коляди!

Там до колеса дай шину,
Там зубця до борони,
Там—ресору, там—пружину,
Поладнай і піджени.

Тож Іван недаром каже:
— Отаке воно бува!
Скоро сніг на землю ляже,
А у мене—йдуть жнива...

...В нього людно, в нього жарко,
Там ви станете в куток
І запалите цигарку,
Щоб постояти часок.

І тому так неприродно
Не одвідать Коляду,
І тому і я сьогодні
Теж у кузню ту піду.

— Добрий день, Іване, друже!
Йдуть діла, як слід, мабуть?!
Посміхнувся:—Та байдуже!
Як захочу, так і йдуть!

...Ген, Марина через вигін
Вже несе йому обід.
Подивилась:—Ти ж, як цигані
— Не розлюбиш,—кинув дід.

Гордість жінки нам відома,
Як в пошану муж ввійде.
— Інші,—каже,—взимку дома.
Мій же... завжди щось знайде.

То млина, то на ремонті,
Відпочив би кілька днів...
— Так було в нас і на фронті:
Що потрібно—все робив.

Пообіда, пожартує,
І за молот, і—гайда!..
Поспішає, ковалює
Наш гвардієць Коляда.

6. У КЛУБІ

Йде сьогодні в клуб на свято.
На гуляння—все село.
Буде там людей багато,
Як давно вже не було.

На фронтоні, на зубчатім—
Там портрети і вінки.
... В ці хвилини в кожній хаті
Прибираються жінки.

Щоб зачіска і хустина,
Щоб усе їм—до лица...
Прибирається й Марина,
Жінка знатного бійця.

Одягла те плаття біле,
Шите шовком і сріблом,
Що з Іваном на весіллі
В нім сидла за столом.

Заплела у коси стрічки,
Знов у люстро загляда...
— В тебе ті ж дівочі звички.—
Посміхнувся Коляда.

А як вийшли на дорогу,
Він підкинув жартома:
— Не навчилася йти в ногу!..
— Знать, ходила я сама!

Розсміялись, жартівливі,
Поспішаючи туди...
— Добрий вечір вам, щасливі! —
Хтось гукнув до Коляди.

То озвався Федір Галка,
Їх порадник і сусід.
То дніпровський дід-рибалка,
Що прославив весь свій рід

Що вночі—два роки тому,
Поміж жовтий верболіз,
Він човном, під гуркіт грому,
Сто гвардійців перевіз.

Ось і клуб їх. Цей куточок
Прикрашали і вони.
На синів своїх і дочок
Сталін дивиться з стіни.

Тут бійці і полководи,
Тут матроси всіх морів,
Видатні буряководи,
А найбільш—плугатарів.

— Ну, та й скиб ви наорали ж!
Їх удовж як розклади—
За Берлін аж перевалиш!—
Чути голос Коляди.

Славить пісня Жовтень, волю—
То виводить ланкова.
— Прощу, люди, всіх до столу!—
Об'являє голова.

І народ сюди підходить,
А на тому на столі—
Все, що квітне, все, що родить
На колгоспівській землі.

Хто не вийде, хто не встане—
Той про силу повіда.
Чом замислився, Іване?
Розкажи нам, Коляда,

Як ти бився, як ішов ти
Як за Одер, за ріку?
Як стрічав военний Жовтень
У гвардійському полку?

— Я зустрівся з першим святом
В незабутньому бою—
Рядовим бійцем-солдатом—
В Приазовському краю.

У вогні і канонаді,
На світанковій зорі
Стрів я друге—в Сталінграді,
Ще й на „Краснім Октябрі“.

Ну, а з третім—„вищу расу“
Я на штик гвардійський брав
І вклонивсь тоді Тарасу
Із дніпровських переправ.

Я з четвертим Жовтня святом
Мчав на битву в літаку...
Ну, й лупили ж ми проклятих,
Молби ціпом на току.

І скажу я вам сьогодні:
Крізь вогонь тяжких атак
На арену міжнародну
Вийшов гордо наш земляк.

Я добра і щастя зичу
Вам—з ким радісно живу—
І в труді до слави кличу
На арену світову!..

Розгубився, мабуть, трошки...
Хліб узяв... а в миску—глядь—
І почав, по звичці, ложку
За халявою шукать.

Гомін. Співи. І з-за столу
Він встає на повний зріст:
— Більше місця, ширше коло!
Грай чичітку, баяніст!

Як розсипав, як настроїв
Музикант свої лади,
Вся артіль—сім'я героїв—
Любувалась з Коляди.

Він то плесне, то притопче,
То прикаже пісні в лад...
Вже минуло й за півночі,
А ніхто не йде до хат.

... Хороше в сім'ї артільній
У щасливі, творчі дні.
Хороше у нашій вільній,
У радянській стороні!

1945 р.

В ЛІТНІЙ ВЕЧІР ІДУ Я НА ПОЛЕ

В літній вечір іду я на поле,
Трактористам газети несучу.
Полюбив я тепер, як ніколи
Цю вечірнього степу красу.

Рівномірно тукочуть мотори
У безмежній нічній далині,
І пливуть, освітивши простори,
Скільки глянеш—вогні і вогні!..

Йду на них між густими хлібами.
А на груди—колосся звиса.
І мене окриляє думками
Ця вечірнього степу краса:

— Хоч не можна ті зорі знімати,
Що горять у небесній імлі—
Ми навчилися так працювати,
Що знімаєм Зірки на землі!

Ті зірки—золоті п'ятикутні—
Світять нам у прийдешні віки!..
— З перемогою вас, всемогутні
Хлібороби мої, земляки!

ВАСИЛЬ ХОМИЧ

Досі був я просто Вася,
А тепер—Василь Хомич!..
— Як ця зміна відбулася?—
Хтось питає.—В чому річ?

Річ у тому, друзі милі,
Що зерном залито тік,
Що шофер я... І в артілі
Я—великий чоловік.

Що виконую задачу
Ту, якою дорожу,

Що з колгоспу хлібоздачу
Я на станцію вожу,

Що тісні для мене плани,
Бо працюю день і ніч.
От тому така пошана,
От тому й... Василь Хомич!

...Чи півдня, чи надвечір'я,
Чи за північ перейшло—
Тільки в'їду на подвір'я,
А круг мене—все село:

Ті, що „емки“ молотарки
Не спиняють тижнів три.
Ті, що сиплять у безтарки,
Ті, що крутять тріери,

Ті Олекси і Тараси,
Що вантажить їм з руки,
Ті бабусі (три кумасі),
Що латають нам мішки!..

І одне питають люди,
Хто б не трапився навстріч:
— Це ж яка вже ходка буде,
Дорогий Василь Хомич?

Одвічаю:—Ходка п'ята!
— Значить, діло в нас пішло!
...Оглядаюсь, а дівчата
Вже в кабіні миють скло.

Ось несе щось у корзині
Комірник Омелько Сич:
— Вам кавунчика, чи диню,
Дорогий Василь Хомич?..

Обдивлюсь свою машину,
(А ресори—і не раз).
Каблуком ударю в шину—
Все в порядку, все гаразд!

Потрудились хлопці жарко.
І вантаженню кінець...
І Федосія, вагарка,
Поплює на олівець,

Впише цифру... точно... строго...
Дітвора шугає пріч...
І...
— Щасливої дороги,
Дорогий Василь Хомич!

За високими стогами
На „четверту“ підключу,
І колгоспними степами
Знов на станцію лечу!

Всі дають мені дорогу,
Всі звертають, як один:
І районні брички-дроги,
І з обкому „лімузин“.

Бо в цю пору, у гарячу,
Всім відома моя роль,
Бо везу я хлібоздачу,
Бо на трасі—я король!

Ось містечко... Тут, звичайно,
Іду тихше, не лечу...
Та навмисне там, де „Чайна“,—
Знов „четверту“ підключу!

Одвернувсь і мов не бачу!
(Та й на що вона мені?)
Взагалі, у хлібоздачу,
Я б закрити усі „чайні“!

Не моргай з вікна, директор.
Не заманюй—все це зря.
Он мені автоінспектор,
Ставши струнко, козиря.

Хоч спинити він і в праві,
Та лиш „честь“ він оддає,

Бо везу я хліб державі.
Це й для нього радість е!

Ледь парує радіатор...
Вже й сигналити пора.
Знову—здраслуй, елеватор,
Кріпость нашого добра!

Вартовий, що біля брами
Не здійме рушницю з пліч,
Тільки знак подасть руками:
— Заїжджай, Василь Хомич!..

Так шанують мене люди.
Знать, робота по-плечу.
...У селі в нас—свято буде,
Як возити я скінчу!

Одягну костюм, кубанку...
Став, правління, могорич!
І... гуляй, артіль, до ранку!
Веселись, Василь Хомич!

МИКОЛА КАЛЮЖНИЙ

Збори кінчались. Останні слова.
Строчив секретар на папері.
Стояв край стола й „заключав“ голова...
І враз—
Одчинилися двері!
Усі здивувались: з'явився, мовляв.
(І сміх—як розкотиться дружний).
Задиханий, мокрий, у дверях стояв
Колгоспник—
Микола Калюжний.
Тримав у руках він ціпок чи батіг,
Пашіло обличчя бадьоре.
Вражіння таке, що не йшов він—а біг,
Згадавши—хоч пізно—
Про збори.
— Чого ти спішив? Чи не виспавсь, бува!—

Хтось кинув з кутка через спини.
А строгий, вимогливий наш голова
Торкнувся якраз—
Дисципліни:
— Будь ласка! Ось приклад іще вам один.
Хоча би Калюжний Микола!
Чому він прийшов в одинадцять годин?!
З кутка:
— Підписать протокола!!!
Від жарту цього секретар як скипить:
— Провчити за звичку погану!
Калюжному треба вліпити цю ж мить,
Для першого разу,
Догану!..
Сказав і присів. І схопив олівець:
Націлився вже й записати.
Та тут у Миколи урвався терпець:
— Дозвольте сказати!..
Всміхнувся до зборів, до голови
І каже:—Така тут причина:
Спішив я на збори тоді, як і ви.
Була, мабуть, восьма година.
Темніло. І вітер зривався. Отож—
Захмарилось, блискало збоку...
Іду і міркую: от-от піде дощ!
А йшов я тоді мимо току:
Якраз біля клуні, де склали комиш.
Дивлюся, а крайню стодолу—
Закочує вітер... Сильніш і сильніш,
І снопів із вісім—додолу!
Ну, що тут робити?.. Гукнув сторожів,
Драбину приніс од комори.
І гайда наверх... Умостив, завершив...
І знову біжу я
На збори!
А дощ уже ліпить. А грім уже б'є.
Забув і година вже котра.
Спішу мимо ферми... „Ой, лихо мое!“—
Голосить Калениха
Мотря.
Злякалися грому телята малі.
Зняли метушню в обірчині,
Полізли на хвіртку, зірвали з петлі—

Й пішли врозсипну
По долині.
Ну, що тут робити? Ну, як тут іти?
Пустився і я завертати.
Й виходить—телята не можуть втекти.
А я їх—
Не можу догнати.
Нарешті загнали: намоклих, в росі...
Поклав я під хвіртку підпори.
Обтерли рядном їх, злічили, чи всі,
І знову біжу я на збори.
Дивлюсь—на подвір'ї залишений віз.
Не ждали ж такої стихії!
Запрігся я в воза, затяг під навіс,
А дощ не спиняється, сіє!
І знов—мимо тину, де наші сади,
По греблі, де два осокори,
Обходячи свіжі озера води—
Спішу я на ці ж таки збори.
Та от і прибув... Біганини було,
Аж липне сорочка до спини.
Прийти своєчасно ніяк не везло,
Хоч я й поспішав три години!
...І знову встає голова край стола
І мовить:—Як шани ознаку,
За чесні і добрі, хазяйські діла
Запишем Миколі—
Подяку!
Зам'явсь секретар і тихенько писав...
А в залі—грим оплесків дружний...
Розгублений, мокрий у дверях стсєв
Колгоспник
Микола Калюжний.

ГАРЯЧИЙ МОМЕНТ

Саме скінчили ми сіять буряк—
Тут і прийшла нам газета.
Глянула—дивиться Таня Лісник
Прямо на мене з портрета.

Ніби і та вона, ніби й не та,
Вроді молодшою стала.
Зірка на грудях сія Золота!..
З радості й я просіяла.

Ще раз погляну та й знов усміхнусь.
Що ж! Молодець вона, видно...
Довго дивилась. А потім чомусь
Стало на себе обидно.

Бачу, он нижче—про Таню Лісняк
Пише поет уже вірша!
Що ж це виходить? А я ж хіба як—
Слабша од неї чи гірша?

Чом же відстала од неї торік?
Чом та й коли? Через кого?
Першим на очі попавсь чоловік.
Тут я й напала на нього.

— Ти, кажу, винен! Бо хто ж це бурчав:
„Дбаймо про власні ресурси“.
Ти все збивав мене. Ти не пускав
В клуб на мічурінські курси!

Ти, кажу, встряв на „пожарку“ якусь
Й днями там киснеш, як нитик!..
(Вірте мені, що коли розійдусь—
Я неплохий самокритик!)

Знай же, говорю, доб'юся свого:
Будуть і з мене портрети,
Будуть, кажу, ще й до мене—ого!—
Натовпом їздить поети!

Слухайте тільки, що далі було!
Другого дня на світанні
Йшла я полями в Петрівку-село,
Йшла у науку до Тані.

От і Петрівка... Й сади вже її...
Скільки пташиного дзвону!
Ніби злетілись сюди солов'ї
Геть із усього району.

Тільки спішила я в поле дарма:
Таню застати не встигла!
Кажуть дівчата: Була і нема,
Щойно до кузні побігла.

Взнать, чи для ланки готов реманент:
Сапки, мотиги, лопати...
Ниньки в нас, тьотю, гарячий момент!
Треба усе врахувати!

Гайда я в кузню! І мовить коваль:
— Трудно спіймать її пішки.
Тут ось була вона. Тільки, на жаль,
Ви запізнилися трішки.

Таня на базі,—вілклав інструмент
Й кидає ту ж таки фразу:
— Ниньки у неї гарячий момент!
...Словом, біжу я на базу!

Там одвічають:—Ось тільки була!
Звідси... отак мимо школи...
Бачите, тьотю! Ген-ген повезла
Добриво в ланку на поле...

Вийшла з подвір'я і гайда на шлях!
Може ж таки упіймаю.
Більше півдня вже спішу по слідах,
Досвід її переймаю!

В чому Танюша мене обганя—
Всі ці секрети вже видні:
Те, що зробила вона за півдня—
В мене робилося б три дні!

Стріла у полі мене ланкова
Ніжно і просто, як рідна.
— Здрастуй,—кажу їй,—зоря польова,
Здрастуй, колгоспна царівна!

Хочу я бути такою, як ти.
Тож научай мене, Таня!..
— Перше, умій,—каже,—час берегти!
Друге—найбільше завдання:

Ось що, подружко, віднині зроби—
(Міцно потиснула руку)—
Сильно, всім серцем своїм полюби
Сталінську агронауку!

З нею і Зірка прийде Золота
Й слава!—запевнила Таня...
Йшла я з Петрівки, ну, зовсім не та
І... почалося змагання!

В'ялість, повільність розвіяно вщент
В нашім житті трудовому,
Щоб не прогаять гарячий момент
В праці, в учобі—в усьому!

...Як мене звати і родом звідкіль—
Скоро напишуть газети.
Будуть от-от і про нашу артіль
Вірші складати поети!

ОТАКІ У НАС ДІЛА!

В жінки шана і заслуга,
А мені не повезло.
Знає жінку вся округа,
А мене—одне село.

За буряк і за пшеницю
Просять жінку аж в столицю,
І так жаль, що не обох.
Отаке-то!

Ох-ох-ох!

Як в газеті на портреті
Подали передових—
Стала жінка на прикметі
І в старих, і в молодих.

Пишуть хлопці і дівчата,
Просять досвід передати,

Хвалять жінку без кінця.
А про мене—
ні слівця!

Став я вроді секретарки.
(Треба жінці ж допомогти!)
На конверти клею марки,
Та одписую листи.

Всіх, виходить, навчаю,
Як добитись урожаю,
Зву до праці багатьох.
Ну, а сам я—
ох-ох-ох!

Так пройнявсь я тим уроком,
Що аж сам собі сказав:
— Та щоб я отут, під боком!—
Досвід цей не перейняв!

Так віддавсь своїй роботі,
Що і я стаю в почоті,
Що обом тепер хвала!..

.

Отакі у нас діла!

БАРАБАНЩИК

Жнива! Навкруги скільки видко
Лягають покоси на лан...
Ще в полі дзвенять самоскидки,
А я вже—даю в барабан!

Хорошу професію маю!
Люблю особливо її—
Снопі з усього урожаю
Ідуть через руки мої!

Хіба це, скажіть, не знаменно,
Що всі в степовому краю—
І косять, і в'яжуть для мене,
Бо я в барабан подаю!

Від мене (та це й зрозуміло!)
Залежить і графік, і план,
Залежить від того, чи вміло
Даватиму я в барабан.

Якщо я в машину зубату
Колосся пушу, мов ріку,
То хлопці, жінки і дівчата
Ту ж мить заспішать на току.

Куди і подінеться втома,
І сонце немов не пече—
Покотить валами солома,
Як струмінь, зерно потече!

Якщо за добу в молотарку
Дадуть мої руки сто кіп,
То швидше машини й безтарки
Державі возитимуть хліб,

То вивершим ми хлібоздачу
І будемо перші в строю!..
Щоб швидше рішить цю задачу,
В роботі я тон задаю!

Як той, що в військовім убранні,
Вистукує марш для колон,
Так я—на своїм барабані
Озвучую весь наш район!

Від рання до ночі в роботі,
У вітер і в спеку стою...
Тому я тепер і в почоті,
Що я в барабан подаю!

...Як сядем обідать опівдні
В колгоспнім саду, у тіні—
Хоч всі ми, звичайно, тут рівні,
Та місце найкраще—мені!

Звичайно, підносять і чарку.
І... „Ваше здоров'я, Іван!“—
За те, що люблю молотарку,
За те, що даю в барабан!

Та діло не в цьому тут, хлопці,
А в тому, що здійснюю ціль:
В районній газеті у „сводці“
Йде першою—наша артіль!

Хоч хвалять, що ми роботящі,
Та мусим ще вище ми брать,
Бо в області—е за нас кращі!
Знать, е кого нам доганять!

Все дужчає гуд над степами...
Кипить і вирує гарман...
Натхнений такими думками,
Даю і даю в барабан!

ОСОБЛИВИЙ ПАСАЖИР

У нестримному розгоні
Поїзд мчить в безкраю шир!..
Поруч мене у вагоні—
Особливий пасажир!

Може, іде й до столиці...
Та погляньте на багаж!
За плечима—сніп пшениці,
Біля боку (дивно аж!)—

Обвиса чумиза, гречка,
Й виглядають з-під руки,
З невеликого мішечка—
Два цукрових буряки.

— Це ж куди ви?—хтось звернувся.
(Й на „багаж“ спідлоба—зир.)
— А вгадайте!—посміхнувся
Особливий пасажир.

Із других купе до нього
Ще підсіло душ зо п'ять.
І про шлях сусіди мого
Стали спорить і гадать.

В колі дружнім і веселім
Міркував по-свому всяк.
А один (з важким портфелем)
Підхопивсь і каже так:

— Тут нема чого й гадати.
Діло ясне і просте.
В міністерство експонати
Для колекцій везете!..

І всміхається сердечно:
— Відгадав? Рішили спір?..
— Не вгадали, безперечно!
Одмовляє пасажир.

— Цільтесь, — каже, — трохи вище! —
Вус погладив... І в момент —
Озирнувсь, підсунувсь ближче:
— Викликає президент!..

Переглянулись сусіди...
(Поїзд далі біг та й біг).
А куди колгоспник іде —
Відгадуть ніхто не міг.

...Показав він нам пшеницю,
Качани подав до рук.
— Іду, — каже, — я в столицю,
В Академію наук!

Прочитаю кілька лекцій
Академікам-дідам,
Здам усе це для колекцій,
Вченим досвід передам.

Розкажу їм, що знаменно
В хліборобстві в даний час:
Ми їх слухаєм щоденно,
Хай послухають і нас!

Запалав, збудився вроді,
Й почалося, і пішло —
У купе при всім народі
Встала повість про село!

Встали люди із артїлі,
Чесні люди трудові.
Що спиняли заметїлі
В довгі ночі зимові.

Що долали перешкоди,
Як новатори-творці,
Що не ждуть дарів природи,
А беруть їх, як бійці;

Що гордяться їм по праву
(Все багатство—плід їх рук!),
Що везе він їхню славу
В Академію наук!

Мчався поїзд у розгоні
Мимо лісу, понад яр,
А мічурінець в вагоні
Вів колгоспний семінар...

Збоку тьотя—плесь руками!
— Ой, це що? Дніпровський міст?
От морока мені з вами!
Я ж проїхала роз'їзд!

...Хто послухав—не забуде.
Не артіль то—а краса!
В ній працюють наші люди,
Ті, що творять чудеса,

Що веде їх мужнім кроком
Батько Сталін до висот!
...Ось і Київ!
І потоком
В рідне місто йде народ.

Хто трамваєм спільно їде.
Хто йде пішки через брук,
А колгоспник—на „Побіді“
В Академію наук!

ПОВАЖНА ПРИЧИНА

...Всі ролі було розподілено.
І от ми із клубу йдемо.
— За сім вечорів і неділю ми
Виставу на славу дамо.

Федот, що живе аж за балкою,
Віднині—коханий Петро.
Завferмою—вийде Наталкою,
Співатиме, взявши відро.

Увесь реквізит уже зібрано:
Коромисла, глеки, тини...
Скидальник Іван—буде Виборним
(Цю роль він ще грав до війни).

Грицька—молодого, серйозного,—
Що кращий в селі тракторист—
Гуртом охрестили на Возного,
Бо має до слова він хист.

Одними поривами здружені,
За північ ми з клубу йдемо...
Хай всі з нас іще не заслужені,
А все ж ми виставу дамо.

Сказали. Взялись молодечо ми—
І п'еса готова була.
— Сьогодні вистава увечері!—
Котилось по хатах села.

І раптом—неждано-негадано—
На білих полотнах об'яв,
Уразливе слово... „Відкладено“
Данило-завклуб написав.

Щоб все було ясно для кожного,
Зробив він приписку нову:
„...по случаю виїзду Возного
На зліт трактористів в Москву“.

МІЙ ДРУГ

Хай спека, чи ліпить метелиця—хуга—
Все рівно спішить він робити своє...
Та, власне, ви мусите знати мого друга,
Бо навіть в найдальшій районі він є.

Якщо ви учитель, то бачились в школі,
Якщо тракторист—зустрічались не раз!
Хоч будьте за третіми горами в полі—
Він знайде і там за роботою вас.

Всміхнеться привітно, розмову зав'яже
І все, чим багаті—запише в блокнот.
А завтра про це вже народу розкаже,
Та так—щоб і знав і любив вас народ!

Прославить на всі на окружні села,
Щоб стали відомі у кожному домі.
Як орден дадуть вам—він ходить веселий,
Немовби той орден вручили йому.

Чи садиться в полі нова лісосмуга,
Чи першою вийшла артіль на жнива—
Ніщо і ніде не мине мого друга!
Він скрізь мусить бути. І завжди буває!

На ферми і в ланки він знає доріжки,
Усе до деталі знайоме навкруг.
На бочках з паливом,
На підводі
І пішки—
Спішить із блокнотом по селах мій друг.

Якщо в вас новини відрадні, хороші—
Дзвоніть!.. Нехай дощ, нехай снігом несе—
Підв'яже мій друг ремінцями калоші
І піде! І людям розкаже про все.

Де виріс новатор, де кращий сівальник—
Туди поспішає він—що б не було!
Нехай не підвозить районний начальник,
Що мчить на машині в те ж саме село—

Все рівно мій друг там до вечора буде!
Посидить з героями, все розпита.
А завтра про них уже знатимуть люди.
І може—до віку, на довгі літа!

Меткий в нього зір і ясний, мов прожектор,
Він дасть вам пораду, закличе вперед.
Де треба—він „якості строгий інспектор“,
Де треба—він критик, де треба—поет.

Боїться з ним стрітись—чинуша й хапуга.
(Морга секретарці: „Скажіть, що нема!“)
Бо знає: є зброя така в мого друга,
Що цілить дошкульно й до кістки пройма.

Як треба—так треба! При всякій погоді
Іде, як солдат, він і робить своє.
Тому його люблять, шанують в народі—
У кожному районі! Бо всюди він є.

Його не побачите ви на портреті,
Хоч ваших портретів він перший знавець.
Працює мій друг—у районній газеті,
Він вашої слави невтомний співець!

В Донбасі, і в полі поблизу Одеси
Він ширить ваш досвід, оспівує зріст,
Боець рядовий більшовицької преси,
Натхненний в роботі—мій друг, журналіст.

Веселий,
І вдень і вночі роботящий,
Щодня він ваш труд до висот підійма.
Він знайде в газеті вам місце найкраще,
Хоч місця для нього—ніколи нема.

І я, що з блокнотом від краю до краю
Сходив та об'їздив колгоспні лани—
Про нього сьогодні ці вірші складаю.
Хай доблесний труд його славлять вони!

ОДАРКА З ПЕРЕЖИТКАМИ

Тут не жарти—ціла „драма“,
Бо в один із вечорів
Заявила Фросі мама:
— Ні!.. Не підеш до корів!

Ну, яка з тебе доярка!
Ти ж зелена... молода...—
І зчинилась в хаті сварка:
Мати:—Ні!
А Фрося:—Да!

...Змовкла донька. Ближче сіла
(Смирна й тихша од води!)—
Ніжно маму попросила,
І стара сказала:—Йди!

Йди,—говорить,—хай по-твому!
Що нам спорити дарма?
А корівку нашу вдома
Я догляну вже сама.

Доньці тут сказать до слова
Й знагодилося якраз:
— Нащо, мамо, нам корова?
Зайвий клопіт це для нас.

Молока ж у нас в артлі—
Хоч купай у нім село...—
У старенької по тілі
Аж морозом потягло!

(До „свого“ була ревнюща
Ця стара,
Товариші,
Й навіть трішки загребуща,
З „пережитками“ в душі!)

— Що ти голову морочиш!
Жить без свого молока?
Не видумуй—як не хочеш
Вкоротить мені віка!

...І пішла дочка в доярки.
(Вже рекорди обганя!)
А в старенької Одарки—
Без турбот немає дня:

Миє глеки та клопоче,
Як заведена, в дому.
Лиш віддише, сісти хоче—
А корівка—знову „Му-у!“

Лиш розігне спину прямо—
Фрося з ферми—тут як тут:
— Одчиняйте двері, мамо!
Ось нам премія за труд!

Молоко нам! По рощоту—
Двоє відер і казан:
За стахановську роботу,
За надої понад план!

...Як наповнила всі „літри“
(Аж по вінця, по межу),
Всі горшки і всі макітри
Ще й позичену діжку,—

То вмостила в погріб діжку
І давай туди зливать:
Свіже й кисле впереміжку—
Кожен вечір відер п'ять!

Тут і сталась справжня „драма“
Від напливу молока.
Якось лізла в погріб-яму
І напасть тобі така:

Зачепилась за підніжку
І з дійницею в руці—
Полетіла баба в діжку
Та й пірнула в молоці!

Та й пірнула—нижче й нижче.
Тільки бризки в стіни—лясь!
З жахом гепнула на днище,
Посиділа. Й підвелась.

Ледь збагнувши цю подію,
З переляком на лиці—
Стала й дихає... по шию
У колгоспнім молоці.

— Правду Фрося говорила
(Бабі в голову прийшло):
„Молока у нас в артілі—
Хоч купай у нім село!“

Не кричить (боїться страху!)
...Раптом Фрося—тут як тут:
— Одчиняйте двері, мамо!
Знов нам премія за труд!—

Баба з погреба—як пискне:
— Ось я, доню! Йди сюди!
Йди рятуй, бо скоро скисну!..—
Вчула Фрося—і туди!

— Як це сталось? Що ви—п'яні?!—
Вийшла баба ледь жива.
Губи й вуха у сметані,
У сметані й голова.

— Щоб сусідам хоч не знати,
Засміють мене в селі!..—
Подивилась в люстро в хаті—
Та й присіла до землі!

Саме тут сусідка Ганна
В двері стука: —Я до вас!
— Ой, не можна!.. В мене ванна!
Я скупалася якраз!

...Хоч і змокла вся до нитки,
Та на користь вийшло їй:
В молоці ті „пережитки“
Геть одкисли на старій!

Вранці з Фросею розмову
Мала мати лиш одну:
— Ти... веди в артіль корову,
Ну, а я вже... піджену!..

Як було це—так писалось,
Дорогі товариші.
Легше бабці! Бо розсталась
З „пережитками“ в душі!

— Не псую вже,—каже,—нерви,
Стала інша, не така!..
...Хай же скрізь у нас на фермах
Буде стільки ж молока!

ЙШОВ УВЕЧЕРІ ВАСИЛЬ

Мимо саду, за артіль,
В хату на помості—
Йшов увечері Василь
До Оксани в гості.

До Оксани Василя—
Мов сама несе земля.

До вікна він підійшов.
Далі йти не сила.
Чує: в хаті про любов
З кимсь говорить мила!

Під ногами Василя—
Мов хитнулася земля...

„Я люблю тебе, Петрусь,
Я твоя кохана.
Як не віриш, то клянусь!“—
Мовила Оксана.

Під ногами Василя—
Зовсім рухнула земля.

Ой, ти, молодість-вино!
Треба точно взнати!
— Піду в гості, все одно!—
І Василь—до хати!

Розгубивсь, ковтає злість:
— Де ж Петро той! Де той гість?—

Він питає,—де Петро?
А Оксані смішки:
— Це ж я,—каже,—вчила роль
З оцієї книжки!

Аж до стелі Василя—
Підняла тоді земля!

... Мимо саду, за артіль,
В хату на помості—
Йшов увечері Василь
До Оксани в гості.

До Оксани Василя—
Мов сама несе земля!

ЛЮБОВ СЕРЖАНТА БІЛИКА

Вертався я з орденом „Слава“
Додому, в свій край над Дніпром.
І першою дівчина Клава
Зустріла мене за селом.

Ще ж разом училися в школі!
Тихенька була і проста.
Зустріла у рідному полі,
Неначе царівна ота.

Змахнув я солдатський підсумок,
Так,—ніби скінчив свою путь.
То перший її поцілунок—
І досі не можу забути.

Та діло тут, друзі, не в цьому,
Хоч все почалося з тих пір.
... Як тільки прибув я додому—
Зійшлося людей повен двір!

Звичайно, хильнули по праву.
Й, мабуть, перебрав я „хильків“.
— Покличте Петренкову Клаву!—
Почав я просити батьків.

Метнулась за Клавою мати.
(І, звісно, розмови кругом.)
Хоч тут мені б серце тримати!
А я тоді встав за столом:

— Так от, кажу, друзі та братця,
Не знав я в боях перепон.
І ось, аж сьогодні, признаться,
Відразу попав у „полон“...

При цьому із приказок дещо
Припало мені на язик.
І люди гуртом—як заплещуть!
Ну, що тут?.. Цілуйсь... хоч не звик.

Хтось думку подав на похміллі:
— А може, й поженимо їх?!
... Відтоді й понині в артілі
Зовуть мене люди „жених“.

Бо й досі ходжу нежонатий,
Та жду все ту радісну мить.
А хто тут із нас винуватий—
І сам генерал не рішить.

Обрала за „тактику“ Клава—
Той хитрий дівочий підхід:
Сьогодні—хороша, ласкава,
А завтра—холодна, як лід.

— Скажи, ми поженимось, Клаво?
Бо ця невідомість—біда.
Подивиться в очі лукаво
І лагідно вимовить: „Да!“

Вертаюся радісній знову.
Аж легше на серці мені.
А завтра почну цю розмову—
Вона: „А, можливо, і ні...“

Таке-то... І доки це буде?
Чи скоро цей зміниться стан?
А тут ще й попитують люди:
— Коли ж те весілля, Іван?!

А Клава заплутує далі...
Невже ж то ціна мені гроші!
... Буває, начищу медалі,
Погляну на себе—хороші!

Хвата і до праці таланту.
І сила, як кажуть, в цвіту.
Невже ж то не взяти сержанту
Любовну оту „висоту“?

Не раз—розчарований, в тузі,
Я думав: чому не поет?
... І от аж тепер, мої друзі,
Одруження в нас—не секрет.

Минулись сердечні тривоги.
Настав той омріяний час.
Приходьте у День Перемоги
В село, на весілля до нас!

1946 р.

МИСЛИВЦІ

Наготовивши рушниці,
Йдуть на поле два стрільці.
Йдуть туди, де є лисиці,
Де вигулюють зайці.

При боках—мисливські речі...
Мов брати вони на зріст,
Молоді, широкоплечі—
Комбайнер і тракторист!

Вміють хлопці бити влучно
І зблизька, і вдалину.

Бо в розвідку нерозлучно
Вдвох ходили всю війну!

... За стогами під горою
Запалали цигарки.
Наготовились до „бою“
І позводили курки.

І спинились для поради:
Як іти їм? А чи в ліс,
Чи туди, де виногради,
Чи посадкою навскіс?

І тоді один говорить:
— Краще підем на масив,
Аж туди за ліс, на гору,
Де комбайном я косив.

Другий каже:—Та куди ти?
Де там бути звірині?
Ти ж умієш так косити,
Що не лишиш і стерні!

Стільки йти і, звісно, даром—
Що за вигода була б?
Краще підем понад яром,
Де я виорав на зябі!..

Перший проти: —Тільки втома!
Ясно людям і мені —
Там ні ямки, ні залома.
Де там бути звірині?

Оглядаю наші ниви
Й маю думку я одну:
Підем, друже, на посівні,
На густу озимину!

... Повернули до пшениці
Два мисливці-молодці.
Там сховалися лисиці,
Притаїлися зайці.

ПАНЬКОВЕ „ГОРЕ“...

Шлях чудовий!..
Зліва—пар,
Ген—у копах гречка...
Идуть і ідуть на базар
Люди до містечка.

Ті возами, ті пішком,
Ті на ЗІСах... Звиклі!
Той, як вітер—з гусаком
Мчить на мотоциклі.

Той мішки з зерном везе,
Той бідони з медом,
Той—поглянути на все!
„Жме“ велосипедом.

Через гору, через яр,
Крізь поля привільні—
Идуть і ідуть на базар
Трударі артільні!..

Дні осінні золоті—
Радість селянину!
...Раптом, бачу на путі
Ось таку картину:

Обламався од ваги
Віз чийсь під мішками!
Потерпілий—від нудьги—
В поли б'є руками.

Мовчки чеше біля вух,
Вигляда підмогу.
Розтривожився... та—бух!
Шапку об дорогу!

— Як же так?!..
А він мені
Надріз говорє:
— Не питайте краще, ні,
Бо случилось горе!

...Закуривши, сів на кладь
Й в строгому порядку
Став він „горе“ повідать
З самого початку:

— На леваді пас я скот,
Де трава росиста.
Трудовнів надбав—п'ятсот!
Та ще й жінка триста!

А на кожен—п'ять кіло!
(Це потвердять люди).
Перемножте це число!
Полічіть... що буде?

Розписавсь я, перевіз
Трудовні до хати.
Та набрав один ось віз
І хотів продати.

Віз не вдержав і... загув—
Тріснув до розвори!
І господар підморгнув:
— Отаке-то горе!..

Він доставив свій товар,
Як і личить нині:
На мішках тих, на базар
В'їхав—на машині!

...Відтоді в селі у нас,
Як зійдемсь на збори.—
То згадаєм кожен раз
Про Панькове „горе“.

Вже співають і пісні:
Як в Панька Мороза
Цього року трудовні
Поламали воза.

„ІМПЕРАТОР“

За те, що найбільше мій виробив трактор,
Придбав восени я звання— „імператор“.
А звуть мене зроду — Олекса Біда.

— І став імператором?

— Да!

Случилось це так. На любиму машину
Відразу я сів, як вернувся з війни.
Від квітня до жовтня в полях без упину
Відважував скиби.

І от восени

Покликали нас із ланів Чорномор'я
Вітчизні складать найпочесніший звіт.
Спинив ще заведений в квітні мотор я
І вирушив, друзі,
В Олесу,
На зліт.

Побачили б ви, на яким „лімузині“
Від станції мчався я, степу орач!
Бульвар... І готель ось... У тій же хвилині
Відкрив мені двері швейцар-бородач.
Ввійшов: у плащі, модна шляпа крилата.
І геть спантеличив старого порт'є:
Прийняв він, мабуть, мене за дипломата.
— З якої,—питає,—країни, мусьє?
Ну, що йому скажеш? Морока, та й годі!
„Мусьє“ у Біди і в роду не було.

— З тієї країни, кажу,—що в народі
По-простому зветься—колгоспне село.
...При чім же тут, скажете ви, імператор?
При тім, що увечері, в пам'ятний час,
Пішов я на зліт у відомий театр,
Де грала музика, стрічаючи нас.
Пригладив зачіску, поважно заходжу,
Та місце припало мені не в партер—
В найкращу з усіх, в позолочену ложу
Провів, поклонившись, старик-білетер
Розмови... Музика... Минають хвилинки...
Куди не погляну — все друзі мої.
І так захотілось, щоб глянула жінка,
В якій то пошані Олекса її.
Початок!

Від серця говорить оратор
Про партію нашу, про силу труда.
— Дивіться! В цій ложі сидів імператор,
А зараз сидить в ній Олекса Біда.—
Сказав він.
І зал—як заплеще в запалі.
Вклонитися б, може, та я ж не артист—
Такий, як і всі в цьому світлому залі,
Степів чорноморських простий тракторист.
Я вмю глядіти мотор, радіатор,
Від снігу до снігу машину воджу.
Якщо ж у цій ложі сидів імператор,
То більше не сяде, бо я тут сиджу.
Розказують, він появлявся тут „негласно“,
Боявся, щоб не бути у всіх на виду,
А я розмістився тут вільно й прекрасно.
І всім тепер видно Олексу Біду.
Вночі, як кінчилась класична вистава,
Як вийшли співці аж до рампи, на край—
Вклонилась мені, усміхнувшись лукаво,
Тендітна і ніжна мадам Беттерфляй.
Відтоді й пішло!
Хто не стріне в театрі,
Той руку потисне, той жарт підкида:
— Здорово, Олексо!
— Привіт, „Імператор“!
— Сидить в такій ложі Біді не біда!
— Да, да!
Й покотилось по краю, по всьому
Нове моє, сповнене жарту, ім'я.
...Прибув із Одеси до рідного дому,
І слухайте, як мене стріла сім'я:
Одкрив лише двері, заходжу до хати.
А жінка назустріч синочка несе.
— Приїхав наш милий татусь-„Імператор“.
По радіо, каже, ми слухали все!
На ранок я був уже знову на полі.
Мотора завів—і до праці, в похід.
Бо тим, що зробив, милуватись доволі,
Інакше—обгонить колега-сусід.
Хай мокро на ниві, хай тяжко орати,
Та я ж переверну ще гори ріллі!
Бо я тут хазяїн!

Бо я „імператор“—
Всієї, що видно довкола, землі!
Робить, так робить!
Втрое сили помножу,
Щоб вище здіймалася слава труда,
Щоб завжди сидів в позолоченій ложі
Землі „імператор“—
Олекса Біда!

ОПОВІДАННЯ ГАЛИЧАНКИ

-- Вся сім'я у нас при ділі:
Я, дочка і чоловік,
Бо пішли ми до артілі
Ще весною, ще торік.

Перед всім колгоспним миром
В дні гарячі, трудові
Став Петро мій бригадиром,
Ми з дочкою—ланкові.

Працю видно. Совість чиста,
Бо ніхто з нас не сидів.
Зробили ми по триста
Повноцінних трудовнів.

Як прийшло врожаю свято,
Як дали на трудовні—
Ой, і клопоту багато
Та було ж тоді мені!

Біля самої хатини,
Рано-вранці, під вікном
Зупинились дві машини,
Навантажені зерном.

Вибігаю я в хустині,
Зустрічать моє добро,
А на першій на машині
Посміхається Петро.

Що робити? Де зсипати?
На якому ж то рядні!
Чи носити нам до хати
Ті колгоспні трудодні?

Хоч бери та на підмогу
Закликай усе село...
Єй-ей, клопоту такого
В мене зроду не було!

Схвилювалася від щастя
Я над повинню добра.
І до того розійшлася,
Що напалась на Петра:

Чом стоїть він серед двору
Та всміхається звідтіль,
Чом не думав про комору,
Поступаючи в артіль!

...Трудодням своїм багатим,
Звісно, раду ми дали.
Та відтоді в мене в хаті
Інші клопоти пішли.

От хоч би дочка, нівроку,
Стала іншою зовсім.
Була тиха... Цього ж року
Замалий для неї дім!

То спішить на поле вранці,
То до клубу, чи то в сад,
То готує різні танці
Для отих олімпіад.

Одягли її на тищі,
Бо вона ж у нас одна,
Бо хватає на горищі
Того золота-зерна.

Бо в артілі в нас для того
Трудодень—по шість кіло.
Єй ей, клопоту такого
В мене зроду не було.

Ті колгоспні новини
Не опишеш і пером.
...А до цього стались зміни
І з моїм-таки ж Петром.

Двадцять літ носив кожуха
Та старенькі постоли.
Все мовчав, було, та слухав
(Бо пани за нас жили):

А тепер він щонеділі—
До кравця та до шевця.
Бригадирові артілі
Постоли ж не до лиця!

Я рівняюся на нього.
Отаке воно пішло...
Єй-ей, клопоту такого
В мене зроду не було.

Того тижня із району
(Перший раз за сорок літ)
Нас обох по телефону
Та й покликали на зліт.

Ось у залі кругом мене
Повно люду з різних сіл.
Мій Петро—іде на сцену
У президію за стіл.

Швидко час отак минає.
Загубивсь хвилинам лік.
Раптом чую:—Слово має...
Та невже мій чоловік?!

По мені аж піт окропом,
І очей не підведу.
Отакий мені ще клопіт!
Зашарілася. І жду.

Що то він казати буде.
(Рідна матінко моя!)
Він же звик мовчати всюди.
Говорила більше я!

Вийшов, став, підбив волосся
(Плещуть люди з сотень лав.)
...Червоніти не прийшлося—
Кашлянув він і почав.

Про бригаду і про трактор.
Та до ладу... Та ще як!..
Що Петро такий оратор—
Не гадала я ніяк!

Як зійшов з підмостку того,
Аж від серця одлягло...
Єй-ей, клопоту такого
В мене зроду не було!

Як приїхали ми з міста,
То звістили весь народ,
Що заробим не по триста
Цього року... По п'ятсот!

Бо в колгоспах наших рідних
Жити нам новим життям.
...Отже клопотів подібних
Побажаю я і вам!

„ДЕСАНТ“

— Тепер покажу вам колгоспний десант,—
Моргнув голова хитрувато.
...І от ми вже ідем.
Минаємо сад,
Що віти розкинув крислато.
Підводиться сонце. Парує земля.
На небі—одна тільки хмарка...
На вмиті росою зелені поля
Везе нас колгоспина бідарка.
Жартун-голова (ще недавній сержант)
Інтриги уміючи в'яже:
Завзято і гаряче хвалить десант,
А що за десант—він не каже.
— Воздушний!—говорить,
Тож хай буде так!

...Аж бачу: ген-ген—здоровецький
Стоїть край дороги підбитий літак!
Підїхали... точно! Німецький!
Обсмикані крила... в пилюці... в росі...
Чудна і смішна його поза:
Піддержують „хейнкеля“ замість шасі—
Передні колеса од воза.
На рванім охвісті висить батїжок,
Під черевом сіна дві купи.

...Назустріч виходить сивенький дїдок—
„Начальник десантної групи“!
Виходить, почувши привїту слова,
І „штурман“ по імені Фрося.
— Ну, як тут десант наш?—пита голова,—
В порядку? Без жертв обїїшлося?..
— Без жертв!—рапортує „начальник“ дїдок,—
Всі триста живі і здорові!..
Всміхнулась і Фрося, ступивши на крок.
— До „штурму“ хоч зараз готові!..
Сказала... І тут же, без всяких команд—
Під дверці вмостила драбину...
— Готуйтеся, дїду! Пускаю десант!..
І рвучко відкрила кабїну.
...І хлинули з „хейнкеля“ вниз, стрїмголов
„Десантники“ всякої масті:
Рябі... семенисті...

чубатенькі знов!

За ними—

руді,

зозулясті!

Одна приземлилася з криком—Ко-ко-к!
В бїдарку... Красивенька курка!
На шийці у неї такий ободок,
Що прямо тобі—чорнобурка...
Кишить і рябіє довкола земля.
А кури все валять без ліку!..
На радощах півень забравсь на руля
І тричі протяг:—Ку-ку-рі ку!!!
І нібито „хейнкелю“ цьому на зло
(Якого пилюка покрила)
Стрибає той півень з руля на крило
Й широко випростує крила!..

— Такого-то „фюрер“ придумав хліва,
Коли воювати збирався!—
Сказав многозначно сержант-голова.
В розмову й дідок умішався:
— Звиняйте, товаришу представник,
Якщо я спитаю неліпость:
Чи може купити артіль... під курник
В Нью-Йорці „Літаючу кр!пость“?...—
Чудний він! Ну, що йому скажеш на те?
Та нам і казати не прийшлося.
— Ви чуєте, діду? Чого стоїте?—
Притупнувши, гримнула Фрося.
Метнувся дідок завертати „десант“.
Спішить і вигукує, чути:
— Держись, довгоносик! Держись, „окупант“!
На полі тобі в нас не бути!..
...Від проса до гречки розширився „фронт“
І рухавсь масивами пару
Туди, де буряк... на самий горизонт,
У бік... „головного удару“.

...Надвечір
Під самий „десант“ підійшли
(Не брати ж його тракторами!)
З ярмом і вїям круторогі воли
І вперлись в охвістя хвостами.
І Фрося, і дід, і погонич-юнак
Взялися за звичну роботу:
Чпляли вїя—готували літак
Кудись... до „нічного польоту“.
— Контакт!—крикнув хлопець.
— Готово контакт!—
Спіднизу дідок обізався.
— Давайте,—говорить,—цабе... і на тракт!..
А сам на літак вже забрався.
Вмостився зручніше.—Даю,—каже,—газ!
І вигукнув:—Гей!—над полями.
...На інші ділянки (як тягся не раз)
Тягнувся літак за волами.
Приємно сиділося зверху дідку...
Йшла збоку, всміхаючись, Фрося...
Такий-то пташиний „десант“ в літаку
Побачить мені довелося!

ДІВЧИНА

Вона з відрами йшла від криниці.
— Чи не можна,—питаю,—води?..
Усміхнулась, навела зіниці.
І до мене:—Ви звідки й куди?

Я казав, що іду з Березівки
В те село, де над ставом вітряк,
Що іду з навчання до домівки.
Що для неї, звичайно,—земляк!

А навколо—поглянути любо:
Дише травами літня пора!
Нахиливсь... і відсвіжую губи
Прохолодою з того відра...

Не хвалько я, здається, нітрішки,
А сказав їй, чомусь, що тепер
Годі з мене ходити вже пішки,
Бо віднині—колгоспний шофер!

Ще й подав своє „право“ дівчині,
Що дістав його в скриньці внизу.
— Може, й вас,—кажу,—якось в кабіні
До райцентра в кіно підвезу.

Із запалом шоферського духу
Навіть став їй відмітки читать:
— І „мотори“, і „правила руху“—
Все в порядку, чорнява... На „п'ять“!

...Ніжні руки і сукня в узорі.
Все по моді... Навіщо цей шик!
Так і видно—працює в конторі.
— Ви, напевно,—кажу, рахівник?

Не сподобались їй ці „деталі“.
Усміхнулась:—Нехай буде так!..
І пішов я шляхом своїм далі,
В те село, де над ставом вітряк.

А в якій проживає хатині?!..
Як ім'я?.. Лиш догадки одні...

...Скільки раз тим селом на машині
Довелось потім їздить мені!

Мимохіть задивлявся на лиця
(Якось ледве не вскочив у рів).
Зупинявсь біля тої криниці,
Та ні разу її не зустрів.

А в осінню і пам'ятну пору,
Як найбільше в шоферів труда,
Їхав я під селом тим нагору,
І стряслася зо мною біда.

Змовк мотор. І разів, мабуть, триста
Все крутив і крутив... Не бере!
І пішов я просить тракториста,
Що ліворуч на полі оре,

Щоб поміг. Бо гаряча ж робота!
Хлібоздача!.. На обліку дні!
...Тракторист—в окулярах пілота—
Усміхнувсь... і ні слова мені.

Повернув. Підрулив до машини.
Руки в боки—і став поблизу:
„Може, я вас,—говорить,—в кабіні!
До райцентра в кіно підвезу?“

Ці слова—як раптова атака.
Окуляри зняла... Я завмер.
А вона:—Щоб не був задирака!
Щоб не хваставсь, товариш шофер!

Присоромила вкрай... Отаке-то!

.
І тепер, коли мимо я мчусь—
Помахаю здаля їй кашкетом.
Підійти ж... не наслідуюсь чомусь!

СЛОВО МАТЕРІ

Я в пошані у людей,
Героїня-мати.
Спородила я дітей
Вже й не так багато—

Лиш Івана, та Степана,
Лиш Явдошку, та Грицька,
Лиш Настусю, та Марусю,
Та Олену, та Федька
Та найменшого Панька!

Як зросли у добрій час—
Не забудь ніколи!
Виряджала... цілий клас
Я щодня до школи—

І Івана і Степана,
І Явдошку, і Грицька,
І Настусю, і Марусю,
І Олену, і Федька,
І найменшого Панька!

Путь їх—доленько щастя!—
Славна і хороша!
Кожен день мені листи
Носить листоноша—

Від Івана, та Степана,
Від Явдошки і Грицька,
Від Настусі та Марусі
Від Олени і Федька,
І найменшого Панька!..

А недавно так було—
Хоч тікай із дому:
Дев'ять пар чобіт прийшло
І мені й старому—

Від Івана і Степана,
Від Явдошки і Грицька,
Від Настусі і Марусі,

Від Оленки і Федька,
Від найменшого Панька.

І щоб старості не знать,
Щоб пром'яти кості,
В рік я місяців по п'ять
Роз'їжджаю в гості—

Від Івана до Степана,
Від Явдошки до Грицька,
Від Настусі до Марусі,
Від Оленки до Федька,
До найменшого Панька!

РОВЕСНИКИ

Хоч про це вже є поеми
І романи, і пісні,
Та схотілось на цю тему
Написати і мені.

...В ЗАГС'і Шурі чорноокій
Я питання задаю:
— Хто родивсь одного року
З славним Жовтнем в цім краю?

Йде до шафи спритна Шура.
Повернулась і чита:
„...Чумаченко, Гайдебура
І Данило Калита“.

Взнав адресу. Сів на хуру
Й ну шукати трійцю ту—
Чумаченка, Гайдебуру
І Данила Калиту.

Їздовий простяг долоні—
Віжки в руки, злегка—смик...
І побігли риссю коні
До колгоспу „Більшовик“.

Йду в контору їх артільну.
Привітались, як бува.
— Є такі в нас!—і розсильну
Шле за ними голова.

І заходять, сили повні,
Ті, що ростом на підбір:
Два сівальники шановні
І шановний бригадир—

Три завзятих по натурі,
Три веселих у житті.
Тисну руку—Гайдебурі,
Чумаченку, Калиті...

Познайомились, як треба,
Хлопці, справді, до пуття...
— Говоріть,—кажу,—про себе,
Про роботу, про життя.

Бачу: русу шевелюру
Чумаченко підкида.
— Дайте, я про Гайдебуру.
Це для мене без труда.

Чоловік він і добрячий,
І справляється кругом,
Та занадто вже гарячий—
Що не робить—все бігом:

Завжди першим біг до школи,
Біг додому, біг на лід.
Біг на збори комсомолу,
Ну, а я—за ним услід.

Біг зі зброєю солдата,
Брав з розбігу ріки вбрід,
На Берлін від Сталінграда
Біг—
а я за ним услід.

І отак при всякім ділі!..
Заморив мене зовсім,

Бо, признатися—в артілі
Ми змагаємось із ним...

— А про себе ж чом нічого?—
Голова його пита.
— Дайте, я скажу про нього!—
Обізвався Калита.

— В тому,—каже,—Гайдебуру
Чумаченко обганя,
Що влюбивсь... в літературу
І чита її щодня.

І сучасну, і давнішню!..—
І додав ще Калита:
— Закажіть Остапа Вишню—
Все напам'ять прочита!..

— А про себе?.. Варто.. Як же!
Ви ж бо є передовик!..
— Та про себе... яюсь,—каже,—
Заплітається язик.

Орем, сієм! У газету
Потрапляємо бува.
Хай про мене, по секрету,
Вам розкаже голова...

Над селом білїли хмарки.
Свіжим вітром потягло...
Голова запрїг бідарку—
Їду з ним я за село!

Їду полем... А пшениця—
Аж зелено-ворона!
Край масиву на таблиці
Хліборобів імена.

Не таблиця—а брошура!
Хто не їде—той чита:
„...Чумаченко, Гайдебура
І Данило Калита“.

...Повертались ми додому
У краю тім степовім,
Непохитно певні в тому,
Що прикрасять груди їм,

Трьом завзятим по натурі,
Ясні Зірки Золоті—
Чумаченку, Гайдебурі
І Данилу Калиті!

ГОСТІ

Почалося все це так. Подзвонили вранці,
Що приїдуть у село два американці.
Два якихось діячі у поважній ролі—
Подивитись на артіль, побувати в полі.
Що ж, гостинний ми народ! Вже такої вдачі!
Хоч, звичайно, в них і в нас не одні задачі:
Їм кататись, нам своє—сіять повним ходом!
Тож прийдеться голові бути екскурсоводом.
Поголивсь він нашвидку, причесав волосся.
Більш нічого „прикрашати“ нам не довелося!
Десь опівдні через міст, мимо осокуру—
Мчить авто і підліта під саму контору.
І виходять у плащах—чужини посланці—
Два якихось діячі, два американці.
Перший важно одягнув жовті окуляри
І крізь скельця позирнув, мов крізь два долари.
Другий миттю заходивсь старанно чіпляти
І спереду й на боках фотоапарати.
Голова з рахівником й посильна Параска—
Їм назустріч із дверей:—Просимо, будь ласка!
Усміхнулися пани солодко, облесно
І промовили разом: „Ошень інтересно!“
Провели їх в кабінет. Почалась розмова.
— Що цікавило б панів?.. Люди? Відбудова?
Чи хотіли б, може, знать план посіву ярих?..
І звернувсь до голови той, що в окулярах:
— Ми хотіли б, містер Гук, згідно правил честі,
Леді Мельник—ланковій свій візит нанести!
Нам діла її з газет дещо вже відомі.

Тож чи можем бути ми в леді на прийомі?
 Дуже просим! Якщо так—це було б чудесно!..
 Другий також поклонивсь: „Ошень інтересно!“
 Одвічає голова:—А чого ж! Будь ласка!..
 ...І пішла по ланкову посильна Параска,
 Щоб негайно розшукать аж на полі в ланці,
 Бо чекають на прийом два американці!
 А тим часом голова вів гостей до двору:
 —Ось ми,—каже,—підняли із руїн комору,
 Ось вам вулиця нова. Далі—клуб і школа!
 За селом—сади, поля. Йде сівба довкола...—
 Мовчки дивиться один на будівлі, хати...
 Не націлює другий фотоапарати...
 Незабаром на шляху голова угледів,
 Що вертає посильна... Та чомусь—без „леді“!
 Довелося тут панам потерпіть фіаско.
 Здивувався й „містер“ Гук:—Що таке, Параско?
 А Параска як рубне:—Стрїтися не вдасться!
 Дуже сильно зайняті леді Мельник Настя.
 Зможуть ввечері прийнять, а чи тут, чи в домі,
 Бо якраз тепер весна в Насті на прийомі!..
 Підморгнув їй голова.
 — Ой, весна, ти, весно!..
 Переглянулись пани: „Ошень інтересно!“
 ...Голова наш—дипломат; не губивсь ніколи!
 Пропонує він панам—їхати на поле:
 — Леді Мельник прийме там! На своїй ділянці...—
 Мчать на степ, аж за село, два американці.
 Підлітають і стають коло поля Насті.
 І виходить їм навстріч дівчина в запасці,
 У хустині голубій, взявши руки в боки,
 Повновида, молода, аж палають шоки,
 Ніби зроду руки ті й не тримали сапи...
 І „Америка“ зняла перед нею шляпи!
 Після милих привітань—Настя... до атаки:
 — Це ж про мене там, у вас, шкрябають писаки,
 Що хоч Мельник та, мовляв, і швидка й проворна,
 Та вже звалиться ось-ось, бо „стара, аж чорна!..
 Як здається вам, пани? Є ще в мене сила?
 Горло глянула!.. І знов, мов рядом накрила:
 — Хто з нас чорний, говоріть? Я, чи ті писаки?..
 Мабуть, зразу це панам геть забило баки.
 Перший швидко закурив, став блокнот ховати,

Другий пхає під полу фотоапарати.
Посміхнулась до гостей ланкова відома.
— З ким,—питає,—маю честь бути я знайома?
Уклонився їй один:—Ми республіканці!..
І прямують до авто два американці.
А жінки їм комплімент:—Ми про вас чували!
Розказали б нам, за що... негра лінчували?—
Та панам нема коли! Розмовлять доволі!
Мчить авто назад в село по колгоспнім полі.
Щоб пом'якшить „інтерв'ю“, голова наш знову—
Помаленьку зав'язав лагідну розмову:
— Прошу,—каже,—негнівить. Вже такі в нас люди!
Все на світі хочуть знать: те, що є, що буде!
А тим більше стріти вас. Як не є—почесно!..
Переглянулись пани: „Ошень інтерсно!“
... Закінчилось все це так... Будучи уважним,
Голова наш дав обід двом гостям поважним.
Ми їм чарки піднесли, а вони—по склянці...
Напилися, як чопи, два американці.
... Хто піддержував за бік, хто тримав за спину—
Словом, якось помогли сісти їм в машину!
На ходу вже з них один—усміхнувсь облесно...
А Параска їм услід: „Ошень інтерсно!“...

ДИПЛОМАТ

Лиш зібрався вечеряти Гнат—
Як приносять записку до хати:
„Зараз буде у вас дипломат“.
Приготуйтеся, мовляв, зустрічати!

Це ж за чим він? Яким вітерцем
Занесло аж сюди з-за кордону?..
Ще й приписка внизу олівцем:
„Дипломат з самого Вашингтону“.

— Чуеш, жінко! Прийшла до нас вість,—
Мовив Гнат до своєї Олени,—
Із самої Америки гість
Добивається зараз до мене!..

Зустрічать і приймати людей
Вже Олені, мабуть, не звикати,
Хоч таких чужедальніх гостей
Не просила ні разу до хати.

Олягла свою сукню в цвіту
І до люстра: чи славно їй буде?
З скрині Зірку бере Золоту,
І чіпля чоловіку на груди...

— І чого він до нас, дипломат?!—
(Ця загадка була й перед нею).
— Та, мабуть,—одвічає їй Гнат,—
Почнемо з ним якусь „асамблею“!

— Асамблею?! Оце новина!..
Та чого ж ти... (їй змахнула руками)—
Треба ж спішно колоть кабана,
Треба діжку розкрити з огірками.

Йди в артіль, хай пришле голова
Зо дві жінки на поміч до хати—
Сам же знаєш: по місяців два
В асамблеях сидять дипломати!..

— Подожди!—усміхнувсь чоловік,—
Ми про це поговорим окремо.
Може, ще „асамблею“ на рік
Чи одразу—на два відкладемо.

Дивлячись, обстановка яка!—
Жаргував...
Пстім взяв він віршовку,
Прив'язав коло груші Сірка,
Та на цьому й кінчив „підготовку“.

...Незабаром прибув дипломат.
Сухорлявий і рівний, як свічка.
„Ви,—питає,—Дібровенко Гнат,
Бригадир... із артіль... „П'ятирічка“?

— Я,—одвітив господар кивком...—
Прошу, пане! Проходьте, сідайте!

Що прийму не за „круглим столом“,
То за це вже мені вибачайте!..

(Був, як бачите, Гнат із таких,
Що не лізуть в кишеню за словом).
...Й почалась „асамблея“ у них
За селянським столом квадративим.

Дипломат напочатку сказав,
Що гостює у нашій столиці,
Що про Гната, звичайно, читав,
Знає, скільки зібрав він пшениці,

Що тепер, мовляв, робить турне,
Й стріти Гната—для нього похвально!
— Прошу, сер... познайомте мене
З вашим досвідом. Повно й детально.

Гнат, зберігши гостинності такт,
Підбирає слова милозвучні.
— Нам приємно,—говорить,—це факт,
Що Америка проситься в учні!

Та на просьбу скажу я вам так:
Не прийметься мій досвід артільний
На землі ваших ферм, де батрак
Гне ще спину на вас, підневільний.

Дипломат окуляри протер.
Дипломат вигнув брови на лоба:
— Ви мене агітуєте, сер!
Я, здається, в гостях в хлібороба!

...Бив годинник в ту мить на стіні,
Й бригадир, щоб підкреслити чемність,
Каже гостю:—Дозвольте мені
Саме зараз зробить вам приємність.

Ви ось в хаті моїй, та душа—
Там, в Америці, скажемо чесно.
Тож послухать тепер „Голос США“
Вам приємно буде й інтересно...

Зашипів в репродукторі змій...
Жінка просить за стіл дипломата...
І почався невиданий „бій“
Між Нью-Йорком і хатою Гната.

Диктор каже: ...„тепер сіячі
На Україні Радянській без хліба“.
Жінка ставить на стіл калачі!..
Дипломат тихо щидить: „Шпасіба!“.

Диктор каже: ...„пустіють степи,
У ставках уже видохла риба...“
Жінка ставить на стіл коропи!..
Дипломат тільки мимрить: „Шпасіба!..“

Диктор жовчно шипить з приймача,
„... каганці—їх світила типічні...“
Жінка люстру святкову включа...
Гостя сліплять вогні електричні...

Диктор каже: „ні вдень, ні вночі
Там, у селах, пісень не чувати“.
А під вікнами—в клуб ідучи—
„Ой, ти хмелю!..“ співають дівчата.

Жінка просить:—Ви їжте калач,
Ви ж з дороги, пора закусити!..
Дипломат—вставив очі в приймач
Й починає чомусь зеленіти...

Усміхнувся і запитує Гнат:
— Що це значить? Скажіть, дипломате?!—
Той схопився, хотів щось сказати,
Та скоріше за шляпу, та з хати!..

Поспішав мовчазний до воріт,
Бо ж невдачі були очевидні,
Гнат, проводячи, мовив услід:
— Погостили б ще в мене зо три дні.

Подивилися б завтра село,
Прогулялися б в сад чи до лісу!—
Хоч на думці у Гната було:
„Ідь скоріше, і ну тебе к бісу!..“

...Лиш від'їхав з тим гостем шофер,
Жінка так чоловіку сказала:
— Двадцять років живу з вами, сер,
А що ви дипломат—і не знала! •

ТАКЕ МОЄ СЛОВО

Признатись, на зборах артілі
Ніхто мене досі не чув.
Я звик ото більше—
на ділі...
Та й прізвище в мене Мовчун.

Якщо ж і впливав я словами
На кого у дні молотьби,
То теж не з трибуни. А прямо—
Зі скирти, бува, чи з гарби!

...А в липні, цього ж таки літа,
Я справжню промову держав—
Коли до нас гості з візитом
Приїхали з інших держав.

Зустріли як слід ми їх, добре,
В розкішнім саду між дерев.
Поляки сказали: „Дзень добри!“
Румуни в уклін—„Буна дзев!“

І мовлять по-дружньому гості:
— Приїхали в школу! Учть!
Ми хочемо теж у колгоспі
Заможно і весело жить!

— Розкажемо!.. Все по порядку!..
Для друзів ми знайдемо час!..
Й ведем їх у „первий“ спочатку,
В давно нами пройдений клас:

На наші садиби, городи,
При кожному колгоспнім дворі,

Запрошують їх до господи
Кругом—молоді і старі.

За цим веземо їх на поле,
Що котить пшеничні вали—
До нашої... вищої школи,
В яку ми давно перейшли!

Показуєм степ злотохвильний,
Говорим про досвід і труд.
— Оце він і є—наш артільний
Нових врожаїв інститут!

Поляки прицмокують: „Добже!“
Румун на румуна кива.
— Експурсію нашу продовжим!—
Говорить Панько, голова.

Йдемо поміж стіни пшениці!
Йдемо кілометрів зо три—
В той край, де ждучи косовиці,
Комбайни стоять, трактори...

І літній румун, що ніколи
І шкапи не мав для труда,
Вступивши до нашої школи,
З Іваном на трактор сіда!

Сіда, розглядає деталі,
І ледве чита „Хатезе“...
— Тепер натискайте педалі!..
Румун натискає... Везе!

Говорим про план п'ятирічний,
І скільки машин буде тут.
— Оце вам і є... наш технічний
Колгоспних ланів інститут!

Показуєм став... виногради...
Вчимо, наставляєм на путь.
Записують гості поради
Та з класу до класу ідуть.

Оглянули ферм будівництво...
А потім—рушаєм назад,
В село, в інститут садівництва!
Де вперше їх стріли—у сад.

І тут—за столом за багатим
Підняв я бокала з вином
І встав своє слово сказати,
Хоч я і зовусь Мовчуном!

— Приємно,—кажу,—нам сьогодні
Вітати у цьому саду
Сусідні держави народні,
Що з нами в одному ряду.

Це добрі,—кажу їм,—ознаки—
Розорюють панську межу!..
Всміхнулися схвально поляки,
А я їм таке ще кажу:

— Учіться й не гайтеся, друзі:
До вас же по досвід прийдуть
І німці, і, звісно, французи,
Прийдуть! Та ще й скоро, мабуть!

Це факти,—говорю,—знаменні!
За правильне діло взялись:
Ще будуть і турки й туркені
Учитись в румунів колись!

Й мені, що колгоспне поле
Люблю і гляджу стільки літ,
Приємно, що з нашої школи
Пшла ця наука у світ!—

Сказав я. Заплескали люди...
Всміхнувся... І ще додаю:
— За те, що лиш так воно буде,
Сьогодні я з друзями п'ю!..

Котилася пісня у лузі:
„Ой, видно колгоспне село!..
...До наших сусідів і друзів
Таке мое слово було!

ДРУЖБА

...Ви питаєте, як це було?
Де взяли ми здоров'я і сили,
Що так швидко артіль і село
Підняли з попелищ, відновили?

Розкажу... Де їх брали, звідкіль,
Як зникала тяжка та руїна...
Тільки розповідь цю про артіль
Я почну—з-під самого Берліна.

Є над річкою там висота,
Що скорилась моїй батареї.
От на ній—я одержав листа
Від людей із артилі моєї.

Розгорнув, притуливсь до ствола,
Мов до теплої рідної хати,
І ту вісточку, ждану з села,
Став з тривоگوю в серці читати.

Ще і ще раз. Рядок за рядком...
І коли дочитав половину—
Зупинивсь, і змахнув рукавом
Мимовільну сльозу-горошину.

Уявився страшний той розор,
Дим од ферми, скалічені хати.
...Оглядаюсь. Аж тут і майор
Підійшов до моєї гармати.

Усміхнувсь.—Чом сумуєш, солдат?..
Не годиться... Гвардійцю—тим паче...
— Та нічого, товариш комбат...
Ви прийшли—і полегшало наче.

— В чому ж діло?—Ступає на крок
І сіда на лафеті, навпроти.
— Та не сходять,—говорю,—з думок
Ті хазяйські, колгоспні турботи.

— Це тим більше цікаво! Давай..
...І почав повідать я майору,

Як боролась артіль за врожай
В довоєнну щасливу пору.

Як на „дугласі“ в гості летів
Восени, коли був головою,—
До раменців, російських братів,
Що живуть під самою Москвою.

— А тепер,—кажу,—пишуть в листі,
Що немає ні клубу, ні школи...
Тут і сталося на тій висоті
Те, чого не забуду ніколи.

Як зрадіє майор! Як гукне:
— До раменців?! Знать, бачились двічі!..
І схопили в обійми мене
Дужі руки його трудівничі.

На самому шпилі висоти,
Що взяли уночі перед маєм—
Стоїмо ми—обнявшись—брати,
Один одного з рук не пускаєм.

— Значить, згадуєш ти мій район?
Я ж ходив вас тоді зустрічати...
І в цю мить польовий телефон
Задзвонив недалеко гармати.

Тут, як з кожним на варті бува:
Підбігаю, і трубку до вуха:
— Вартовий батареї „Сто два“,
Рядовий Опанасенко—слуха!..

А з мембрани зривається бас!
Пізнаю старика-генерала:
— Що це там за обійми у вас?..
Розгубивсь я, ледь трубка не впала.

В сяйві теплого ясного дня
Все в бінокля, мабуть, він помітив.
— То зустрілась у мене рідня!—
Генералу я чітко одвітив.

...Як то добре, для кожного з нас—
Мати друга, ділитися словом.
З того дня я стрічався не раз
Із майором моїм Кудіновим.

Чи мені, чи йому із села
Прийде лист... Так і знай поговорим—
Про хазяйські, колгоспні діла
Від душі з хліборобом-майором.

А коли одгриміли бої
І добили ми кодро те враже,
В день повернення в рідні краї—
На пероні майор мені каже:

— До артильного діла любов
Ми несли крізь звитяжні походи.
Тож давай, Опанасенко, знов,
Як колись, позмагаємось! Згода?

— Згода!—мовлю.—Ще буде цвісти
На землі нашій всяка пашнина!
Тільки як те змагання вести,
Як в артилі одна конячина?..

— Не журися,—говорить,—браток.
Повоюем ми ще й без погонів!..
Пролунав паровоза гудок.
Й понеслось навкруги:—До ва-го-о-нів!!!

Закінчили ми путь бойову,
Обнялися з усього здоров'я.
І роз'їхались... Він під Москву,
Я—влюбиме своє Придніпров'я.

...Вийшло так, як казав Кудінов:
Прямо з бою—до нового бою!
Через тиждень—не більш—мене знов
Величала артиль—головою.

І пишу я до нього листа,
Рапортую: „Товариш майоре!
Попереду—нова висота,
Та солдат і її переборе!

Буде тяжко. Немає тягла.
Все ж дотримаю згоди тієї!..“
Дні минали. Зима вже прийшла.
Не писав командир батареї.

Думав: де він і час той знайде.
Як робота у нього—ця ж сама?
...А в грудневий, у пам'ятний день—
Прибуває мені телеграма:

„Йде худоба!—звістила вона.—
Приготуйтеся вагони приймати!..“
І пішла, мов ярами луна,
Новина ця від хати до хати...

.

Припинився ще звечора сніг.
Небо в зорях сія полум'яно.
Десь за північ прийшов я і лг,
Щоб спочить—і на станцію рано.

Прислухаюся... стукає чуть.
— Хто такий?—Та з дев'ятої ланки!
Чи то справді нам коней везуть?—
Чую з двору я голос Маланки.

— Бо кого б воно, де б не зустрів,
То про це лиш балакають люди...
— Правда!—мовлю.—Везуть ще й корів!
Завтра рано і поїзд прибуде.

І пішла... Скільки добрих думок
Просіяло, мабуть, у Маланки!
Раптом знову у шибку: цок-цок...
Видно тінь на узорах фіранки...

Піднімаюсь. Іду до вікна,
А під ним—дід Микола гукає:
— Опанасенко! Є новина!
Інтересна у нас новина є!

Од раменців підмога в путі!
Чув я радість таку поміж людом.

Не забули своїх у біді!
— Не забули! І ми не забудем!—

Одвічаю...
Світанок в полях
Засинів і поплив небозводом...
Рано-вранці до станції шлях—
Зашумів, запрудився народом.

Добра вдача в колгоспних селян:
Де зійшлись—там і пісні звучати.
Десь узявсь на пероні баян,
Заспівали про Галю дівчата.

В „черговій“ задзвонив телефон:
Нагадав генерала й ту пору...
Але ось він — летить ешелон
Із тунелю соснового бору!

Мимо хат—де ще видно рови,
Де під садом героїв могили—
Ешелон від братів з-під Москви,
Щоб скоріш ми набралися сили!

Кида хмари труба парова.
Настає урочиста хвилина.
І горять на вагонах слова:
— „Від раменців—тобі, Україна!“

Зашипів паровоз. Підійшов.
Відчинилися двері вагону.
І крокує майор Кудінов
Із своїми людьми по перону!

Я назустріч... Рука до руки!..
Розгубився чомусь, схвилювався.
Чую ззаду:—Не плачте, тітки!—
До жінок бригадир обізвався.

Знов, як там, на шпилі висоти,
Що взяли уночі перед маєм—
Стоїмо ми—обнявшись—брати,
Один одного з рук не пускаєм.

Піднесли їм в подяку хліб-сіль,
Запросили до рідного двору...
От відтоді-то наша артіль
І зростає—все вгору та вгору!

Шану руському брату-творцю
Відає наша кожна хатина!
...От чому я і розповідь цю
Починав—з-під самого Берліна.

I make Dybae

ЗАКОХАНІЙ

Людам властиво перебільшувати,
І в нашому середовищі є товариші,
які мають цей порок. Ці люди, якщо
починають чимсь захоплюватися, то
обов'язково роблять це захлинаючись.
Вони не можуть правильно оцінювати
успіхи і в той же час підмічати хиби
для того, щоб їх усувати.

*(З доповіді Г. М. Маленкова про
32-і роковини Великої Жовтневої со-
ціалістичної революції.)*

Завод, який зветься „Чавунна плита“,
Робив звичайнісінькі плити.
Задача, як кажуть, ясна і проста:
Побільш їх і краще робити!

Та часто директор за плити оці
Такий „наганяй“ мав добрячий,
Що совавсь, вертівсь на дубовім стільці,
Немов на плиті на гарячій.

Нарешті, узявся за діло як слід.
Нарешті—по тресту був першим:
Серпневого плану по випуску плит
Процентів на сім перевершив!

І сталась з людиною зміна крута:
Сп'янівши від успіху того,
Директор заводу „Чавунна плита“
Влюбився... у себе ж самого!

Щодня захлинався: „На сто! Та ще й сім!“
Де збори—там він на трибуні.
Розкаже... і гордо з трибуни усім
Показує плити чавунні.

— На мене рівняйтесь! Бо я досягнув
Високої слави і честі!
Днів тридцять тому—я відсталим ще був.
А зараз я перший у тресті!..

Словам самохвальства утративши лік,
П'янів він від успіху цього.
Тримався бундючно, немов той індик—
Закоханий... в себе самого!

Писав про свій досвід в газети статті—
Про те, як зумів він зробити,
Щоб гордо стоять на такій висоті
Й давати зверхпланові плити!

Росла папірців хвостовитих гора...
Цехи вже одвідувать годі.
Що дужче звучала ця пісня стара,
То гіршали справи в заводі.

— Іване Петровичу! Скоро зима!
Де ж плити?—замовник наляже.
— Знать скоро зготуем, коли ще нема!—
Директор у відповідь каже.

Ласкаво всміхнеться. — Які ви чудні!
Ще є „неув'язочки“ скрізь ці.
Ви краще одвітьте, шановний, менті:
Хто в тресті на першому місці?

Ото-то! А скарга, їй-право, пуста—
Не втратим ми нашої честі.
Ви ж чули—завод наш „Чавунна плита“
На першому місці у тресті!

...Баюкавсь він доти, задерши свій ніс,
У цій самохвальства колісці,
Що сам і незчувсь, як... поїхав униз.
І сів на... останньому місці.

Та духом не пада! Зостався таким:
Кого не зустріне у місті,
То гордо й запально розказує всім,
Що... був він на першому місці!

ПОРОСЯ

Бігла бричка по містку!
(Ось таке начало...)
А на бричці, у мішку
Порося кричало.

Ще маленьке. В рукаві—
Можна й двох укласти...
Та як виведе: „Ку-ві!!!“—
Мов труба, горласте!

З ферми взявши, порося
Віз один начальник.
Тож у нього думка вся:
Щоб було—„мовчальник“,

Щоб не відало село,
Бо незручно, вроді...
Порося ж, немов на зло,—
Верещить та й годі!

Нервувався і візник,
Поглядав спідлоба:
— Ще подумають—„різник“,
Бий тебе хвороба!..

Пхав начальник „соску“ в рот—
Шкіряну перчатку—
А воно—наоборот!—
Верещить спочатку!

І начальник, щоб закрить
Горло поросяті,
Ухопив його... І вмить—
Під пальто на ваті!

Бігла бричка по містку!
(Це було начало...)
Під пальтом тепер, в мішку
Порося кричало.

„Буде рада, звісна річ,
Фенічка, дружина!..“
..Та з-за рогу—круть навстріч
З області машина!

Й стоп!.. А в нього думка вся:
„Що робити мушу?“
Під полою ж порося
Роздирає душу.

І на мить серед села—
Мов оглух начальник.
Ті питають:—Як діла?
Ну, а він—мовчальник...

Чим скінчилась зустріч ця—
Скажемо тепер ми!
Як одніс він порося
У мішку до ферми,

Як вернувся в пізню ніч—
Жінку зло узяло:
— Чом нахнюпивсь? В чому річ?
Де ж „майбутнє сало“?

Глянув скося він на ню:
— Гризтимеш опеньки!
Бо підклало нам свиню
Порося маленьке!

У КЛУБІ

1. „ЗАЇЛО“

Цей випадок стався не дуже давно
У клубі села Роксоляни.
Прийшли хлібороби дивитись кіно...
— І так, почнемо, громадяни!—
Озвався механік.
Засяяв екран.
На ньому зелене роздолля...
Дівчата із сапками вийшли на лан.
А з ними... І дівчина Оля...
Мигнуло.
І іде Іван-тракторист,
Завзято співаючи в полі:
„Багато об'їхав і сіл я і міст,
Та знов повернувся до Олі!..“
Цікаво!
(І кожен, хто в залі сидить,
Свою вже пророчить „кінцівку“.)
Мигнуло,
Смикнуло,
Й спинилося вмить.
Все ясно: „заїло“ щось плівку...
Усі обернулись.
Механік возивсь:
„Я зараз! Одну лиш минутку!..“
Застиг тракторист на екрані й дививсь
Туди ж, до механіка в „будку“!
...Той дещо поправив... І глядачам знов
Відкрилася нива широка...
Дівчата... До них тракторист підійшов...
І раптом—
Ну, що за морока?!
„Заїло“!.. І Оля з сапою в руці
Спинилась „на першому плані“.
...І тут—наперед—поміж лави й стільці—
Пробрався Данило-механік:
— Пробачте,—говорить,—що я вас нужу.
Набридло. Та й пізня година.
Давайте вже краще я вам розкажу
До чого веде ця картина.

Оця, значить, дівка (вказав на екран)
В четвертій частині влюбилась.
У п'ятій—„предложення“ робить Іван.
А в шостій—вони поженились.
... З екрана дивилася дівчина в зал,
Красива і ніжна собою.
І з публіки хтось не на жарт їй сказав:
— Дістань його, Олю, сапою!

2. „ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНА“

В с. Петрівку Полтавського району
8 разів привозили картину „Василиса
Прекрасна“

(З газет)

За сільрадою у клубі
Ясно світиться вікно...
Хто в пальті, а хто у шубі—
Йдуть колгоспники в кіно.
Йдуть поглянуть на актрису,
На прекрасну Василису...

Зал змовка. Стає тихіше.
Хтось гукає: „Сядь, дружок!“
Все сильніше й веселіше
Стука-чмихає движок.
Освітилася завіса—
І з'явилась Василиса!

Василиса-то прекрасна;
Та механік—просто жах:
За хвилину світло гасне,
І в присутніх на очах
Ясноока, білобриса—
Перервалась „Василиса“!

Не пройшло і півгодини,
Як механік-лихолат
Одкусив шматок картини,
І присутні—ряд у ряд!—
Знов дивились на актрису,
На прекрасну Василису.

Василиса-то хороша!
Звисли кучері на лоб...
Та за що бере він гроші,
Цей механік-бракороб?
Стих движок, спинився к бісу—
Не покрутить „Василису!“

Доки чулись крики дружні:
„Не каліч же і не муч!“—
Моторист подавсь до кузні
І знайшов потрібний ключ.
Стукав-грюкав по залізу
Й воскресив нам Василису!

Василиса-то до діла!
Та пропав у неї звук.
Певно, бідна, оніміла,
Як підняв механік стук.
Василиса перед нами—
Тільки плямкає губами!

Щоб не бачити, як далі
В Василиси муки йшли—
Більш чутливі, тут же в залі,
Одвернулись і хропли.
Снились сні їм про актрису,
Про прекрасну Василису.

Василиса-то хороша!
Та механік гне своє—
Взяв сповна за місце гроші
Та ще й спати не дає.
— Йдіть додому!—будить басом,—
Докручу вже другим разом.

Взнав про це кінофікатор,
Що в районі возсіда,
Гнівню вибухнув, мов кратер,
Розкричався, що—біда!

„Викликай на завтра ЗІС’а,
Що б там,—каже,—не було!
Мусить наша „Василиса“—
Охопити все село!“

...Мчить машина мимо лісу,
Знов везуть нам Василису!

Сім музик аж в труби лізуть,
Біля клубу грають „туш“...
Та зійшлося на „Василису“
Ну, не більш, як десять душ.
Через тиждень—дітись ніде!—
Василиса знову їде!

Вісім раз її возили
(На Полтавщині було!)
Але все ж „не охопили“
„Василисою“ село.

А чому—картина ясна:
„Василиса“-то прекрасна,
Та причина й суть біди,
Що механік—нікуди!

Занехаяв діло к бісу
То й угробив „Василису“!

ЛЕДАРЕНЧИХА

Язиката... А на ділі
Як лисиця—верть і круть.
Є така у нас в артілі,
Ледаренчиха—зовуть.

В неї номер черевика
Сорок п'ять чи сорок шість.
Скажеш слово—зразу криком...
І очима—прямо їсть.

Як прибутки ми ділили—
Вийшла першою на тік.
Як дали ж їй в руки вила,
То схопилася за бік.

— Ой, не можу!—їй на дорогу.
Застогнала і лягла.

Я мерщій по допомогу,
Щоб одвезти до села.

Я хапаю швидко шлеї,
Запрягаю та до неї.
Але що це?.. Все дарма,
Ледаренчихи нема.

Почвалала „сіромаха“,
Скільки видно, через брід—
Так що курява над шляхом
Піднялась за нею вслід.

...Ніч минула. От і ранок.
Іду в поле на волах.
Бачу: йде на полустанок.
Вся — у кошиках, вузлах.

— Підвезіть, — гукає, — Гнате,
Бо впаду, не донесу.
— Й не просися, язиката,
Все одно не підвезу.

Як заціпить зуби білі!
Як заломить дві брови!
— Я такий же член артілі,
Як і інші, як і ви!

І до мене, і все ближче.
Я — воли ті батогом.
Підхопила клунок вище,
Бачу — мчить уже бігом...

Незабаром цю неробу
Так страмило все село,
Що одпали всі хвороби,
Що одразу допомгло.

Хто хитрує, як лисиця,
Не мине тому дарма...
Отака та молодиця!
А у вас таких нема?

ПРО САШУ І МАШУ

У вашім містечку побачити Сашу
Ви можете в клубі, як вечір спаде.
У такт „Утомленному сонцю“, він Машу
Бундючно й поважно у танець веде.

Надутий, як півень, у жовтому кльоші,
І плечі... підтягнуті вверху аж до вух.
Він крутить ногами такі „крендельоші“,
Що Маша круг нього літає, мов пух.

Нехай будуть скоро підошви на дірах—
Кружляє ця пара годин уже п'ять.
Фігура у Маші, немов на шарнірах;
Таке виробля там, що й сором казати.

Як тільки музика підхлипує басом—
Нахмурює Маша обличчя тупе.
І ось уже знову—пішла вихилясом,
І Саша за нею спішить і сопе.

В танцюльках ця пара вважається перша.
І от „Утомленному сонцю“ кінець...
Полускають зёрнят „прем'єр і прем'єрша“,
Засмітять підлогу—і знов у танець.

В них повно презирства до вальсу і польки.
Для Саші і Маші ці звуки—не в тон!..
— Давай лиш фокстроти і „танги“ нам тільки!—
Вигукує той містечковий піжон.

Набридло нам бачити Сашу і Машу.
Ти чуєш, мій друже, набридло, повір!
Звідкіль вони вдерлись у молодість нашу,
Піжони оті „на паризький манір“?!

Пусті оці франти, що—ніччю і вранці—
В їх головах—тільки танцюльки одні.
Ми любимо теж покружляти у танці,
Та любим не менш ми—вистави, пісні!

ЛИСИЦЯ

Ті ж розмови раз у раз:
— Що за таємниця?!
Що не день—то з ферми в нас
Пропадає птиця.

Прийде ранок—і курей
Знов недолічили...
Вже й замка до тих дверей
Доброго вчепили.

Вже завфермою придбав
Сторожу двохстволку,
Щоб дивився і стріляв...
Все ж немає толку.

Носить сторож „дробовик“,
Видивляє очі.
Та й не вгледів—як це зник
Півень тої ночі.

Поясни нам, голова!
Чом спадає рівень?
Де подівся із хліва
Тої ночі півень?

...І говорить керівник:
— Пропадає птиця
Через те, що у курник
Внадилась лисиця.

Їсть курей нам, як чума—
З пір'ям, без гірчиці,
І одбою їй нема,
Проклятій лисиці.

Ще не встиг він доказать
Казку цю не нову,
Як заходить його ж зять
Й чує ту розмову.

Звати Федір. Тут він жив,
Йшов до війська звідси.

В Рокоссовського служив
Всю війну в розвідці.

Слухав, слухав,—не стерпів;
— Кинь плести дурницю.
Не мине і пари днів,
Я зловлю лисицю.

...От і вечір, от і ніч.
Степ—у сні привільнім.
Замовка поволі річ
У дворі артільнім.

І ніхто не знає, ні,
Що он там, „в секреті“—
Притаївся в бузині
Федя в плащ-наметі.

...Жде розвідник, без нудьги,
Націля зіниці:
Слуха, зорить навкруги—
Не видать лисиці.

Раптом чує:—Мабуть, спиш!
Чом схиливсь на тачку?..
Це завгосп Данило Книш
Так дає „накачку“.

Крикнув сторожу:—Піди
Обдивись вівчарню!..
Сам пригнувсь, і... мчить сюди,
І мерщій—в пташарню!

Наш розвідник підступа,
Не пускає з виду:
Сонну птицю Книш хапа
І хова під свиту.

Ловить спритно, мов той кіт,
Щоб побільш набрати.
Підперізує живіт.
І давай тікати.

І взяла тут хлопця лють...
(„Заву“ не до втечі!)
Кинувсь Федя: хватъ і круть,
І підняв на плечі.

Ще підкинув, як мішка,
І поніс із двору
Ту лисицю-„язика“
Голові в контору

Ніч пройшла. Раненько ми
Од Книша узнали,
Що носив він до куми
Тих курей немало.

Бо кума та—як душа,
Бо кума—до діла.
І кортіло все Книша,
Щоб вона товстіла.

...З тої самої пори
Сторож—без рушниці,
Бо не шкодять—ні тхори,
Ні оті лисиці.

„ЗДРАСТІ“ І „ПРОЩАЙТЕ“

Був в артілі коник: вороної масті,
Лисинка на лобі, гривка поміж вух...
Коник був як коник... Та до слова „здрасті!“
Мав він особливий (музикальний!) слух.
Перевірить все це нам прийшлося „на ділі“:
Ранньою весною на одній з доріг
Віз нас мимо ферми голова артілі.
Коник щурив вуха.
Коник риссю біг...

Йшла назустріч баба і сказала: „Здрасті!“
Й тут нас—як підкине! Й трах об жерсть крила!
„Тормознув“ той коник вороної масті
Так, що аж оглоблі стали дубала.

— Но!—кричав сердитий голова артіл,
Коник же—ні з місця. Став і мов застиг.
— Но!!!
Та все це марно. Зрушити не в силі
Коника ні крики, ні тугий батіг.
Голова і каже:—Ви мені звиняйте,
Так як спішимо ми, а людей нема—
Злізьте-но з бідарки і гукніть: „Прощайте!“
Щоб отут під тином не стоять дарма.
...Що ж воно за коник?
Цю просту задачку
Бригадир у полі так нам пояснив:
— Любить голова наш стати на балачку.
І до того „здрасті“—ще й коня привчив!

КАЛАНЧА

Він любив пожежне діло
Й думку мав одну, без змін:
Все напевно б погоріло,
Щоб не Гичка, щоб не він!

Хто чіпляв кругом таблички:
„Перевірте димохід“?
Він чіпляв їх, Федір Гичка,
І до стін, і до воріт.

Хто наверх збігав хоробро
По драбині вище всіх?
Він, звичайно!
Все це добре,
Але був за ним і гріх.

І вірніш не гріх, а звичка,
Бо давно вже не секрет,
Що шановний Федір Гичка—
Не любив читать газет.

Часто друзі з охорони
Пристають було і край:
— На ось нашу, на—районну,
Ознайомся, почитай!

Федір каже без усмішки:
— Нащо буду я читать,
Як щодня наочно, з вишки
Весь район мені видать:

Кожен трактор, кожна бричку,
Навіть Павлівку—село!..
...І случилось так, що Гичку
Саме це і підвело!

Цього разу на вершечку,
В мідній касці, уночі—
Федір Гичка над містечком
Височів на каланчі.

З хмар навислих біла мжичка,
В вікнах блимали вогні...
Раптом бачить Федір Гичка—
За містечком, вдалині,
За горою—що за диво?—
Встало сяйво аж до хмар.
— То в колгоспі „Вільна Нива“!
Так і є! Страшний пожар!..

Федір Гичка б'є тривогу,
Калатає в рейку—дзвін!..
У колгосп, на допомогу—
Мчав з командою і він.

Вже zostався й ліс позаду...
І машина поверта
В „Вільну Ниву“ і... з-за саду—
До контори підліта.

А в конторі повно люду!
Біля клубу і в дворі,
Де не глянь—горять повсюду
Електричні ліхтарі!

— Ну і влипли! Ну й халепа!
Повертай скоріш назад!..
Над селом сіяло небо!
Вийшли люди з світлих хат.

— Що ви, хлопці, за бочонка
Привезли нам уночі?
— Це була в нас „пробна гонка“
Від самої каланчі!..

Федір кліпає очима.
Федір Гичка—сам не свій!
Шепчуть хлопці за плечима:
— Що ти вкоїв, черговий?!

... Нас цей факт поодинокий
Вчить, шановні читачі:
— Не дивись на світ широкий
Зі своєї каланчі!

„РОМАШКА“

Випасалась в череді кілька літ корова,
Білошия, показна і, як віл, здорова.
За розкішність і за те, що була смирняшка,
Ту корівку залюбки звали всі „Ромашка“.
Іла сіно лугове, по двору ходила,
Та чомусь вона телят зовсім не водила.
Так в минулому було, так і цього року.
Через це наш голова мав завжди мороку:
„Тільки зведення даєш—так пояснюй знову,
Чом приплоду нехвата на одну корову“.
І додумавсь голова із колгоспу „Нива“
Цього ж року навесні до такого дива:
Написав рахівнику строгу він бумажку—
„Перечислити з корів до волів „Ромашку“.
А в район (щоб про телят більше не питали)
Повідомив: „На вола ялівку зміняли“.
Ще й додав, що віл новий ніби зветься
„Грізний“.

Обмін, звісно, був обман.
Ще й до того ж—пізній.
Бо рішила доказать хитруну „Ромашка“,
Хто сильніший: чи вона, чи ота бумажка.
...Саме в пору, як на лан всі ми вийшли з дому—
Завітав до нас в поля секретар райкому.

Все оглянув, похвалив колектив завзятий
І питає в голови:—Де ж твій віл тридцятий?
Голова почервонів, на лиці змінився:
— А тридцятий,—каже,—віл... вчора отелився.

„ВКАЗІВОК НЕМАЄ“

— Чом не справите місток?
Це ж бо діло ваше!
— Та немає вказівок!—
Голова нам каже.

Що робити, як і де—
Він, звичайно, знає.
Та сидить ото і жде:
Вказівок немає!

Від людей не раз він чув:
„Це ж хіба загадка?“
Та й потрібен, власне, був
Тут не міст—а кладка.

„Ви ж хазяїн, голова!
Де ж тут перешкоди?
Та візьміть майстрів зо два,
Та зо три підводи.

Та засипте хворосняк,
А з боків—шалівки...“
— Та воно, конешно, так!
А нема ж вказівки!..

Повторяв він ці слова,
Все чекав та м'явся.
І на цьому голова—
Сам-таки й попався!

Як зійшов весною лід,
Як розлило річку,
То не раз і він убрід
Гнав бідарку-бричку.

Цього разу їхав він
Знову через воду:
Ще здалеку взяв розгін,
Щоб проскочить „з ходу“!

Став навстоячки... пригнувся...
Й саме серед броду—
Ненароком похитнувся
І... шубовсть у воду!

Кінь на той бік, він—на дно.
Аж хлюпнула річка.
Все б нічого, та воно—
Крижана ж водичка!

Підхопивсь він і тіка!
Аж посинів, видно...
Чує—ззаду хтось гука,
Сміючись єхидно:

— Чом тікаєш? Там сиди!
Це ж не подобає.
Бо ж вилазити з води—
Вказівок немає!

В степах України

(Лібретто комічної опери
за однойменною п'єсою О. Є. КОРНІЙЧУКА)

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Саливон Часник — голова колгоспу „Смерть капіталізму“.
Кіндрат Галушка — голова колгоспу „Тихе життя“.
Секретар обкому.
Гриць — син Часника.
Олексій — комбайнер.
Дід Тарас.
Дід Остап.
Довгоносик — агент колгоспу „Тихе життя“.
Редька — міліціонер.
Палажка — дружина Часника.
Параска — дружина Галушки.
Галя — дочка Галушки.
Катерина.
Секретар сільради.
Шофер.
Макогон, Печериця, Джміль, Хустка — члени правління колгоспу „Тихе життя“.
Дівчата.
Хлопці.

ДІЯ ПЕРША

Праворуч хата Кіндрата Галушки, ліворуч хата Саливона Часника. На першому плані вулиця, від якої садиби Часника й Галушки відгороджені низеньким тином. В глибині сад. Перед хатами Галушки й Часника стоять столи, стільці. На подвір'ї у Часника сидить старший міліціонер, за столом коло нього — секретар сільради. Перед міліціонером стоять Часник, син його Гриць і дружина Палажка. Шня в Часника замотана рушником. На подвір'ї у Галушки за столом сидить Галушка з обв'язаною рушником головою, коло нього Довгоносик і Параска.

Міліціонер

Пиши протокол номер один.

Секретар

Пишу протокол номер один.

Міліціонер *(до Часника)*

Ваше прізвище, громадянин?

Часник *(здивовано)*

А чи ти, Петро, не знаєш?

Чи здурів, що так питаєш?

Ой!

Як ти смів підвищить тона

Проти мене, Саливона?

Ой!

Я ж у „Смерть капіталізму“

Двадцять років головую!..

Міліціонер (*перебиває*)

Тут нема приятелізму!
Не кажіть, бо я не чую.
Перед вами я не Петька,
А старшої товариш Редька!
І як я сполняю службу—
Не тулись до мене в дружбу!
Тут не сват я і не зять.
Все це треба понімать!

(*До секретаря*)

Пиши протокол номер один.

(*До Часника*)

Ваше прізвище, громадянин?

Секретар

Написав. Навіщо тут здіймати крик,
Ось дивись: ответчик—Саливон Часник.

Міліціонер

Зачеркни!.. І не спіши.
З уст ответчика пиши!
Не заскакуй наперед—
Це наносить формі вред!

(*До Часника*)

Прізвище? Звати? Це форма! Закон!

Часник

Вписуй по формі—Часник Саливон!

Міліціонер (*до секретаря*)

К пункту два тепер пішли.

(*до Часника*)

В білих арміях були?

Часник

Ти сказивсь, чи, може, вчадів?
Я ж їх сам дубасив гадів
Із Будьонним... Та ще як!

(*до Палажки*)

Чуєш, жінко, дай піджак!

Г а л у ш к а (*почув, перестав стогнати і каже до своєї жінки*)

Чуєш, жінко, дай піджак!

П а л а ж к а виносить піджак. Ч а с н и к одягнув. На піджаку — орден Червоного прапора. На другому подвір'ї П а р а с к а винесла піджак, Г а л у ш к а одягнув, у нього теж орден Червоного прапора. М і л і ц і о н е р помацав орден Часника, підморгнув.

М і л і ц і о н е р

Факт—не був. Тепер видать.

(*Багатозначно*)

Все це треба розуміти!

(*До Часника*)

Розкажіть, за що і як
Бились ви з Галушкою?

Ч а с н и к

Для свого колгоспу „Смерть капіталізму“
Я хотів купити в „Тихому житті“,
Тобто у Галушки, сіна для худоби.
Стрів його раненько і кажу: продай!
І захтів Галушка з мене втриє здерти!
Я йому і врізав: „Ах ти, спекулянт!“
В нього, як відомо, єсть багато лугу,
Цілі гори сіна. Ну, а ферм нема.
Тут ми і зчепились...

Г а л у ш к а

Бреше! Ох, і бреше!..

Ч а с н и к (*щоб допекти Галушці, співає*)

В мене ферми—скоту повні,
Доглядять лише встигай.
А в Галушки на припоні
Лиш однісінький... бугай.
В мене вівці і ягнята,
І корівок більше ста,

І телята, і лошата,
А в Галушки—ні хвоста!

Г а л у ш к а
Та зате у мене має
Вдома кожен—ого-го!

Ч а с н и к
Він мене перебиває!

М і л і ц і о н е р (*розводить руками*)
Територія його!..

Г а л у ш к а
Ач, хитрує!

П а р а с к а
Ач, підлота!

П а л а ж к а
Затули, клятуща, рота!

П а р а с к а
Щоб тобі на пуп чирякі!

Ч а с н и к
Як?

П а л а ж к а
Мені?

Ч а с н и к
За віщо?

Г а л у ш к а (*єхидно*)
Так!

М і л і ц і о н е р (*сюрчить*)
Одмінюю ці дебати!
(*До Часника*)
Прошу свідчення давати!

Г а л у ш к а

Він мене, орденоносця,
Смів назвати спекулянтом!

Ч а с н и к (*продовжує розповідати*)

Я на нього—спекулянт!
Він на мене—кар'єрист!
Розмахнувся я щодуху
Та по вуху з флангу—бац!
Він на мене: „ти бандит“!
І за шию ззаду—хвать!
Задушив би! Та в резерві
Був якраз мій син Грицько.

М і л і ц і о н е р

Доволі! Розкажи тепер—
Григорій Часник, комбайнер!

(*До Грицька*)

Куди ти ударив Галушку?

Г р и ц ь к о (*тримає добрий дрюк*)

В макушку!

М і л і ц і о н е р

За кого була ця розплата?

Г р и ц ь к о

За тата.

М і л і ц і о н е р

І більше Галушка не бився?

Г р и ц ь к о (*махає головою, що „ні“*)

Звалився!

Замовк і лежав акуратно!

М і л і ц і о н е р

Понятно!

(*До Часника*)

Підпишіть протокол!

Часник підписує. Міліціонер переходить на подвір'я Галушки,
сідає за стіл. Коло нього—секретар.

Міліціонер

Пиши протокол номер два.

(До Галушки)

Прізвище?

Галушка

Галушка.

Міліціонер

Як зовуть?

Галушка

Кіндрат.

Міліціонер

Ясно... Скільки років?

Галушка

Так, що... п'ятдесят.

Міліціонер

Фах і должность ваша?

(До секретаря)

Вписуй до пуття!

Галушка

Голова колгоспу „Тихе життя“.

Міліціонер

Розказуйте коротко...

Галушка

Що ж тут довго говорити.
Було б круто бідоласі!
Часника я міг прибити,
Щоб не син його в запасі.
За ціну він розкричався.
Став ганьбити „спекулянтом“.

Підстрибнув я, розігнався
І на шию сів... десантом.
В горло пальцями вчепився
І давай його душити.
Гриць—як тріснув! Я й звалився...
Що ж тут довго говорити?!

Секретар

Як це з флангу і по вуху
Він урізав вас щодуху?

Міліціонер (*перебиває*)

На словах це не понять.
Ето надо іспитать!

Довгоносик

Прошу зняти розмір гулі!

Міліціонер (*до Галушки*)

Розмотайте, зараз знімем.

(Галушка розмотав голову, міліціонер вимірює пальцями).

Міліціонер (*до секретаря*)

Запиши, що голова
Гулю вигнала з-під шкіри.

(Міряє)

Впоперек на... пальців... два.
А подовж... пиши чотири!

Довгоносик

Запишіть мене, як свідка!

Міліціонер

Ваше прізвище? Ви звідки?

Довгоносик

Я тут свій.

(Дістає паспорт)

Один момент!

Г а л у ш к а

Це торговий наш агент!

Міліціонер подивився паспорт, покрутив головою, повернув. Всі йдуть до хати, міліціонер і секретар пустились іти вулицею. Виходить чоловік, веде мотоцикл. Став, оглянув машину. Міліціонер побачив його, вигукнув „Ей!“ і киває пальцем, щоб той підійшов.

Міліціонер

Хто такий ви, мушу знати?
Прошу дати документ.

Мотоцикліст

Ось він. Нате і дивіться.

Міліціонер (*подививсь, повернув, взяв „під козирок“*)

Розршіте отлучиться?!

Мотоцикліст усміхнувся, ствердно кивнув головою, що можна йти. Міліціонер, чітко відбиваючи кроки, пішов. Мотоцикліст сів біля машини і почав розбирати... З хати виходить дочка Галушки Галя. Вона спочатку не помічає мотоцикліста. Схвильована тим, що сталося (бійкою між батьком і Часником).

Г а л я (*співає*)

Ходжу сумна і зажурена
В ріднім краю поміж нив.
Грицю, невже я обдурена?
За що ти батька побив?
Ти ж говорив, що з Галиною
Помисли в тебе одні.
Нам степовою рівниною
Ой, не гуляти вже, ні!
Я ж із столиці, мов горлиця,
Мчала до тебе в наш край.
Тяжко як серцю доводиться
З бодем казати: прощай!
Ходжу сумна і зажурена
В ріднім краю поміж нив.
Грицю, невже я обдурена?
Грицю мій, що ти вчинив?

Мотоцикліст (*несподівано для Галі*)

Та чи варт журиться
Із-за того Гриця?!

Галя

Добрий день! Чого ви стали?
Щось заїло, чи зламали?

Мотоцикліст

Щось... а що—знайти не можу.

Галя

Дайте я вам допоможу.

*(Метнулася до мотоцикла. Розбирає деталі, показує,
що ось так, мовляв, треба)*

Мотоцикліст

Ти звідкіль?

Галя

З оцього дому *(показує на хату)*
Ну, а ви?

Мотоцикліст

А я з обкому.

Галя *(вдарила руками об поли)*

Та тобі, скажи, не стидно!
Де це чувано і видно,
Щоб шофер обкому нині
Так не тямив у машині?
Мусиш бути віртуозом,
Не волами ж це, не возом!..

Мотоцикліст *(кидає репліку)*

Самокритика в запалі!

(До Галини)

Крий, кажи. Громи вже далі!

Галя *(жартівливо)*

Далі буде „поза планом“:
Як зовуть тебе?

Мотоцикліст

Степаном.

А тебе?

Галя

А я Галина.
Я тутешня. Он хатина.
Тут росла я, хліб ростила.
Комбайнером стала тут.

Степан

Ну, а зараз?

Галя

Поступила
В музикальний інститут.

Степан

Я ж то чую—голос сильний!
Заспівай же про цей вільний,
Про широкий степ артільний!

Галя

Помагай, шофере-брате.
Я люблю про степ співати!

ПІСНЯ ПРО СТЕП

(дуєт)

То не море шумить, золотиться,
У безмежній ясній далині,
То колишуться хвилі пшениці
В степовій стороні!

Скільки глянь—широчінь урожайна,
Розцвітають багатства землі!
У хлібах пропливають комбайни—
Степові кораблі!

Світить селам і зоряним гонам
Електричного світла маяк—
У степу, де лежить під Херсоном
Партизан Желізняк!

Йдуть учитися хлопці, дівчата.
Їм дорога до щастя ясна.
Йде в Комуни, піснями багата,
Степова сторона.

Вдалині чути пісню „На вгороді верба рясна“. Пісня наростає і наростає. То молодь іде до клубу. Іде готувати пісні і танці до свята врожаю, що має скоро відбутися. Співаючи на повні груди, молодь виходить на сцену. Побачивши шофера і Галя, всі зупиняються.

Катерина

Добрий день вам!

Всі

Добрий день вам!

(Степан і Галя кланяються)

Олексій підійшов до Степана і зміряв його кілька разів поглядом.

Олексій

Значить, спортилась машина!
В чому ж діло? Де причина?

Катерина *(підморгнула хлопцям і дівчатам, показує пальцем на Галя)*

Ось причина!.. Ми вже звикли! *(Махнула рукою)*

Степан *(здивовано)*

Розшифруйте, прошу вас!

Катерина

Дуже часто мотоцикли
Тут „ламаються“ як раз!

(Всі засміялись)

Галя *(до Катерини, сердито)*

Не кажи таке нікому!

(До всіх)

Це Степан, шофер з обкому!

(До Катерини)

І жартуєш ти даремно!

Олексій *(рвучко протяг руку Степанові)*

Познайомитись приємно!

За цим Галя знайомить Степана з хлопцями і дівчатами. В жар-
тливому тоні вона перелічує імена багатьох

Галя

Ну, а це, шофере-брате,
Наші хлопці і дівчата.
Це ось Катя трактористка,
Що, крім того,—ще й артистка,
Комбайнер Олекса Дужий,
Що до Каті... не байдужий!
Це Андрій, а це ось Варка,
Краща дівчина доярка.
Ось Олена, це Микита,
Ось Гаврило, ось Улита.
Це Омелько, це Марія,
Це в'язальниця Надія.

*(Галя підходить до високого кремезного парубка і по-
казує на нього)*

Ось Данило при Одарці.
Він стовбичить на пожарці.

(Всі засміялись)

Олексій *(кидає репліку)*

Не дістанеш і плеча—
Виріс сам, як каланча!

Галя

Орачі і комбайнери,
Футболісти і шофери.
Бойові, завзяті всюди...

Степан

Одним словом, кращі люди!

Знову полилась пісня. Молодь іде далі, до клубу. Галя взяла
мотоцикл, веде на своє подвір'я.

Галя

Ходім, товаришу шофер,
Підкинуть завтра у район,
Відремонтуюеш і поїдеш.

(Степан пішов за нею)

Виходить з хати Гриць, переліз через тин, співає тихо:

Ой, гаю, гаю, зелен-розмаю.
Душа в тривозі, що діять маю.

(Виходить Галя)

Гриць

Галю! Галю!

Галя

Геть з подвір'я!

Гриць

Що це? Зрада? Недовір'я?

Галя

Як ти смів сюди ходити?!
Нащо мелеш про любов?
Ти ж підкрався батька вбити!
Ось для чого ти прийшов.
Що ж! Тягни он дрюк із тину!..

(Повернулася, пішла в хату)

Гриць

Галю! Чуеш... На хвилину!

(Пішов на своє подвір'я)

Виходить старий Часник, взявся за шию, каже:

Ой! Ой! Ой, болить.
Ну, й пом'яв мене Галушка.
Був би, гаспид, задушив.
Врятував мене ти, сину!

Гриць

Вас врятував, та себе загубив.

Часник

Суду злякався, мій сину, чи що?

Гриць

Суд той для мене вже, тату, відбувся.
Вирок я знаю!.. Він дуже тяжкий!
...Зустрілись вперше з нею ми.

Часник

З ким?

Гриць

...Де шелест трав пахучих,
Де мріють верби над ставком.
Серед степів квітучих,
Де срібні трелі солов'я
Так полонили душу...
Невже тебе не стріну я?!

Часник

Кого?

Гриць

О, що я діять мушу?!

Часник

Що верзеш ти? Може, випив?
Чи наївся бузини?
Перестань мені страмитись,
Не зітхай і не стогни!

Гриць

Хай будуть прокляті навк
Ці ваші сварки за ціну!
Колись за межі рік у рік
Сварились люди, в давнину,
А ви за ціни!..

Часник

Замовчи!

Не в ціні тут зовсім діло,
А в ідеї! Зрозуміло?
В мене думка—йти з народом
У Комуни повним ходом,
А на думці у Галушки—
Їсти б сало і пампушки,
Та щодня відпочивати
У садочку біля хати...
Це не вигадка, не казка.
І не вчи мене, будь ласка!

Виходять Галушка, Галя, Довгоносик.

Гриць

Тату!

Часник

Цить, хлоп'я зелене!
А не згоден—геть од мене!

Гриць вийшов на вулицю.

Галушка

В неприятеля у лавах
Почалися нелади.
Це приємно...

(До Галі)

Де ж той шофер?

Галя *(глянула в сад)*

Ей, шофере! Йди сюди!

Входить Степан. Галя знайомить його. Галушка і Довгоносик вигукують свої імена, прізвища. Обидва улесливо вертаються біля гостя.

Галушка *(запрошує до столу)*

Прошу сісти. Прошу ближче!
Ми позбавимо невдач,
Підвеземо!..

Довгоносик

Брось, дружище,
Брось журитися, лихач!
Завтра сядемо на „лайбу“
Та й „газнемо“—напролом!..

Галушка *(до Галі)*

Закусить мерщій давай-бо!
Чоловік же за столом!

(До Степана)

Значить, ви—шофер з обкому?
А скажіть—секретаря

Вам возить прийшлося самому,
Откровенно говоря?

Степан киває ствердно головою, що, мовляв, доводиться.

Г а л у ш к а

Ви ж ответственна людина!

(Кричить дочці в хату)

Чуеш, Галю, принеси
Того більшого графина.
Та піджар ще ковбаси!

Галя обзивається з хати: „Добре!“

Г а л у ш к а *(до Степана)*

Дуже рад я нашій дружбі,
Інтересно... Значить—з ним!
Скільки ж маєте на службі?

С т е п а н

Сот із вісім...

Д о в г о н о с и к

Плюс калім!

Г а л у ш к а *(Довгоносику)*

Ну, який же ти, їй-право, нетямущий!
Хто ж таке в присутності верзе?
Кожен думає про жизнь свою цвітущу.
Всяк по-свому дбає. От і все.

Галя виносить графин. Параска ставить на стіл тарілки.

Г а л у ш к а

Ну, а це моя Параска!

(Степан кланяється)

П а р а с к а

Пригощайтеся, будь ласка!

(Галя йде до хати)

Г а л у ш к а

Щоб гостили в нас щороку—
От і вип'ємо за те!..

С т е п а н

Бачу я, що ви, нівроку,
Нічогенько живете!

(П'ють, закушують).

Сприймавши слова Степана як похвалу, П а р а с к а заходилася за-
даватися своїм чоловіком. І цим самим по суті викриває Галушку.

П а р а с к а

Чоловік у мене гарний.
Все, що треба, дістає.
Є городик півгектарний,
Три корови добрих є.
Вміє дбати він про себе.
І в колгоспі йдуть діла.
Він для мене—все, що треба,
Все приносить, як бджола.

(Галушка моргає, щоб замовкла)

П а р а с к а *(продовжує)*

І скажу не з похвалою—
Живемо—одна краса!

Г а л у ш к а *(кидає репліку)*

Кожен зробиться бджолою,
В кого жінка, мов оса!

Щоб зам'яти цю розмову, Г а л у ш к а звертається до С т е п а н а
і починає „важливу бесіду“.

Г а л у ш к а

Слухай! Хочу я спитати:
Чи ти зміг би передати
(Тільки—ша!.. Ніде нікому!)
Лист секретарю обкому?
Зможеш, га? Якраз тепер.
Ти ж відповідальний шофер!

Степан

Ну, а чом же! Звісно, можу.

Галушка

От і добре. Дуже прошу.
Лист мій, вроді, як... заява

(Шепче на вухо)

Політична, важна справа!
Тож гляди, не підведи.
Дуже прошу!

(Довгоносик устав)

Галушка *(до нього)*

Ти куди?

Довгоносик

Вам відомо, любезний папаша,
Що політики я не виношу,
Бо політика—функція ваша,
А моя—то комерція, гроші.

(До публіки)

Удалюсь від політики вбік!

Галушка

Золотий він, їй-бо, чоловік!
Не політик—оце лиш біда.
А що смирний—як тиха вода.

Степан

Да, да!!!

Галушка

Отже, слухай! Я тутешній,
Знаю всі окружні села.
Що хто робить—я, конешно,
Все це бачу.

В курсі дела!

В тій он хаті—мій сусіда.
Теж колгоспу керівник.
Кар'ерист він і ехида.
Дуже вредний чоловік!

Дасть рекорд і ходить гордо,
Ніби в цьому жисть весела!
А для чого ті рекорди—
Все я бачу.

В курсі дела!
І скажу я по-секрету:
Хоче ордена Часник!
Так і пре себе в газету.
Дуже вредний чоловік!
Галасує про будови,
Про нові якісь „джерела“!..
А для чого ці розмови—
Все я бачу!

В курсі дела!
Хоче всюди бути первим!
Пнеться вище рік у рік.
Сильно действує на нерви.
Ох, і вредний чоловік!

Степан

Він же робить славу справу!
Все це добре. Та й похвально!..

Галушка

Передай, прошу, заяву!
Там написано детально...

Галушка витягає з кишені конверта і передає. В цей час
Довгоносик несе патефон, ставить пластинку.

Галушка

От тепер—сказать при слові—
Я не заздрю Часникові.
Буде в нього... „жисть весела“!
Ох, та й буде!

(Підморгнувши)

В курсі дела!

(Грає патефон)

Виходить Часник, теж виносить патефон, ставить на стіл, за
ним—його жінка з пластинками.

Ч а с н и к

Дай-но, жінко, добру пісню,
Щоб забить його музику!

П а л а ж к а

На!

Ч а с н и к ставить пластинку. Звучить пісня „Гей. Богунія іде“.

Г а л у ш к а *(слухає)*

Подивіться! Та не вредний?!
Дай-но марша, Філімоне!

Д о в г о н о с и к

Єсть!

(Ставить пластинку)

Ч а с н и к *(слухає)*

Перейшов Галушка в наступ!

(До жінки)

Забивай армійським хором!

(Палажка ставить пластинку)

Г а л у ш к а *(зупиняє свій патефон)*

Ох і вредний, знов побив!

Ч а с н и к

Неприятель відступив!

(Зупиняє патефон)

Чути далеко, а потім усе ближче духовий оркестр. То музиканти колгоспу „Смерть капіталізму“, а з ними ще молодь теж ідуть до клубу, на репетицію.

С т е п а н

Хто це грає?

Г а л у ш к а

То у нього.
Вже завів і духового!

Часник і Палажка дивляться назустріч музикантам і приємно усміхаються.

Галушка *(продовжує)*

Клуб зробив. І скалить зуби,
Що придбав ще й мідні труби.

Виходить оркестр на сцену, хлопці, дівчата. Часник привітно зустрічає молодь.

Часник

Молодці! І я вітаю!
Грайте так, товариші,
Щоб на свято урожаю
Веселитись від душі.
Будуть наші. Й гості, звісно!
Так гульнемо у селі,
Що від заздрості прокиснуть
Всі Галушки на землі.

Хлопці і дівчата з артілі „Тихе життя“ підбігають до свого голови, до Галушки, і питають:

Перший голос

А ми що? Не маєм права?

Другий голос

В них он клуб, а в нас нема!

Галушка

Заспокойтесь! Нам держава
Побудує клуб сама!

Часник

Отже, завтра на гуляння—
Всіх достойних я зову!

Галушка

Не радій, Часник, зарані!
Я ту гулянку зірву!

(До всіх)

Завтра я—з усім фасоном!—
Галі свадьбу призначаю!

Г о л о с и

З ким? За кого?

Г а л у ш к а

З Філімоном!

(Дуже голоско)

Всіх горілкою вгощаю!

Ч а с н и к вигукує: „Перебить Галушку, хлопці!“ Махнув рукою.
Гримнув оркестр. Г а л у ш к а щось каже, але його не чути.

Завіса

ДІЯ ДРУГА

КАРТИНА ПЕРША

Місячна ніч. Старі верби схилились над річкою, за ними далеко видно млин. Входить Довгоносик. Він грає на гітарі, співає.

Довгоносик

Давай пожмем
Друг другу руки
І в дальній путь
На довгії года!

Вийшов Степан.

Степан

Значить, женишся?!

Довгоносик

Да, женюсь! Ти ж бачив Галю!
Всіх красою сокруша!
Подивлюсь на неї, кралю—
І дрижить моя душа.
Буде в Галі жизнь хороша,
Я ж... з комерції живу.
Де повернусь—там і гроші,
Де метнуся—там урву!
В мене дії хитрі, вдалі—
Скрізь пролізу, мов той вуж.
Вір, шофере, що у Галі
Безподобний буде муж!

Степан одвернувся, махнув рукою.

Довгоносик вийшов, граючи на гітарі. Степан поволі пішов
за верби. Входять Катерина і Галя.

Катерина

Полюбуйсь! Гуляє—он!—
Женишок твій Філімон!

Галя (*глянула на Катерину, на крислаті верби,
на небо зоряне і заспівала*)

Мовчи, не згадуй, бо весілля
Не буде, ні! Не в тому річ.
Не в силі більш терпіти біль я.
Ця ніч... моя остання ніч!
Прощайте, місяцю і зорі,
І рідний степ, і синій гай,
І ясне сонце у просторі,
І світла юнь моя, прощай!

Катерина

Так сильно влюбилась у Філімона?

(Сміється)

Галя

Для тебе жарт!.. Мені журиться!
Бо все зчинилось навпаки:
Ти знаєш... я кохаю Гриця...
І от... примусили батьки! *(Сіла, плаче)*.

Катерина

Як примусили? А ти?

Галя

З горя йшла на згоду...

Катерина

Діло, справді—хоч лети
Стрімголов у воду!

(Скрикнула)

А Грицько?

Галя

Він батька бив!
Всю любов затьмарив!

Катерина

Хай погано він зробив,
Хай, скажім, ударив!..
Змочить тато синячок—
Й завтра шишку згоє!
Тільки й шкоди, що... дрючок —
Розлетівсь на-двоє!

Галля

Що робити? Що? Кажи.
Дай мені пораду.

Катерина

Встань! І вслід за ним біжи...

(Показує вслід Довгоносику)

І за сум, досаду,
Не ганьбив щоб нашу юнь—
Прямо із розгону
Ляпаса одріж і плюнь .
В очі Філімону!

(Розгнівано)

Знай, Галушко!.. Піду в дім—
Ох, і розтривожу!
В наступ, Галочко! Ходім!
Швидше... Я поможу!

(Схопила Галю за руку і потягнула)

Входять Часник і Палажка. Сіли на лавочці.

Палажка

Ох, і гарно ж тут у нас!

(Обнімає Саливона)

Часник *(відсунувся)*

Не тулись, стара... не час!

Палажка

Глянь! Які радісні наші краї!
Скільки пташиного дзвону!

Ч а с н и к

Ніби злетілись сюди солов'ї
Геть із усього району.

П а л а ж к а

Місяць на поле і верби звиса,
(Лукаво глянула в очі Саливону)
Кров, як вино, в мені грає!

С а л и в о н

Мила навіки природи краса—
Тим, хто цей степ засіває!

П а л а ж к а

Як би хотілось продовжити вік,
Довго і довго прожити!

С а л и в о н

Там, де по плану живе чоловік,
Можна це діло зробити!

П а л а ж к а

Повного б нам Комунізму дійти,
Повного, повного всюди...

С а л и в о н

Той, хто задумав цього досягти—
Дійде! І жити в нім буде!

(Пісня закінчилась)

С а л и в о н

Значить, жити в нім будем і ми!

П а л а ж к а *(простягає руку, ніжно каже)*

Саливоне!.. Присуньсь... Обійми!

С а л и в о н

Ну, ну!...

Входять Г а л у ш к а і П а р а с к а.

Параска *(тихо)*
Часник і Палажка!

Галушка
Ходім звідшіль.

Параска
Чого? Місце наше. Це наша артіль!

Галушка
Параско!

Параска
На зло їм, тут сядем удвох.

(Потягла Галушку, сіли коло Часника і Палажки)

Параска
Ну й гарно ж сидить тут!
Ну й гарно... Ох-ох!..

Галушка
Чого це ти стогнеш?

Параска *(обнімає його)*
Галушко ти мій!

Галушка
Но... но... Кинь ці жарти.

(Параска ще дужче обнімає)

Параско!
Постій!

Параска
А що нам Палажка?
А що нам Часник?

(До публіки)

Моя територія
Й мій чоловік!

П а л а ж к а

Розсілась, Параско, мовчи, як сидиш!

П а р а с к а

Ти чуєш, Галушко... Чого ж ти мовчиш?

П а л а ж к а

Кажу,—не чіпай нас і рота закрій!..

П а р а с к а

Галушко!

(Притупнула ногою)

Чого ж ти сидиш, як німий?

Г а л у ш к а

Відстань!..

Входять двоє рибалок—дід О с т а п і дід Т а р а с.

О с т а п

О, Часник, мій голова,
І його подружка!

Т а р а с

Глянь! І мій он голова,
Бабина Галушка.

П а р а с к а

Не мовчи, Галушко! *(Кидає у воду грудки)*

О с т а п

Всю нам рибку розжене
Люта головиха!

Т а р а с

Підем далі, не чіпай,
Ну її до лиха!

О с т а п

Ні! Сідай. Кидай вудки.
І... слідкуй за мною.

(Сіли, закинули вудки)

Остап

Голова мій—ого-го-го!
Дійсно з головою!

Тарас

Мій Галушка—ого-го!—
Іншого покрою.

Остап *(додає)*

Ноги вверх, а голова—
В жінки під п'ятою.

Тарас

То виходить з усього—
Мій не те... не ого-го!

Остап

От Часник мій, цей того—
На всю область... ого-го!

Тарас

А в Галушки у мого
Тільки шия... ого-го!

Параска

Чого ти мовчиш?

Тарас

Он, клює... клює... узяв!

(Остап смикнув вудку)

Остап

Ех, і жалько!.. Прозівав!

Часник і Палажка вийшли.

Параска

Та який же ти, Кіндрате,
В дідька-біса голова!
Доки будеш ти мовчати
І терпіть такі слова?
Та тобі ж хіба не гірко,

Що кепкує з тебе всяк?
Не мужчина ти—ганчірка!
Як терпіть я можу? Як?
Щоб почуть таку огуду—
Й не закрить дідам роти!
Недаремно кажуть люди—
Я—мужчина! Баба—ти!
Ти ж хіба „руководящий“?
Бідна доленька моя!
Ти ж, як пень той! Ти ж пропащий,
Щоб не жінка, щоб не я!

За кулісами чути голоси. Вбігають Катерина і Олексій.
Вони прийшли повторити вальс, який завтра виконуватимуть на
святі урожаю. Побачивши Галушку і Параску—спинились.

Катерина (*до Галушки і Параски*)

З Філімоном, Галушки,—
Розбивайте всі горшки!
• Об'явила я повсюди,
Що весілля в вас не буде!

(*Параска глянула на неї високомірно*)

Параска

Чи тобі ж оце й ршити?!

Галушка

Не тобі..

Параска (*Галушці*)

Мовчи й не диш!
Ач! Найшов з ким говорити!

(*Потягла його ододому*)

Галушка (*йдучи*)

Ну, ніяк їй не вгодиш!..
Параска і Галушка вийшли.

Катерина (*до Олекси*)

Перед нами три задачі!

Олекса

Які?

Катерина
Помирить Гриця й Галю!

Олекса
Ти!

Катерина
Налякати Філімона!

Олекса
Я!

Катерина
Підготувить добре танець!

Олекса
Ми!

Катерина
Почнемо задачу третю!

Олекса
Єсть!

Полилась широка, як безмежний степ, мелодія вальсу. Катерина підхопила Олексу і молода пара закрутилась у вальсі...
Все дужче і дужче.

Танець скінчився.

Катерина і Олексій вийшли. Входить міліціонер Редька з квітами в руках. Став і слухає, як заливаються солов'ї. Зітхнув.

Редька
Чути пісню солов'я.
Вийди, дівчино моя!
Вийди швидше! Тяжко ждуть...
Треба ж душу понімать!

Вийшов Степан. Здалеку чути шум. На сцену, під проводом Олексія, вбігають хлопці, які спішать налякати Філімона. Їм заважає міліціонер.

Олексій
Не стовбич, Петро, іди!

Редька

Як, іди? Чого й куди?

1-й хлопець

Йди, Петро! Не заважай!

2-й хлопець

Ти ж земляк! І діло знай!

Олекса

Йдем... лякати Флімона!

1-й хлопець

Щоб до Галі не чплявся.

2-й хлопець

Щоб із Гриця не знущався.

Редька

Все понятно! Догадався!

Йду!.. А ви, глядіть! Лякайте—

Делкатно і цензурно!

Олекса

Ми легенько!

Хлопці

Ми культурно!

Хлопці рвонулись і побігли.

Редька (*помітив Степана, впізнав його, виструнчився і козирнув*)

Степан

Я вам зараз дам записку.

Одвезете до району.

Редька

Єсть! (*Ховає букет в сумку*)

Степан (*написав записку*)

Прокурору передайте!

Телеграму ж—для обкому.

Ось вам гроші. Тільки знайте—
Ані слова, анікому.

Редька

Єсть!

(Козирнув, швидко пішов. Степан остався один)

Степан

Треба, зрештою, кінчати
З комерсантом Філімоном.

Десь далеко, а потім усе ближче звучить пісня. Заспівує тенор, а за ним підхоплює цілий хор. Це Катерина веде хлопців і дівчат, щоб тут, при всіх, помирити Галя і Грицька. Доли-
тають слова пісні:

Та не жалько мені ні на кого,
Тільки жалько мені на отця свого.
На отця свого, на старенького.
Оженив він мене молоденького.

Входять хлопці, дівчата. Хор продовжує пісню. Мовчать лише Грицько і Галя, одвернувшись одне від одного. Катерина стала перед Грицьком і Галею, махнула рукою, і хор замовк.

Катерина

Годі, друзі-молодята,
Сердитися, годі!
Вам дружити і гуляти
У любові й згоді.

Хор повторює ці слова.

Катерина

Вам же світять—подивіться!—
Тихі зорі ночі!
Одне одному—всміхніться,
Подивіться в очі!

Хор повторює... Катерина підходить до Грицька, повертає його лицем до Галі, потім хоче повернути так само Галя. Але Галя відштовхнула Катерину, ще більше одвернулась і стоїть горда і схвильована.

Що було б далі—невідомо, бо в цей момент за вербами над річкою почувся несамовитий крик. Всі оглянулись. А від річки біжать щодуху перелякані діди. Дід Остап навіть забув вудку покинути. Тягне її, смикає, але щось сильно держить. Тарас прибіг першим.

Т а р а с

Чорт!.. Біжить, дивлюсь, і з ходу
Біля мене стриб у воду!..

О с т а п *(підбігає, смикаючи вудку)*

Зачепив щось за хвоста—
Чи то чорта, чи кита!

*(Притягає нитки вудочки. Всі, завмерши, дивляться
і чують за кручею стогін)*

І от із-за кручі вилазить мокрий, заталапаний, впійманий за штани надідів крючок—Філімон Довгоносик. Наляканий хлопцями, він аж у річку залетів. Тримаячись за те місце, де вп'явся гачок, Довгоносик біжить за дідом і кричить: „Міліція! Міліція! Рятуйте!“

1-й голос

Упіймали жениха!

Всі

Ха-ха-ха! Ха-ха-ха-ха!

Т а р а с

Так злякав мене, проклятий,
Що всю душу вгнав у п'яти.

(До Остапа)

Ходім!

О с т а п

Та хоч дай же наостанку—
Відчепить оцю... приманку!

(Відчіплює крючок)

1-й голос

Галю! Глянь на жениха!

2-й голос

Ну, й приманка!

Всі

Ха-ха-ха!

Під загальний сміх опускається завіса.

КАРТИНА ДРУГА

Ранок. Подвір'я Часника і Галушки. Галушка з Параскою плетуть тин. На високій складній драбині сидить Галушка. Параска (дуже весела) подає йому хмиз. Галушка доплітає перший шматок тину заввишки в два метри і співає:

Підніму я тин, як мур,
Підніму я швидко,
Щоб ехиду-Часника
Та не було й видко,
Бо на нього вже мені
І дивитись бридко!

Параска (*подаючи хмиз*)

Того я, Кіндрате, й весела така,
Й від радості мало не скачу,
Що більш не побачу того Часника
І жінку його не побачу.
Коли б я могла... ох, могла я коли б,
То виплела б тин я подвійно:
По метрів на двадцять—угору і вглиб!
Тоді зажили б ми спокійно.

(*Махає кулаком у бік Часникової хати*)

Трясла б тоді трясця тебе, Часничок,
Пропасниця тіпала б жінку!..
Пошли йому, господи, сто болячок—
У спину, в живіт, у печінку!
Спокійно він жить не дає нам ніяк,
Підкопує—де тільки може.
Пошли йому, боже, на пупа чиряк,
Чи інше щось видумай, боже!

Галушка

Чудна ти! Ніякого бога нема.

Параска

Та щось же його заміщає!..

Галушка

Незвесно, Парасю!.. На це ніяких
Мені указаній немає.

Входить Степан. Параска гукнула Галушці: „Я зараз!“
і вийшла.

Галушка

Як спалось, шофере?

Степан

Нічого!

(Здивовано)

Постійте! А тин цей для чого?
Навіщо, питаю, затія така?!

Галушка

Та мушу робить огорожу,
Бо, віриш, шофере... на Часника—
Дивитися більше не можу! *(Злазить з драбини)*

Степан *(усміхаючись)*

Значить, ось у чім секрет!..

Галушка

Підрива авторитет!
Лиш в район Часник прикотить
На нараду на яку—
Так і знай, мене молотить,
Мовби ціпом на току!

(Перекривляє Часника)

„В мене ферма так багата,
Що корівок—більше ста,
Є телята і лошата,
А в Галушки—ні хвоста!“

Степан

Критикує!.. Он який!..

Галушка

Справжній пустомела!..

(Махнув рукою)

Чоловік ти городський
І не в курсі дела!

(Пауза... Галушка продовжує)

Ти ось краще дай одвіт:
Де причина, в чому—

Що так мало в нас чобіт,
І сукна, і хрому?
Маєм гроші, брав би всяк—
Сукна, черевики...
А товарів обмаль так!
В чім тут заковика?

Степан

Чув я, що в Києві, та і в Москві
Винайшли способи зараз нові:
Вулиці, площі, асфальт попід домом—
Густо засіяли... вовною, хромом!..
Чув, що товарів отих квітники
З шлангів кропили щодня двірники.
Вродить взуття!.. Невеличка просушка!
Йди і взувайся, товариш Галушка!..
Дуже старались... та діло пусте—
Крам на асфальті ніяк не росте!

Галушка

Не може це бути! Жартуєш, шофер!

Степан

Їй-право! Сам бачив той... вовняний сквер!

Галушка

Здуріли, чи що, ті знавці?
(Здивовано вигукує)

Такого не знать пустяка,
Що вовну беруть—із вівці,
А шкіру—з корови, з бика!

Степан

Знають добре. Дуже добре!
Але ферм занадто мало.
А сім'я ж у нас, нівроку—
Цілих двісті мільонів!
І Галушки вимагають:
„Дай товару нам, державо!“
Ну, а ферми Часникові
Всіх—ніяк не забезпечать!
Тож і спробували сіять,
Щоб товари дати на села!..

Г а л у ш к а *(перебиває)*

Гмі.. Конешно... скрутнувато...

(Посміхається)

Ясно, ясно... В курсі дела!..

Входить Ч а с н и к. Глянув на тин і зареготав, аж луна покотилася.
Г а л у ш к а поліз на драбину, щоб плести вище.

Г а л у ш к а

Насміхається весь вік.

Ох, і вредний чоловік!

Ч а с н и к *(усміхнувся і заспівав)*

Доплетеш, Галушко, тина—

Сядеш зверху на кілку,

Глянеш з тину на долину

І закукаєш!

(Зозуля у вербах:—Ку-ку!)

Ось держава всі машини

Зніме—в полі й на току,

От тоді ти з свого тину

Будеш кукати!

(Зозуля:—Ку-ку!)

Бо в держави є обида

На артіль, на отаку!

Поореш сохою діда

І співатимеш!

(Зозуля:—Ку-ку!)

Жизнь цвітущу, мовби казку,

Заведеш в особняку.

Глянеш сумно на Параску

Й заспіваете!

(Дві зозулі:—Ку-ку!)

В Комунізм уся громада

Буде йти по большаку.

А Галушка... десь іззаду

Буде кукати!

(Зозуля:—Ку-ку!)

Г а л у ш к а

Не розстроюй! Не розстроюй!

(До Степана)

Глянь! Ще зранку причепився!

(До Часника)

За державу і за землю
Я грудьми в гражданську бився!
За машини ж емтеесу—
Плати й разу не прострочу!
Ти не вказ мені! Понятно?!
Хазяюю—як захочу!
Раз я строю жизнь цвітущу,
То хіба ж я не ідейний?!
За всіма показниками—
Більшовик я непартейний!..

Ч а с н и к

Зрозумій, схаменися, Кіндрате!
В тебе лінія зовсім не та.
Ідеал твій—про себе подбати.
А в народі—є вища мета!
Ідеал твій—це власна садиба.
А народ—прагне далі в трудах.
Крізь масиви колгоспного хліба
Все вперед йому стелеться шлях!
Він будує міста і заводи,
У борні досягає свого,
І вклоняються світу народи
Його правді і силі його.
Я не дам тобі далі так жити.
Свою ціль до кінця доведу.
Щоб людину із тебе зробити—
Я до Сталіна навіть дійду.
Зрозумій, схаменися, Кіндрате!
В нас життя—до майбутнього лет!
Наша ціль—в Комунізм поспішати
День у день—все вперед! і вперед!

С т е п а н

Значить ви, Часник, за комунізм?
А Галушка, як виходить,—проти!

Г а л у ш к а

Як! Я проти комунізму?
Що ви!.. Боже сохрани!
Я за нього!..

(До Часника)

...Та мене ти
Не підгонь і не тягни!
Тільки що в соціалізмі
Я пристроїтись зумів.
Він мені, сказати прямо,—
Поки що... не надоїв!

(Береться плести, але нема кому подати хмизу)

Де ж та жінка?.. Ей, Параско!..

Ч а с н и к

Може, хмизу піднести?..

Г а л у ш к а

Не дратуй мене, будь ласка!
Не розстроюй!..

Ч а с н и к *(підійшов, узяв хмизу, подає)*

На! Плети!..

Г а л у ш к а

Не розстроюй, Саливоне!..

(Висмикує хмиз і розхитує тин).

Ч а с н и к

Так!.. Давай!.. А я поможу
Тин довести до ладу!..

(Натиснув плечем, і тин упав)

Г а л у ш к а зліз, кинув драбину на тин, підійшов до Часника. Ч а с н и к витягнув цигарку, дав йому, одну поклав собі в рот.

С т е п а н *(плеснув по плечу Галушку)*

Да-а! Історія весела!

Ч а с н и к *(до Галушки)*

Ну, сусіде?..

Г а л у ш к а

В курсі дела!

В хаті чути крик Параски, вона лає Галю, що та помирилася з Грицьком. Галя вийшла роздратована, але тут же повертає назад у хату і кидає такі слова: „Ні, по вашому не буде! Так і знайте! *(Іде швидко в хату)*. Так і знайте!“

Схвильована Параска вискакує майже в сльозах і кричить.

П а р а с к а

Прямо страм і божевілля!

(До Галушки)

Де й чого ти забарився?

(Плачучи)

Завалився план весілля!

Г а л у ш к а

Тин ось... також... завалився!

П а р а с к а сплеснула руками, знепритомніла і поволі сідає на повалений тин.

Завіса

ДІЯ ТРЕТЯ

КАРТИНА ПЕРША

Ліворуч поламаний ганок обдряпаної хаги, на якій поганенька вивіска: „Колгосп „Тихе життя“. Навпроти новий будинок з вивіскою: „Клуб артілі „Смерть капіталізму“. Далі—площа, в кінці якої в садах селянські хати, а за хатами блищить річка. Біля клубу стоять Галя, Грицько, Катерина. Галя і Грицько взяли за руки і, посміхаючись, дивляться одне одному в очі. Катерина весела, радісна, плече в долоні.

Катерина

Помирила! От і добре!
І дружіть повіки!
А то ходите надуті,
Мовби ті індики.

Грицько

Дружити ми будемо!

Галя

Так!

Грицько

Але тут... *(Опустив голову)*
Ти ж скоро... пойдеш в столицю...

Пауза... Всі троє стоять трохи зажурені... Раптом Галя змахнула рукою, звеселіла

Галя

Поїдемо в Київ разом в інститут!
Учитись поїдемо, Грицю!

Ти про іспит не журись—
Встигнеш, підготуєш!

Катерина

Та гляди не провались,
Бо приб'ю! Ти чуєш?!

Галю

Будем співом славить труд,
Край наш придніпровський!..

Катерина *(кидає жарт)*

Литвиненко-Вольгемут
І Іван Козловський!

Грицько

Згода!

(Пауза)

...А скажуть: „На іспит, Часник!“
Ввійду я в клас—комбайнер-степовик,
Та й заспіваю, як в ріднім краю,
Батькову пісню і пісню мою!

— Дивлюсь я на небо
Та й думку гадаю:
Чому я не сокіл,
Чому не літаю!.. і т. д.

Бере Галю за руку і, співаючи, поволі виходить з нею. Катерина дивиться їм услід. Замислилась, трішки засумувала.

Катерина

Всім я мирю, всім я зичу добра.
Галю й Грицька помирила.
Вчора змирила Оксану й Петра,
Потім Одарку й Данила.
Всім, хто бува хоч хвилину в журбі—
Радість вселяю, надію...
Всім помагаю, та тільки собі
Щастя створити не вмію.
Знаю, що любить мене Олексій.
Тільки не ясно нічого:
Вроді і мій він... і вроді не мій...
Всі мої думи про нього.

Всім, хто бува хоч хвилину в журбі—
Радість вселяю, надію...
Всім помагаю, та тільки собі
Щастя створити не вмію.

Проспівала і намірилась іти. Але зупинилася, бо почула голос
Олексія. Приклала долоню до брів, вдивилася в сад. Упізнала, по-
веселішала.

Співаючи, входить О л е к с і й з великим букетом польових квітів.
Стрілвся...

К а т е р и н а

Ти знову мовчать і зітхати прийшов!

О л е к с і й

На цей раз тобі не вгадати:
Прийшов говорити, що нашу любов
Спочатку нам слід починати!

К а т е р и н а

Спочатку мовчати... Спочатку зітхати!..

О л е к с і й

Не те!.. Ось послухай, що хочу сказати!

(З ніжною усмішкою співає)

Ген в саду стоїть сільрада.
А в сільраді голова.
В голови того печатка—
Не проста, а гербова!
Підем ми до того саду,
Як закінчимо жнива.
Підем, Катю, у сільраду
Скажем:—Здрастуй, голова!
Діставай свою печатку,
Замахнись... і приклади!
Ми любов свою спочатку
Починаєм назавжди!

(Беруться за руки і стоять схвильовані)

О л е к с і й

Я давно сказати мріяв,
Та не смів усе ніяк...

Катерина

Що ж робить!.. коли затіяв—
Не збиваю!.. Так-то й так!

(Удвох співають)

Ой ти, степ, безмежне поле!
Золотий, пшеничний край!
Достига під твоїм небом
І любові урожай!
Скоро будем ми в'язати
Щастя нашого снопи!
Ой, степи, ви наші рідні,
Чорноморські степи!

З цією піснею Катерина і Олексій вийшли.

Заходить Галушка і члени правління його колгоспу—Печериця, Джміль. Галушка трохи зажурений.
Вбігає Хустка.

Хустка

Чули? Га?

Печериця

А що?

Джміль

Кажі!..

Хустка

Чув я, що в райкомі
Важний пленум! Он, що чув!..

Галушка

Новості відомі!
Полетів туди й Часник:
Ще раненько з двору зник.

Вбігає Макогон.

Макогон

Чули?

Галушка

Що?

Макогон

Секретаря
Змінять у райкомі!..

Галушка

Зря, як змінять! Дуже зря!

Джміль (до Галушки)

Ви ж близькі знайомі!

Галушка

Ну, та звісно, що знайомі!
Довелося ж бути...
Прийде, сяде у райкомі—
І весь день не чути.
На трибуні ж—як пісняр!
Дуже гарний секретар.
Мав такі він смиренні свойства,
Секретар райкому,
Що ніколи беспокойства
Не чинив нікому.
Тільки б цифра й циркуляр!
Дуже гарний секретар.
Тихий, добрий—тільки б „сводки“
Йшли по телефону...
Знав напам'ять всі відсотки
Усього району.
Бухгалтерський має дар!
Дуже гарний секретар.
Як розстатись доведеться—
Я, мабуть, заплачу...

(Пауза)

А куди воно все йдеться—
То я до-о-бре бачу!..

Печериця

Що ж ти бачиш?

Джміль

Говори!

Макогон

Знати хочемо!

Хустка

Егеж!..

Галушка

Бачу, що під вівською
„Тихе життя“ —
Більше не проживеш!

Печериця (*заметушився*)

Значить, треба нам, Кіндрате,
Спішно вівіску міняти!

Джміль

Треба назву іншу дати!

Хустка

Добра назва в Часника:
„Смерть капіталізму“.

Печериця

Ну, а ми напишем:
„Смерть імперіалізму“.

Галушка

Ні, громадяни!
Правління я
Скликав сюди неспроста.

(Вигукує)

Зовсім не та у нас лінія!
Чуєте! Зовсім не та!
Де наші ферми з худобою?
Де наша птиця? Кажіть!
Хай запитає хто, спробує...

(до Хустки)

Де вони, Хустко? Одвіть!

Хустка, а за ним усі члени правління тільки розводять руками.

Галушка

Ось приїде секретар новий,
Ну, а лінія в нас—і не та!

Д ж м і л ь

Як же бути?

М а к о г о н

Що ж тепер ми—
Підем шляхом Часника!

Г а л у ш к а

Завести потрібно ферми!
Зараз лінія—така!

П е ч е р и ц я *(налякано)*

Де ж корів узять, Кіндрате?

Д ж м і л ь

Де купити? Говори...

Г а л у ш к а

В кого дві—одну продати
У колгосп!

М а к о г о н

А в тебе ж три!..

Г а л у ш к а *(скипів)*

Не сичи, як та змія!
Продамо!.. І ти, і я!

(Кричить на них)

Щоб на фермі—та не мати
Ні корівки, ні бика!..
Прямо стидно!
Перегнати
Нам потрібно Часника!
У розвітіє закону
Треба йти, як весь народ—
Уперьод до Комунізму!
В курсі дела?.. Уперьод!..

Чути шум машини.

Г а л у ш к а

Мабуть, іде новий секретар.

Чути шум ближче. Всі дивляться на шлях.

Г а л у ш к а *(ще раз)*

Мабуть, іде новий секретар!

Машина спинилась. Вийшли Степан, Часник і молодий чоловік в окулярах. Степан і Часник проходять далі. Молодий чоловік зупинився. Правлінці з „Тихого життя“ та й Г а л у ш к а прийняли його за нового секретаря райкому. Пильно оглядають. Галушка підходить до молодого чоловіка, ввічливо кланяється.

Г а л у ш к а

Дуже рад, що завітали.

(Подає руку)

Голова—Кіндрат Галушка.
Ну, а це—моє правління.

(До правлінців)

Це новий наш секретар!..

Молодий чоловік здивовано глянув і, посміхнувшись, знизує плечима. Він намірився щось сказати, але тут... Виходить з чемоданчиком Довгоносик, за ним крокує міліціонер Р е д ь к а.

Печериця

Це ж куди ти, Філімоне?

Г а л у ш к а *(оглянувся)*

Довгоносик!.. Ти диви!

Довгоносик *(міліціонеру)*

Я не винен ані в чому.
Запитай у голови! *(Показує на Галушку)*

Р е д ь к а

Годі! Зайва ця розмова!
Замовчи ти врешті решт!

(До всіх)

Не кажіть йому ні слова—
Він узятий під арешт!
І конешно, не напрасно!..

Г а л у ш к а

В курсі дела!.. Ясно, ясно!..

Довгоносик (до Галушки)

Виручайте, любезний папаша!
Ви ж політик, це функція ваша!..

Галушка

Хто папаша?.. Я папаша?!
Спекулянт ти і лихвар!—
Вслух кажу... Щоб думку нашу
Чув новий наш секретар...

Молодий чоловік (зупиняє Галушку)

Я райкомівський шофер!
Секретар—Часник тепер!

Галушка, приголомшений цією звісткою, закліпав очима і вигукує:

Як Часник?.. Не може бути!
Ні, цього не може бути!

Редька

Да!.. Сусіда ваш, Часник—
Наш партійний керівник!
Буде нами керувать.
Все це треба понімать!

Редька круто повертається, кричить Довгоносик у: „Давай, давай!“ Довгоносик звалив чемодан на плечі, виходить і співає.

І в дальній путь
На довгії года!

Заходить Степан. Став, презирливим поглядом провів Довгоносика. Помітивши Степана, Галушка метнувся до нього.

Галушка

Слухай, шофер!.. Так случилось,
Що негайну маю справу...

(Шепче на вухо)

Ситуація змінилась...
Поверни мені заяву.
Був тоді я нетямущий.
Зараз бачу, що Часник—
Сильно правильний, ведущий,

Те, що нада, чоловік!
А людину за хороше—
Гріх уводить у неславу!
Не розстроюй... дуже прошу—
Поверни мені заяву!

Степан, щоб одчепитися, йде вбік. Галушка біжить за ним.

Не відстану! Буť по тому
Та не муч же, не тягни...

(Кричить)

Секретар він райпаркому!
В курсі дела?..
Поверни!..

Степан

В курсі дела, товариш Галушка!
І заяву—весь пленум читав.
Я якраз... є секретар обкому.
Отже лист—на адресу попав.
Часника ви хотіли зганьбити,
Ще й гадали заплутать мене.
Та від партії правди не скрити,
Правда й партія—завжди одне!
В правді цій і в народній любові
Її сила могутня зросла!
Зрозумійте! Діла Часникові—
То є партії славні діла!

(Дістає конверт із заявою, віддає Галушці)

Заберіть!.. І пам'ятайте:
Не пишіть таких заяв.

Галушка

Дав ошибку... Вже звиняйте...
Признаюсь... ошибку дав!

Степан *(звертається до членів правління)*

Може, є заяви в кого?
Може, де... й неправ Часник?

Всі
 Що ви? Що ви?

Печериця
 Ми за нього!

Галушка
 Справедливий чоловік!..
 Заходить Часник.

Галушка
 Вітаємо тебе, Салівоне!
 Ти дійсно... єсть наш керівник!..
 (Простяг руку)

Часник
 Спасибі!
 Та ближче до діла,
 Бо діло робити я звик!
 (Пауза)
 Післязавтра скличем збори
 І поставимо твій звіт.
 Там—за все—перед народом
 І триматимеш одвіт.

Галушка
 Натякаєш ти, здається,
 Що Галушка здасть діла!

Часник
 Да... Можливо, й доведеться.
 Та й пора давно прийшла.

Степан *(до Часника)*
 Так! Це треба!.. Це прекрасно!..

Часник
 Жде давно цього народ...

Галушка
 В курсі дела... Ясно...
 (Повернувся до свого правління і кричить)

Ясно?..

(Після невеличкої паузи до публіки)

Значить, життя іде вперед!

Вбігає Катерина.

Катерина

Товариш Часник! Від усіх сповіщаю—
Усе вже готово до свята врожаю!
Що далі робити? Давайте команду.
Чекають старі і малі...

Часник

Скликайте до саду колгоспну громаду
На свято врожаю землі!
Скликайте артіль, прибирайтесь у квіти
В цей світлий і радісний час.
Хто трудиться чесно, той вправі радіти!

(До публіки)

Приходьте на свято до нас!
Хай Сталін великий про нашу громаду
Почує сьогодні в Кремлі.
Приходьте на свято до нашого саду,
На свято врожаю землі.

На хвилину гасне світло.

КАРТИНА ЗАКЛЮЧНА

ФІНАЛ.

Спалахнуло світло, і глядач бачить розкішний колгоспний сад, до якого підходять і підходять люди. Колгосп „Смерть капіталізму“ справляє свято врожаю. Ось прийшли дівчата у вінках з колосків і квітів і пустились у танок.

Приходять по-святковому одягнені хлопці—косарі, сіячі, комбайнери. Вони змінюють у танці дівчат. Прибули літні колгоспниці, закосичені польовими квітами. Народу все більше і більше.

І от хтось вигукує: „Іде товариш Часник!..“

На сцені—Часник. Він у великому пшеничному вінку, а на грудях, на плечах, на боках звисають кольорові разки тих плодів, якими такий багатий колгоспний степ: разки яблук, вишень, качанів

кукурудзи, винограду, моркви... Кожна бригада прибирала свого колишнього голову, а тепер секретаря райкому—Саливона Часника Заквітчаний цими вінками, він стоїть велично, як володар і хазяїн землі колгоспної.

Хтось вигукує: „В танець!..“ і пішли вихором дівчата, а за ними хлопці... Тільки старики стоять і, посміхаючись, підкручують вуса... Танцюють Катерина і Олексій, Грицько і Галя. Танець наростає і наростає. З'являється Галушка. Спочатку несміливо поглядає, як гуляють люди, а потім заходить у натовп. Дві дівчини тягнуть його в танець.

За цим Часник заспіває, і вся артіль за ним співає „Пісню про степ“.

То не море шумить, золотиться,
У безмежній ясній далині,
То колишуться хвилі пшениці—
В степовій стороні!
Скільки глянь—широчінь урожайна,
Розцвітають багатства землі!
У хлібах пропливають комбайни—
Степові кораблі!

Світить селам і зоряним гонам
Електричного світла маяк—
У степу, де лежить під Херсоном
Партизан Желізняк.

Йдуть учитися хлопці, дівчата,
Ім дорога до щастя ясна.
Йде в Комуну, піснями багата,
Степова сторона.

Пісня наростає, дужчає—безмежна і широка, як степовий колгоспний край! Під звуки пісні поволі опускається завіса.

Записки Перця

(З матеріалів, написаних для журналу „Перець“)

НОВОРІЧНА ПОДОРОЖ

Уклін і привіт вам од щирого серця,
Мої читачі!—почитателі Перця!
Бував я за рік не в одному районі,
І пішки, і возом, і з вами в вагоні—
Не раз поспішав на заводи, в артілі,
Щоб скрізь допомгти в нашім славному ділі.
...А вчора (відверто скажу, без секрету)
Зайшов уночі до мого кабінету
Майор Копилов у мундирі пілота.
На грудях сія орденів позолота.
Спинивсь. Козирнув. (Ми зустрілися вперше).
— Вітаю, говорить, товаришу Перче!
Із полку свого на десяту годину
Доставив для вас незвичайну машину!
Злітати й сідять вона може—де треба.
Бистріша од кулі у просторі неба.
Чудової витримки, зручності, сили.
Її в сорок шостім уральці створили.
...Як сів я в кабінку в ту зоряну пору,
То, ніби ракета, полинув угору.
Над Києвом рідним кружляю по колу...
І все мені видно: й сіяння Подолу,
Й десятки будинків, що встали в онові,
І довгі мости понад води Дніпрові.
Он там—наче блискавка сяє зелена...
То в „Ленінській кузні“ огні автогена.
Ген бризнули іскри в просторах низов'я...
То молоти б'ють у цехах Придніпров'я.
...Ось Дарниця згоює рани-руїни.

— Здорово, Рахманін!—гукаю з кабіни.—
З яким тебе роком вітати в цю нічку?
Ти, певно, давно вже скінчив п'ятирічку?
Дивлюся—встає за столом він багатим:
— Вітай мене, Перче, із п'ятидесятим!
...Машина хитнула стальним фюзеляжем.
— Лягаєм на курс!—Копилов мені каже.
І вже я лечу понад степом широким,
Вітаю селян з наступаючим роком.
Лечу, мов комета, в небеснім просторі,
Торкаючи крилами райдужні зорі.
Внизу, де недавно гули бойовища—
Вже вирости села нові з попелища.
На школах і хатах ще свіжі покрівлі.
Видніють на фермах подовжні будівлі...
Літак приземляється, вигнувши коло,
Й до Хобти Олени я йду через поле.
Приходжу, а Хобта зраділа, що гості:
— Сідайте на покуті тут, на помості,
Я вам розкажу, яка сила в народі
І як я, стара, молодію, та й годі!
Метнулась до печі, вийма паляниці,
Дістала вишнівку, піджарила птиці...
Така вже бабуся—що стань, та й дивися!
Поглянеш на неї—та й сам молодішся!
Ще раз передав їй з столиці привіт
Й продовжую свій новорічний політ.
Вітаю дівчат у Полтавському краї,
Де славні зростили вони урожаї.
— Ну, як ваші справи?
І чую:
— В порядку!
Здали вже буряк, чай п'ємо у накладку!..
Про них, трудівниць, мої радісні думи...
Гребінка і Лохвиця... Ось уже й Суми.
Промчав мій літак ще не більш як хвилину,
Й вітав я Пармузіну Агріппіну.
— Одержала, каже, і хліб я, і гроші.
А, може, в дорогу вам дати калоші?
У мене їх ось ціла скриня, нівроку!
Уславився мій кок-сагиз цього року!..
— Спасибі, кажу, за роботу хорошу.
Америку ви... посадили в калошу!

Лечу... Хочу більше оглянуть, збагнути.
 Усе мені видно, усе мені чути!
 Ген-ген—скільки глянь—крізь засніжені гони
 Біжать, та й біжать з вантажем ешелони.
 Мов струни, дзвенять степові залізниці...
 Біжать од Москви—дорогої столиці,
 Біжать із Баку, із Уралу, Кузбасу—
 З верстатами, з лісом, з цистернами гасу:
 В Донбас, на Одесу, на Львів їх дорога!
 Це нам від народів-братів допомога.
 В цій дружбі навік—наша сила орлина.
 Тому і встає з попелищ Україна!
 ...І от я над містом заводів і парків.
 — Це Харків?—питаю.
 — Так точно! Це—Харків!
 Я бачу: в цехах, де чорніли руїни,
 Вже йдуть трактори, молотарки, машини...
 Он грона вогнів на карнизах Держпрому,
 Святкові пісні чути з кожного дому!
 ...Майор Копилов—льотчик першого класу.
 — Дивіться,—гукає,—на сяйво Донбасу.
 Дивлюсь. А внизу—скільки видно круг мене—
 Заграви знялись понад домни, мартени.
 Йде лавою вугіль із кожної шахти.
 У кожнім забої стахановські вахти.
 Зупинка на мить...
 З шахтарями розмова...
 І ось я заходжу у дім Лукичова.
 Тут друзів, гостей—переповнена хата.
 В святковому одязі хлопці, дівчата.
 — Здорово, кажу, богатир п'ятирічки!
 А він, як людина гостинної звички—
 До столу мене в своїй добрій родині!
 — Давай, каже, Перче, хильнем по чарчині!
 За те, щоб твій перець перчив ще гостріше,
 За те, щоб щодня ми ставали міцніші.
 За те, щоб усі черчіллі куцохвості
 Від успіхів наших погибли зі злості...
 — Давай!—і за дні велетенського зросту—
 Зняли ми чарки лукичовського тосту.
 ...Лечу я вклонитись Дніпрові-Слауті,
 Його визволяв незабутній Ватутін!
 У пам'яті—бій за Дніпро виростає...

Та що воно сталось?! Півнеба палає!..
— Невже це світанок?—спитав Кочилова.
— Це сяє відроджена сила Дніпрова!
Це знов—почина повертати турбіни,
Засвічують в селах вогні, мов рубіни,
Приводити в рух агрегати, заводи,
Всеволодно скоряючи сили природи,
Народна краса—Дніпрельстан ясноокий...
Рече та вирує Дніпро наш широкий!
Одсвічують крила вогні Дніпрогесу...
Літак мій летить—на Херсон, на Одесу...
Так ось воно, Чорне, схвильоване море!
Я бачу, як край мій чатують лінкори,
Як стали в строю крейсера, міноноси.
— Здорові були, чорноморці-матроси!
Брати-моряки мене стріли, як гостя...
А потім пізнав я того ж таки Костя,
Який вартував на морському причалі
Ті самі шаланди, що „повні кефалі“.
Побачив нових пароплавів когорту.
За цим—розгорнувся над баштами порту
Й поплив понад рівні дністровські долини
Вітять з новим роком селян Буковини!..
Літак почина висоту набирати.
Лечу до братів за високі Карпати.
До рідних братів, що діждалися волі,
Що роблять не в пана—на власному полі,
В містах і на селах—зірки п'ятикутні
Освітлюють шлях їм в щасливе майбутнє!
...Вже місяць півколом за гори схилявся,
Коли я з мандрівки своєї вертався.
...Вже року нового йшла друга година.
Сидить за столом трудова Україна.
Здіймає бокали з вином аж до стелі—
За дні будівничі, щасливі й веселі,
За славу в труді, що не згасне довіку,
За партію нашу могутню й велику!

1946 р.

ЛИСТ КОМСОМОЛЬЦЯМ

(3 нагоди 30-річчя комсомолу України)

Приймайте вітання і потиск руки,
Веселі дівчата, палкі юнаки,
Що в шахті і в полі попереду всіх,
Що з вами ділю я і жарти і сміх!

Я знаю, що ви (слюсарі, орачі)—
Найкращі, найперші мої читачі!
Бо серцем і духом завжди молоді,
Бо любите гумор і жарти в труді.
Бо де б не зійшлись (бойові з „огоньком“!),
Чи то на суботник, чи в клуб, чи в райком—
Завжди поміж вас є співці-солов'ї,
І є—неодмінно—перчани свої.
А вас же мільйони палких, молодих!

Від вас я черпав і черпатиму сміх!
Той сміх, що в народі ніколи не гас,
Той сміх, який кидає ворога в сказ,
Той сміх переможців, героїв труда,
Що в нім—наша сила й душа молода!

Лети, мій привіт, до найдальших околиць!
Запалом, душею—я теж комсомолец!

І в день, коли славний народ України
Свому комсомолу справля іменини—
Я теж над простором святкового столу
Бокал підіймаю за цвіт комсомолу!

За тих комсомольців, що владу радянську
В боях здобували в війну громадянську,
Що гнали з Будьонним ворожі навали,
Що Врангелю й Черчиллю перцю давали:
За тих комсомольців, що бороди сиві
Їм гладять сьогодні онуки щасливі!
За тих комсомольців, що в дні п'ятиліток—
Звели корпуси Дніпрогесів, Магніток!
За тих, що в степах куркулів корчували
І трактором межі одвічні зорали,

А зараз в квітучім колгоспному краї—
Артилі ведуть у бої за врожаї!
За тих комсомольців, що в грізну годину
Йшли мужньо на бій за свою Батьківщину,
Що в битві страшній, під осколочним градом
Стояли на смерть з богатир-Сталінградом,
Що мстили фашистам за кров, за руїни,
Йдучи з Ковпаком по шляхах України,
Що кату на страх підняли в Краснодарі
Прострілені в битвах—знамена червоні!
За тих комсомольців, що нашу відвагу
В боях донесли до самого рейхстагу
Й на стінах його розписалися—

„В тому,
Що дійсно були тут!..“
...Й вернулись додому.
...Та ми вже домовились, друзі, спочатку,
Що маємо з вами й перчанську зарядку.
А перець—ви знаєте—діло добряче:
Кого припече, то, дивись, аж заскаче!
І нам у роботі, щоб далі зростати—
Прийдеться ще декому й перцю давати.
Прийдеться давати зазнайкам, чинушам,
Сухим бюрократам, зачерствілим душам—
Всім тим, кому діло живе не до серця.
За вушко таких!
І в конверт, і до „Перця“!
Щоб спільно боротись з усім непотрібним,
Щоб шлях розчищати завзятим і здібним,
Щоб, сили і волю помноживши втрое,
Зростали нові комсомольці-Герої!..
За те, щоб вас тисячі в праці зросли—
Кажу від душі:
— Здоровенькі були!

СВОЄ НАМ РОБИТИ!

У Києві, Львові—
Пісні та оркестри...
Перчанський привіт Вам,
Брати мої, сестри!

Сьогодні в нас свято народу велике,—
Той день, коли ми возз'єднались навіки
Під прапором сталінських світлих ідей...
І Київ зібрав, пригорнув до грудей,
Як батько—уперше за кілька віків—
Усіх своїх дочок і рідних синів!..
Злітають у небо пісні, як орли...
Перчанський привіт!
Здоровенькі були!

...Прошло десять літ з того світлого часу
І гляньте!
Між славних героїв Донбасу,
Розкинувши хвацько співучі баяни,
Шапки заломивши, ідуть галичани!
Йдуть ті, що діди їх, засмучені горем,
Колись свою долю шукали за морем.
На свято ідуть!..
Красять груди медалі...
А в Києві древнім, в Сесійному залі,
Від наших сердець—Депутати народу
Вождю аплодують за щастя й свободу,
За сонце і радість народного свята!
І славлять свого російського брата,
Що з ним ми—завжди,
Що в радянську родину
Прийняв він, як рідну, сестру Україну,
Що з ним ми йдемо до Комуни-мети!..
Навіки спасибі,
Російські брати!

На свято ідуть—металурги, селянки,
Творці Дніпрогесу й жінки-галичанки!
Ідуть, розгорнувши знамена на сонці—
Кияни,
 полтавці,
 львів'яни,
 херсонці...

А я—
Як давно це вже взяв собі в звичку.—
Роблю в цих рядах
Бойову перекличку:
— Привіт, будівельники! Як ваші плани?
— На сто! А то й більш!—одвічають кияни.
— А як врожаї? Рапортуї, скиртоправи!
— Добротні! І в догляді!—чути з Полтави.
— А що там у Львові? Яка в нім обнора?
— Заводи-гіганти!—лунає із Львова.
— А як там бавовна в південній сторонці?
— Біліє, мов пух!—рапортують херсонці.
— А що запорожці зготовили святу?
— Відомі... „листи запорожців“... з прокату!

Ідуть криворіжці...

Пройшли краматорці...

За ними—краса!—моряки-чорноморці!

Не йдуть, а хвилюють—засмагли, хороші—

Аж землю мегуть наутюжені „кльоші“!

Ритмічно ідуть, як прибою вали,

— Перчанський привіт!

Здоровенькі були!

Ну, як там діла?

І рубнули матроси:

— До блиску надраєні дула і троси!

Начинено „перцем“ торпеди, снаряди!

Порядок!.. товаришу Перець... порядок!

На варті труда—і на суші, й на морі—

Сини України в несхитнім дозорі!..

— Це добре!—кажу їм.—Бо знаєте, чули—

Оскалюють пащі заморські акули!

— Нехай лиш поткнуться—кричатимуть

„СОС!“,—

За всіх відповів коренастий матрос.

Святкує народ!..

І від серця я рад

Пріймать цей народний святковий парад.

Хлюпочуть, як море, пісні торжества!..

По радіо Київ вітає Москва!

Вітає Тбілісі, Ташкент, Ашхабад,

Вітає Уфа

і герой-Сталінград!..

Ви чуєте, чорні війни палі,

З ким в дружбі навік українці мої!
Ви чуєте, люті збульдожені пси:
Нам гордо дивитись—вам хнюпить носи,
Нам жить і радіти в труді, в боротьбі—
Вам нігті кусати в скаженій злобі!
Нам сяять усмішками, бронзою чол—
Казитися вам, як сказивсь Форрестол!
Казігься.

І... сторч з хмарочосів униз!..
Своє нам робити—
Іти в Комунізм!
...Возз'єднана вся у радянську родину—
Іде в Комунізм і моя Україна.
Іде!
Героїчна, на друзів багата,
Лунає піснями народного свята!..
В цей день, мої друзі, від щирого серця
Вітання Вам ще раз

віо Вашого ПЕРЦЯ.

„КАТЮША“

Над царством льодів через полюс Північний
Мій шлях простелявся—далекий, незвичний.
Спішив я на цей раз в Сполучені Штати,
Щоб те, що побачу, і вам розказати.

Лечу... А навколо все ті ж краєвиди:
Розводдя, сніги, крижані піраміди,
Ведмеді блукають...
Безкрайні простори!

Аж ось—острови Алеутські праворуч...
Та що це?.. Я бачу не зграї ведмежі,
А сотні людей у військовій одежі.
До послуг їм—кухні і навіть „комфорти“...
Це що за екскурсія? Що за курорти?
Гармати, човни, бетоновані доти.
Ось авіабазу будують навпроти...
Летів я в Америку „мирну“... Та де ж я?
Крокує піхота уздовж побережжя,
(Гримить чобітьми, підкидає коліна,
Мов банди колись—на майданах Берліна).
Дивлюся... Ген Маршалл, узувшись в унти,
Всеволодно обходить укріплені пункти.
Чого він тут блудить? Чого йому треба
Під цим хмаровинням суворого неба?

Чи може „стратег“ цей північний угледів
„Шалену агресію“... білих ведмедів?
Я знаю—чого!..
На Алясці, в Малайї
В турецьких містах—ці ж озброєні зграї.
Його одnodумці—ділки міжнародні—
Снують, як ніколи, по світу сьогодні.
Підписують „пакти“, групуються в „блоки“.
(Забувши, мабуть, історичні уроки!)

Відшуковують ринки, збувають товари,
Підсовують жертвам „принаду“—долари.
(Мовляв, доки буде водичка мутненька,
Ловися нам, рибко, велика й маленька!)

Літак проминув широчінь океанську
І знизивсь на землю американську.
Не встиг я з кабіни ногою ще стати
На їхні хвалєні Сполучені Штати,
Як бачу—біжать навперейми до мене
Чинovníки бриті, гонці-полісмени.

Підбігли... Задихані, мокрі від поту,
Й гуртом почали біля мене роботу.
Один вимагає: „Показуйте візу!“
Другий одкрива мою власну валізу,
Хапає звідтіль в розчепірені жмені
Костюми, штани, суне руки в кишені.

Мовчу, поглядаю на нього спідлоба:
Ну, що йому скажеш?.. Свободна особа!
І раптом—цього вже не міг я чекати—
Жбурля мої речі „особа“... й тікати!
Та так, що під ним аж вигупує суша.
— „Катюша!“—кричить.—У валізі

„катюша“!

Пробіг за квартал і назад як погляне!
— Чого ви,—сміюся,—злякалися, пане?
Скоріш викликайте із п'ят свою душу
Та йдіть. Ще разом і закурим „катюшу“!

...В'їжджаю в Нью-Йорк.
Скільки люду на розі!
Одні он регочуть, а інші—в тривозі.

Аж чую—то радіо мовить про мене:
— Увага, панове! Увага, джентльмени!
На нашій землі, на обітованій
З'явивсь якийсь Перець у ролі туманній.
З тривогою в серці звістити вас мушу—
Привіз він з собою смертельну „катюшу“!..

Все місто гуде... Віє жахами чутка.
Нью-Йорк обліта свіжа херстівська „утка“!..

— Ви чули?— навстріч комусь кидає туша.—
От-от заgrimить більшовицька „катюша“!
Це жах! Це ж одверта експансія, містер!..
— Звичайно!.. Підмогу дали комуністам!..

.. Кмітливий аптекар, „пронюхавши справу“,
Прибав над дверима велику об'яву,
З якої гласили слова добродушні:
„В продажі таблетки є протикатюшні!“

А власник пивної, щоб бізнес підняти,
Розвішав кругом ще страшніші плакати:
„Пийте тільки в моїй ресторації,
Бо скоро кінець цивілізації!“

...Раненько читаю „свободну“ їх пресу.
„Над нами—реальна загроза прогресу!
На нас посягають комуни ватаги!“—
Кричали з газет заголовки, аншлаги.

Діставши від Херста по гарному „кушу“,
Звзяті писаки верзли про „катюшу“,
Один цитував на широкій сторінці,
Що кажуть про ню... „переміщені“ німці.

(Списав, так би мовити, читиво похмуре
Дослівно і точно з фашистської шкури).
Другий запевняв, що „врятує лиш атом“,
Давав настанови ділкам-дипломатам.
Благав їх „укріплювать води і сушу!..“
Хоч я вже давно... докурив ту „катюшу“.

...Серпневого ранку, з блокнотом туриста,
Пішов оглядати я околиці міста.
Заглянув у сірий тунель підворотні—
Лежать на каміннях обірваних сотні!
В ровах, під мостами, похмурі й голодні,
Блукають вони—від роботи „свободні“.

Куди їм піти? В корпорації? Трести?
Писати до Трумена марні протести?
На серці у кожного—каменем туга...
Клекоче від гніву—Америка друга...
А поруч—закриті на брами заводи,
Й мовчить, одвернувшись, Статуя Свободи!

...В центральнім кварталі на розі одним
Зустрівся я з негром по імені Джім.

Пробравсь він з Гарлему у місто велике
Придбать в магазині прості черевики.
Не знавши, що там відпускають „не всім“,
Ступив до прилавку несміливий Джім.

І grimнув хазяїн, по імені Гаррі:
— У мене лиш білі купують товари!

Ударив по скронях він чорного Джіма,
Штовхаючи, грюкнув у спину дверима.

В центральнім кварталі на розі отім
Лежав за порогом поранений Джім,
А білі збігалися в гурт звідусюди,
Щоб бити його черевиками в груди.
Збігались панянки й панки озвірілі
Із чорними душами в білому тілі.
І саме тоді, як у негра на скроні
Криваві струмки запікались червоні,
На площі кричав репродуктор гігантський:
„Хвала конституції американській!“

...„Хвалу“ цю несуть на усі континенти
Реакції чорної спритні агенти.
Америка їх експортує гуртами.
— Побільше там шуму! Побільше реклами!
Кричіть про свободу! Підкорюйте все нам!
Наказує Трумен своїм бізнесменам.

Тому-то і Маршалл, узувшись в унти,
Обходить північні укріплені пункти...
Та бачить народне всевидяще око
Їх „плани“ підступні—наскрізь і глибоко.

ГРОШОВА КУЛЬТУРА

Нью-Йорк я вже третю добу оглядаю,
Топчу авеню геть від центра до краю—
У моднім циліндрі, з блокнотом перчанським.
Варюсь, як і всі, у котлі цім гігантським.
Це звідси спішать навперейми по світі
Із „крамом“ своїм ловкачі діловиті.

Разом з кулеметами (знаємо, бачим!),
З воєнними спецами й салом свинячим
Розвозять вони ще й „духовні мікстури“:
Взірці поведінки, моралі, культури.
Отож і ршив я точніше узнати,
Які ж ті „духовні“ Сполучені Штати.

...І знали б ви, дійсно, яка тут культура!
Куди не повернешся—з кожного мура
Ножами й стволами новішої зброї
У публіку ціляться фільмів герої.
Стемніло, й пішов я дивитись картину,
Що звалась вона „Сто смертей за годину!“
Летіли, як пір'я, з екрана до купи
Пропахлі давно голлівудівські трупи.

Вражіння було—ну, такої вже сили,
Що зніжені леді від страху тремтіли,
А гангстери—тут же вдались до розбою,
Щоб точно наслідувать вбивця-героя.
За жахами жахи екран той маячив.
І смерть я... сто першу... на ньому побачив.
Ганебную смерть, дичавінням повиту,—
Мистецтва й кіно буржуазного світу!
Прийшлось випадково мені споглядати,
Як люблять тут фільми подібні знімати:
Зайнявся будинок... Горить!..
В божевіллі
За вікнами діти кричать обгорілі...
Та замість пожежників—в тій же хвилині
Кінохронікери примчали в машині.

Навіщо, скажіть, їм людей рятувати?
(За це ж не одержиш належної плати!)

Знімали спокійно палаючу жінку,
Щоб дати на екран... „сенсаційну новинку“.
Нічого не зробиш—така в них мораль!
Заради наживи й людини не жаль!

...Давай-но, гадаю, ретельно обстежу
Ще й ту їх хвалену культурну мережу,
В якій відпускають доларові маги
В пляшках і на блюдах—„культурні розваги“,
Прямую підряд до кількох ресторацій,
Гудуть над шибками млинки вентиляцій.
„Заходьте розважитись!“—кличуть реклами.
У залах задушних сидять за столами
(Напевно за принципом „демократії“)
Дівчата з коледжів і п'яні повії,
Хлюсти з пістолетами, в галстуках модних,
А поруч так звані „синки благородних“.
Один з тих синків, перепившись віскі,
Схиливсь і припав до плеча гімназистки:
Погладжує ручками сукню добрячу
І слуха із сцени нову „Ку-ка-рачу!“
Кружляють сп'янілі, задихані пари...
А каса—гребе, набиває долари.

— Ол-райт!—чути голос хазяїна-мага.

— Ол-райт! Він чудово розпродав „розваги“!

Я знаю, бо пильно і вдумливо стежу,
Для чого ввели цю „культурну мережу“,
Разом із метою грабунку, наживи
Є друга мета, є „державні мотиви“:

Не дати цій молоді жодної миті
Задуматись: що воно діється в світі,
Глушити напоями й джазами в неї
Усякі думки про дерзання, ідеї,
Не дати їй правди пізнати життєвої—
Ось цілі культури тії грошової.

...Над площами радіо трубить з годину:
„Купуйте, панове, жувальну резину!“
А я собі йду з олівцем у правиці
Відвідувати їхні книжкові крамниці.

В яку не загляну—на полках, на лавах
Ті ж самі „новинки“, у модних оправках.
З обкладинок сірих, обгорнутих шовком,
Про смерть і про жахи кричать заголовки.
Одна має назву „Усім нам—могила“,
Друга—„Ах, нащо мене мама зродила!“
На третій... оскалений череп. І злотом
Відтиснено літери: „Смерть над болотом“.

Яку із книжок не візьму, не розгórну,
Читаю страшну писанину ту чорну:
„Над людством нависли часи лихоліття!..
Знев р'я... Байдужість... І знову страхіття...
Поклявшись реакції чорній на вірність,
Писаки брудні пропагують покірність.

Служіть, мовляв, тихо і смирно магнатам
Та дякуйте богу й Сполученим Штатам...
Про атомну бомбу написано гори,
У ній лиш шукають рятунку, опори.
Цю тему писаки жують, мов шакали:
„Розклали,—кричать,—наші атом розклали!“
Ще більш мене впевнив цей атомний галас...
У тім, що Америка... дійсно розклалась.
На другій полиці побачив брошури:
„Вражіння“ якоїсь продажної шкури,
Що яось до нас приїздила у гості,
Пила в нас і їла, а потім зі злості,
Продавши за гроші всю жовч і всю піну,
Брехала, як моська, на нашу країну.
Причину брехні тої легко вгадати:
Не факти життя він узявсь оглядати,
А вираз обличчя хазяїна свого,
Що держить за гичку мішка грошового.

Жбурнув їм з презирством брудну ту брошуру.
...На цьому й скінчив оглядати їх культуру.

Скінчив, бо, як кажуть, усе було ясно:
Побачив, що робиться гласно й негласно.
...Виходжу за місто, відчувши утому.
Скоріше б летіти! Скоріше б додому!
До рідного міста, до рідного краю,
Бо краще од нього я в світі не знаю.

ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ!

Мов бачу: прийшли Ви зі свята в цей день,
в строю наспівавшись любимих пісень,
і „Перець“ свіженький у руки взяли.
Проглянули.

— Єсть „Здоровенькі були“!..

І зразу, не встигши вловити ще зміст,
цікавиться, певно:

— До кого ж цей лист?

Так от що, мій друже! В цей радісний час
мій лист не „до когось“, а саме до Вас!

Це з Вами ділю я святкову красу,
співаю в колонах, плакати несучу,
танцюю у колі... і знову іду

в могутнім, як море, святковім ряду!..

Пливуть транспаранти... пливуть прапори...

І цифри на них—

33!

33!

Ми тридцять три літа мужніли й росли!

Тому і кажу:

— Здоровенькі були!

Вітаючи Вас,—закликаю, як друг:

— Брати-переможці, погляньте навкруг!

Погляньте! Який-но багатий наш край,

який ми збираєм в полях урожай,

які в нас заводи, палаци, міста,

як сила радянська зроста і зроста,

які на землі нашій квітнуть сади!

Це Жовтня великого зрілі плоди!

Погляньте! Он лави студентські ідуть.

Це Жовтень відкрив до освіти їм путь.

Попереду йде їх професор-старик.

Це ж панський колишній батрак-чередник!

Його, як мільйони народних синів,

до храму науки наш Жовтень привів.

Із Жовтнем ми, друзі, до щастя прийшли.

Тому і кажу:

— Здоровенькі були!

Що ми здоровенькі—то це не секрет.

Та будем сильніші!

Погляньте вперед!

Народ наш радянський, народ-богатир,
що віддано бореться в світі за мир—
на Волзі, Дніпрі і на Аму-Дар'ї
почав Комунізму будови свої!
Вогні Сталінграда й Каховської ГЕС
засяють світліше, як зорі небес.
В пустельних краях, в далині степовій,
де вільно гуляв буревій-суховій,
де вічне безводдя—найбільша біда—
сторіками хлине цілюща вода!
Де піски лежали, там років за п'ять—
зелені ниви в цвіту зашумлять,
дозріє бавовна, розквітнуть сади,
дуби лісосмуг струнко стануть в ряди...
У нас це можливо—і більше ніде!
Бо Жовтня зоря в Комунізм нас веде!
Хіба тільки нас?!
Вже за нами услід
сусідні народи (на захід і схід),
розбивши неправди кайдани упах—
стають на Жовтневий, на сонячний шлях.
Не тільки стають, а вже стали! Пішли!..
І їм я кажу:
— Здоровенькі були!
На успіхи наші—рівняється світ!
Тому й скаженіє все більш Уолл-стріт:
не може змиритись з цим фактом ніяк
у Білому лігвиську Трумен-хижак.
Трясе його трясця (все дужче трясе!),
загарбницькі кігті в злобі він гризе.
Чим більше трудящих у світі за мир,
тим більше лютує цей кат, бузувір.
Кривавий агресор, душитель свобод,
він бомби звалив на корейський народ.
Кружляє над ним і крадеться, мов крук,
плануючи світ заграбастать до рук.
Диктаторів-босів послушний „патрон“
дітей убиває під флагом ООН.
Цей блазень, що корчить із себе „божка“,
в кривавій війні порятунку шука...
Рятунку не буде, як, круче, не кряч!
Над світом наш Жовтень сьогодні сурмачі!
Сурмить на землі він на всю її шир:

— Вставайте, трудящі, на битву за мир!
— Всі чесні люди—обрали цю путь:
до табору миру мільйони ідуть,
мільйони простих на землі трударів,
що візьмуть за горло війни паліїв!
Борцям, що за мир голоси підняли,
кажу від душі:
— Здоровенькі були!
...В день свята Великого, в радісний час,
свій лист, що його адресую до вас,
закінчу я так, як закінчили б Ви:
— Живи, наша правда у світі! Живи!
Хай казиться ворог—наш рух не спинить.
Рости нам і квітнуть, своє нам робить!
Якщо Ви шахтар, то в листі, через Вас
вітаю зі святом увесь наш Донбас,
якщо сталевар Ви, то прошу—прийміть
усім металургам од мене привіт,
якщо Ви колгоспу прославлений син,
то всім хліборобам од мене поклін!
Якщо я Ваш фах не згадав на цей раз,—
все рівно—
Вітання моє і до Вас!

*Як ми кажемо-
так і буде!*

ПАЛІЯМ ВІЙНИ НА ЗГАДКУ

Йшли на нас несамовито
Інтервенції полки,
Йшли петлюрівські бандити,
Генерали-біляки.

Облягали, мовби хмара...
Та один їм був кінець—
Завжди всіх трощив ударом
Наш народ-боєць.

...Йшов на нас, надувши вуса,
Пан Юденич-генерал.
В громадянську—цього „туза“
Бито нами наповал.

Бито так (це точні дані),
Що летіли, мов трава,
У один бік вуса рвані,
У другий бік—голова.

По Сибіру білі банди
Волочив тоді Колчак.
З допомогою Антанти
Вів на нас полки „вояк“.

Рвавсь до трону, звав: „В атаки!“
Опинився ж... (знає всяк!)
Де на дні зимують раки—
Пан Колчак, антантський рак.

Незабаром пан Денкін
Набундючивсь під Орлом.
Він „воякою великим“
Об'являв себе кругом.

Та прийшлось цьому вояці
Під ударами тікати.
І, як битому собаці,
Десь в Америці здихати.

Йшли бої... З мечем Антанти—
Звівся Врангель на коні.
„Я барон!“—гукнув він франтом,
„Буде царський трон мені“.

Розігнавсь на трон галопом
Та й... попав під Перекоп.
Довелось під Перекопом
Фон-барону лізти в гроб.

...Йшли спесиві окупанти.
(Верховодив Черчіль-„туз“!)
Та спіткав цих псів Антанти
Несподіваний конфуз:

„Золотого дна“ шукали
Над приморським бережком
І самі на дно попали
За одеським маяком.

Намагались нас душити
Й ті, що з катом заодно:
Два убивці, два бандити—
Пан Петлюра і Махно.

Били й цей ми зброд продажний,
Били так, що ледве втік,
Що на смітник буржуазний
Ледве ноги доволік.

Самураї—ті доволі
Нахапалися синців
На Хасані й Халхін-Голі,
З різних боків і кінців.

...В час, коли жила і квітла,
Красувалась, як весна,
У достатках, в сяйві світла
Наша рідна сторона,

Гітлер, вбивця і громило,
Налетів війни конем...
Та радянська дужа сила
Так ударила вогнем,

Що прийшлося на битій шкапі
Гаду ноги волокти,
Що не зміг уже і в „драпі“
Порятунку він знайти.

...Паліям війни на згадку
Ми цю „в'язку“ піднесли.
По ранжиру, по порядку
Всяких „битих“ провели:

Є між них фашистські, панські,
Всім синці прийшлися впрок.
Хай пани заокеанські
Пам'ятають цей урок!

ЯЛИНКА ДЯДІ САМА

В цю ніч у Нью-Йорку у жовтім будинку
Справляв дядя Сам новорічну ялинку.
І дуже хотілося містеру Саму
Прикрасить її, як найкращу рекламу:
Прикрасить ялинку отими ляльками,
Що кинь їм тушонку—ї біжать за руками,
Що варт показати їм злота шматочок—
Як тут же (з підскоком!) підуть у таночок...
Нехай, мовляв, все це покаже для світу,
Які тепер зубри в руках Уолл-стріту!
...В призначений час—гордовито й помалу—
Ввійшов дядя Сам до розкішного залу.
Круг дяді вертілися родичі, друзі.
І вигукнув Сам тут численній прислузі:
— Негайно подать мої іграшки модні,
Що ними я граю „в діла міжнародні!“
Минула хвилина, а може, і друга—
Й ті іграшки дяді виносить прислуга!
Виносить і кида на купу в куток
Важкий оберемок опудал-ляльок...
І Сам
Розпочав новорічну затію!
Ступив він до купи—і цапнув за шию
Найбільшу з ляльок тих (на пугало схожу).
Заглянув у пику набряклу, бульдожу.
— Тебе,—каже,—Черчілль, старого вояку,
Посадим, звичайно, на верхню гілляку,
Щоб бачив завжди з ялинкового лісу
Тобою ж відкрити—„залізну завісу“.
Люблю тебе дуже, англійського „боббі“—
Ти ж мій „репродуктор“ в західній Європі.—
Погладив ласкаво:—Нам діять на-пару!,—
Вмостив. І ввіткнув йому в зуби сигару...
Вернувся до купи—ї несе попід пахви
Ту ляльку, що шия немов у жирафи,
Що вірно так служить йому за капрала
(Хоч носить бундючно мундир генерала).
Несе і жартує:—Пригляньтесь, друзі,
Чи є щось французьке у цьому „французі“?—
— Нема й не було!—усміхнулись персони:
Доларові боси—дьюї, ачесони.

— А злий! А худий!—міс якась закричала.
— Це все передбачено „планом Маршалла“!—
Сказав дядя Сам. Посадив на ялинку
І тиче тій ляльці пудову дубинку.
— Такі подарунки до нового року
Вручаю,—говорить,—тобі і Жюль Моку!
Щоб діяли ними „по плану Маршалла“,
Щоб Франція вся на колінах стояла!
Якщо ж оскандалитесь—буде ось так!—
І грізно показує ляльці кулак.
За цим—примостив на ялинці Еввата...
А потім (щоб силу свою показати)—
Скомандував: „Гоп!!!“
І в ту саму хвилинку—
Пішли навперейми стрибать на ялинку:
За Франко—Ранкович, за Шуманом—Кей,
За Дрейсом—Де-Гаспері й Тіто-лакей.
За ними карабкались вгору щосили
Ляльки „Бенілюксу“ (дрібні заправили).
За Херстом—Ялчин, борзописці усі:
За „Голосом США“—гавкуні з „Бі-бі-сі“.
За ними—з шишками й синцями на лобі
Тяглись „переміщені всякі особи.
І кожен спинався, щоб вибратись вище,
Щоб бути неодмінно до Черчілля ближче.
Зчинилась, як кажуть, цілсінька драма!
Качались від реготу родичі Сама!
І тут дядя Сам ненароком побачив,
Що лялька одна—під ялинкою плаче:
Налякано хлипа, розставивши нозі
І ледь—навкарачки—повзе по підлозі.
І жалість з'явилась у дяді в душі:
— Чого розревівся? Держись, Чан Кай-ші!..
Куди їй „держатись“, лупцьованій лялі,
Як ляля при всіх „оскандалилась“ в залі.
І дядя прислузі командує грізно:
— По плану Маршалла... змінити білизну!..
Тут зовсім неждано на гілці в тіні
Озався Цалдаріс: „Змініть і мені!..
Як висунув дядя долар з-під поли—
Ляльки затремтіли, ляльки ожили,
Ляльки простягали на метр язика,
Щоб дяді лизнути хоч кінчик руки.

І дядя сказав:—У такому-от „блоці“
Ми й будем боротись в наступному році
Із світом комуни—весною і в літі—
Що кріпне і жить не дає нам на світі!..—
Скінчивши промову з високого трону,
Зворушений Сам наказав Ачесону:
— Пора на ялинці свічки запалити!..—
О-кей! Ачесон же це вміє робити!
Він так захопився „палійством“ своїм,
Що в залі—
Спалахнуло полум'я!..
Дим!..
Горіла ялинка, опудалів вата!..
Обсмалений Черчілль валився на Еввата.
Жюль Мок—на де-Голля... А зверху Михайї!
— Пожежну команду! Пожежну давай!—
Кричав дядя Сам і, забувши ялинку,
Що духу за друзями—вшкварив з будинку!
...Ця ніч, і скандал цей—окрім переляку—
Віщують для Сама—недобру ознаку!

„ВАНЬКА-ВСТАНЬКА“

В дяді Сама, у зухвалька,
У руках слухняна лялька.

Офіційно лялька зараз
Всюди зветься—пан Цалдаріс.

А в народі (той не панька!)—
Зветься просто „Ванька-встанька“.

...Стрівши Гітлера з поклоном,
„Ванька-встанька“ був шпіоном.

Геббельс гримав:—Хто йде проти?
„Ванька-встанька“:—Патріоти!..

— Я їх знищу, в землю вложу!..
„Ванька-встанька“:—Я поможу...

Як прийшли після англійці,
„Ванька-встанька“—з ними в спілці.

Джон питає:—Хто йде проти?
„Ванька-встанька“:—Патріоти!..

— Хто за те, щоб нам осісти?
„Ванька-встанька“:—Монархісти!..

...Джон озброїв револьвером,
Й „Ванька-встанька“ став прем'єром.

Гнівno гримнуло в народі:
— Геть запродавця! І годі!..

Тут на поміч „Ваньці-встаньці“
Прибули американці.

Привезли гармати, танки
Для безпеки „Ваньки-встаньки“.

Одягнули по фасону
В макінтош із Вашингтону...

— Ось тобі моя програма!—
Гримнув окрик дяді Сама.—

Літаки і танки—в дію.
Придушить демократію!

Кари їй!.. Тобі ж—долари!..
„Ванька-встанька“:—Кари, кари...

Відтоді при грецьким троні,
В дяді Сама на припоні,

Взявши долара у ручки,
Робить „Ванька“ всякі штучки:

Дядя Сам спідлоба гляне—
„Ванька-встанька“ мліє, тане.

Дядя тупне, дядя скаже—
„Ванька“ встане, „Ванька“ ляже.

— Посміхайся!—дядя крикне—
„Ванька“ тут же як хихикне!

Дядя пльоткою до пики—
„Ванька“ лиже черевики.

Дядя збреше:—Буць нам разом!—
„Ванька“ скоком, „Ванька“ плазом.

„Ванька“ з „планом“ дяді згодний,
Душить, глушить гнів народний:

На загони партизанські—
Танки шле американські,

На народне вольне військо—
Бомби кидає англійські.

Дядя „Ваньку“ штурха в спину.
„Ванька“—здійснює „доктрину“.

Дядя тиче гріш з валізи—
„Ванька-встанька“ з шкури лізе.

...А як вдарять партизани
Так, що страшно „Ваньці“ стане—

Він негайно дяді Саму
Шле тривожну телеграму:

„Чи тікати без оглядки,
Чи встановлювать „порядки“?

Дядя Сам до „Ваньки-встаньки“:
— Посилаю нові танки!

Не тремти! сповняй накази,
Бо інакше—скручу в'язи!..—

„Ванька“ пнеться, навіть дуже,
„Ванька“ дяді вірно служить.

...Дядя Сам ярмо здалека
Вже привіз для плєбса-грека.

Голос „Ваньки“ зразу чути:
— Я поможу одягнути!

— Не одягнеш, сучий сину!
Будем бити до загину!—

Чути всюди: ніччю... вранці!..
Припікає „Ваньці-встаньці“!

...Щоб створити „думку світу“,
Дядя Сам із Уолл-стріту,

Під балачку про „Ідею“—
Тягне „Ваньку“ в асамблею.

Тези „Ваньці“ в руки всуне
Ще й підсадить до трибуни.

Що підкаже дядя-нянька—
Те і плеще „Ванька-встанька“.

„Ванька“ пнеться, навіть дуже.
Він же дяді вірно служить:

Бреше світу в кожному слові,
Топить волю в ріках крові!..

...Та на світі кажуть люди:
— Чуеш, кате! Так не буде!

Так не буде! Чуеш, кате!
Він настане—час розплати!

ГАРБУЗ

Це не з тих, що в городі-левалі
Розростеться—аж в землю погруз...
У далекій заморській Канаді
Виростав цей... Омелько Гарбуз.

З юних літ покохався „в англійстві“!..
Та любив, як чарчину хильне,
Заспівати: „Де згода в сімійстві...“
А за цим... гопака було втне.

Наймити обробляли земельку,
Доглядали хазяйство батьки,
А любимий синок їх Омелько
На веранді писав книжечки:

Про українських „дідів з постоломи“,
Про затишний „дніпровський курінь“,
Як шляхами „ідуть за волами
Чумаки в степову далечінь“.

Як під вечір—„на кожну хатину
Неодмінно сіда черногуз!“
...І забаг до Дніпра, на Україну,
В Запоріжжя поїхать Гарбуз.

„Хай там зміни, мовляв, відбулися—
Нам на все те зважати не слід!“
Порішив він у путь одягтися—
„Під простий український наряд“.

Закупив відповідні товари,
Взяв з Грушевського книги „взірця“
І, з матнею до п'ят, шаровари
Заказав у англійця-кравця.

Виплів батько бриля своєму сину,
З посторомки зробив очкурз,
Розчесав оселедця-чуприну
І відправив його до Дніпра.

— Хай покаже твоя там присутність, —
Піддавав він Омельку хвали, —

Як то нації ми самотність
У Канаді отут зберегли!

...Навесні він прибув в Запоріжжя
І по селах турне розпочав.
...Як якесь неземне дивовижжя
Його всюди народ зустрічав!

Хтось, уздрівши того „оселедця“,
І матню, що Омелько волік,
Жартував, що „піднявся, здається,
З того світу оцей чоловік“.

Край села на колгоспному полі
Бив „парі“ з трактористом сівач—
Що в штанах тих спішить на гастролі
Посівну обслужити циркач.

...Електричні дроти понад хати,
Мчать машини шляхами степів...
Йде все далі Омелько... шукати
Тих розписаних ним чумаків.

Йде сердитий з досади-відчаю,
А навкруг—скільки видно з гори,—
Псуючи йому настрій до краю,
Безупинно гудуть трактори.

Ось село... І тополі... І клени,
І верба... звеселився він аж!
— Та навіщо на хатах антени?
Це ж псує придніпровський пейзаж!—

Знервувався, розводить руками...
Раптом, бачить—минувши ярки—
Їдуть люди, і кіньми, й волами,
Так і є! Це вони... чумаки!..

Переїняв їх, зігрівшись до поту:
— Не до Криму?—пита.— Не по сіль?..
— Це,—говорять,—скінчила роботу
І вертається з поля артіль.

— Мо' до нас? То сідайте на воза!—
Погукала його ланкова.
Сів Омелько і їде...
В дорозі
Познайомився з ним голова.

Розказав про ведущі бригади,
Як змагання між ланками йшло...
І приїхав турист із Канади
На колгоспне подвір'я в село.

— Звідки взявся оцей „козарлюга“?—
Не один бригадира питав.
— Мабуть, сильно заглибили плуга,
Й ХТЗ з-під землі „відкопав“!..

Жартували... А він од контори
Вже спішив поперед голови,
Щоб оглянуть майстерні, комори,
Конюшні й рибоводні стави.

Ось гараж... Ось нові гамазеї...
— Де ж чумацькі вози, курені?
— Це вже в області,—кажуть,— в музеї
Налюбуєтесь ними вповні...

Стріла їх ланкова біля саду,
Що вцілів од війни і пожеж...
І довідавсь турист із Канади,
Що Гарбуз її прізвище теж.

— Може, родичі?—скрикнув.—
Чудово!..—
Ланкова ж сприйняла це, як глуз:
— Хай бог милує!—каже,—та що ви?
Схаменіться, товариш Гарбуз!

Голова, щоб конфлікт уладнати,
Щоб не трапився часом конфуз,
Пояснив, що на „них“ слід казати—
Не товариш, а „містер Гарбуз“.

Звечоріло... Хтось грав на гармошці...
Йшли дівчата з піснями в кіно...

Ті місця, та не ті запорожці!..
— Я тих, „справжніх“, знайду все одно!

Прощайте!—одрізав він строго.
„Оселедця“ ввіткнув під бриля
І подався крізь ніч до порогів
Навпростець через наші поля.

...Остовпів, до Дніпра підійшовши!
Мовби грім-блискавиця з небес,
Осліпив Гарбуза й приголомшив
Красень-велетень наш—Дніпрогес!..
— Ай-я-яй!.. Зіпсувати пороги!
Промінять їх на греблю і шлюз...
Вмигь спинилось авто край дороги.
— Мо' зблудили?!..

І мовив Гарбуз:
— Я турист. Я приїхав у гості
І шукаю, розпитую всіх:
Де тут справжні у вас запорожці?
Дуже хочу побачити їх!

— Є такі!—хтось озвався із машини,—
Я туди ж бо якраз і спішу.
Прошу, містер Гарбуз, до кабіни!
Повезу вас до них! Покажу!..

...У цехи, що займають гектари,
Де в прокаті мчить вогненний лист,—
Розпустивши свої шаровари,
Увіходить Омелько-турист.

— Ось де справжні вони, запорожці!..
(Зупинився Гарбуз і завмер...)
— Придніпровського краю всеможці!—
Усміхнувшись, додав інженер.

І повів до палаючих домен:
— Покажу запорізьку вам піч!..
(Тут найбільший залишиться спомин
У Омелька, що їздив „на Січ“).

Увійшов. А в цеху між печами—
Протяг-буря вихрить і кружля!..

Ухопив за макушку руками.
На макушці—немає бриля!

Вже зірвало, метнуло зі свистом
Й потягнуло... „на плавку“, у піч!..
В ту ж хвилину з канадським туристом
Неприємніша сталася річ:

Під одержу ввірвавсь крізь петельки
Й так „надув“ його буряний вир,
Що стояв у цеху... не Омелько,
А якийсь—шароварний пузир!

— Обережно!!!
І хлинув рікою
Із гігантської печі метал...
Заслонився Омелько рукою...
Тут і стався найбільший скандал!

Із ріки, що сіяла дзеркально,
Раптом бризнули іскри вогню,
Спалахнули під ним моментально
І спалили... канадську матню!

...І чи, може, з цього переляку,
Чи від сильних тривожних лосад—
Одягнув він англійського фрака
І пустився в Канаду назад.

Вслід його утікаючій тні—
З цеху сміх розкотивсь, як гроза!
...Так Омелько Гарбуз на Україні
В запорожців схопив гарбуза.

В ХВІСТ І В ГРИВУ...

Напочатку про коня, а тоді про рака.
Гарцював на тім коні не один „вояка“.
Не з одним врагом на нас біг чорнокопитий,
Битий нами кінь війни, скрізь і завжди битий!

Лиш пустили шкереберть ми царя Миколку,
Як полізли на коня (на хребет, на холку)
Пан Денікін і Колчак, інші посіпаки,
Зверху Черчилль, а за ним—повалили раки.
Є ж бо приказка така (всі ми згодні з нею!):
Куди кінь із копитом—туди й рак з клішнею).
Довгі клішні в галунах... В'ються аксельбанти...
Захропів скажений кінь чорної Антанти!..
...Та „воякам“ не вдалось блиснути парадом.
Незабаром кінь спіткнувся, став вертїти задом.

Не до жиру тут йому! Бути б тільки живу!
Бо спереду і з боків—б'ють у хвіст і в гриву.
Дременули верхівці навперейми „в драпі“,
Тільки вже не на коні—на побитій шкапі,
...Де вони, ті паничі, ті „вояки“-франти,
Що мостились на коня чорної Антанти?
Ті в землі, а тих в Дніпрі з'їла риба хижа...
Решту шкапа дотягла—десь аж до Парижа.
Дотягла та й провела всіх на вовчі тропи.
І пустила „на підкорм“ в кабачки Європи...
А сама поволоклась прямо до Берліна.
Час ішов...

І знов хвоста підняла шкапина.
Сам же Гітлер годував і возився з нею.
Биті ребра полатав, підкував бронєю...
Знов зафиркав кінь війни! Лютий, пишнохвостий...
Сів на нього людожер і гукнув:—Нах Остен!
На радянський вільний край кинувся в атаки.
А слідом за тим конем—поповзли і раки...
(Є ж бо приказка така (всі ми згодні з нею!):
Куди кінь із копитом—туди й рак з клішнею).
Вдерся кінь той у броні на радянську ниву...
І пішли на нього ми—бити в хвіст і в гриву:
З грізних танків, літаків, із гармат уральських,

З мінометів огневих, з кораблів гігантських,
Бити, доки не впаде, не подохне доки!
Під Москвою ми йому—обчухрали боки.
На приволзьких берегах в грізнім бойовиську—
Посікли ми на шматки гадину фашистську.
Тут з ретивого коня вийшла... знову шкапа.
Застогнала й Нах назад—різонула „драпа“.
Не до жиру шкапі, ні! Бути б тільки живу!
Б'ють „катюші“ звідусіль, б'ють у хвіст і в гриву.
Б'є гарматна, грозова невблаганна сила.
...Бігла шкапа у Берлін—
Й раків розгубила.

Замість „гох“ і замість „гут“—в смертнім одубінні—
Фюрер вигукнув „капут!“ у тому ж Берліні!
...А розбиту шкапу ту, що чекала скону,
Черчілль тихо перетяг у англійську зону.
Кілька раз зробив масаж, дав їй валер'янки,
На зарядку став водить у туманні ранки.
Після цього вивів в порт, побажав брикати...
І відправив на курорт у відомі Штати.
Стріли шкапу, як рідню, як „спасіння світу“
(Не трудящі, звісно, ні!)—„боси“ з Уолл-стріту:
—Як тебе нам не глядять! Це ж свята робота!
Ти ж дала нам заробить мільярди злота!..
Підкормили, підвели... І давай шкапині—
Биту шкуру знов латать: на боках, на спині.
Щоб тримала вгору хвіст (на ознаку сили!)—
Бомбу атомну—де слід—специ пригвинтили.
І, мабуть, чи не для проб тої підготовки—
Стали шкапу ту водить вже й... на тренівки:
В Індонезії (навскач!), в Греції, в Малайї.
Возить шкапа на собі знов фашистські зграї.
Для приманки—зграї ті тичуть „допомоги“:
Тим з ласкавістю—ярмо, тим—ланцюг на ноги.
Іздять банди паліїв, кличуть у походи.
Попиває шкапа та вже й турецькі води.
Лупить очі, ніби вовк, за високі гори—
На радянський вільний край, на його простори,
На гігантський наш Урал, на міста затишні.
А за нею турок-рак—підтягає клішні...
...Марно блудить кругом нас та заморська шкапа.
Нам своє: творить і жить! Їй—давати „драпа“.

Нам своє: кріпити мир, славить труд піснями!
Подивіться навкруги! Скільки друзів з нами!
Били шкап ми всіх пород: Гітлера й Петлюру,
А полізе ще якась, теж облупим шкуру.
Бити будемо її з усього пориву—
Бить, як били ми завжди! Бити в хвіст і в гриву!

БРЕХОПСИ

То не в джунглях дикі звірі,
То, продавши голоси,—
Виють, скиглять у ефірі
Уолл-стріту брехопси.

Дяді Саму на догоду
(Скаламутивши ефір),—
Люто виють на Свободу,
Демократію і Мир.

Чим сильніше люди щирі
Прагнуть мирного життя,
Тим скаженіше в ефірі
Брехопсів отих виття.

Понад сушею і морем
Невгаває гавкіт, гам,
Бо відомо: псиним хором
Диригує дядя Сам!

Шарпоне він лиш за шворку,
Й ту ж секунду—до небес
На Радвладу із Нью-Йорку
В мікрофон завие пес.

Шарпоне він ще раз рвучко
І гукне: „Кусі-кусі!“—
З Альбіону—гавкне сучка,
Та, що зветься Бі-бі-сі.

Кине псам тим (що в довірі!)
Сам конини-ковбаси,—

І над світом у ефірі
Ще лютіш завиють пси—

На країни демократій,
На оновлений Китай,
На народ наш, на завзятий,
Що міцнить радянський край.

Вчувши „гав!“ з-за океану,
Враз підвие зграї тій
В мікрофон із Ватикану
Служка Сама—папа Пій.

Видно, в папи кепські справи
(Не купить серця людські!)
Кинув „божеські“ діла він
І захопився за „мирські“:

Одягнувся (знає моду!)
В пишній маршаллський мундир
Й збібісився на Свободу,
Демократію і Мир.

Мир, Свобода—йдуть із нами
Проти табору війни!..
Тож і виють до нестями
Уолл-стріту гавкуні.

...Хазяям їх знати б треба—
Є в нас приказка стара:
Коли виють пси у небо—
Значить, виють не з добра!

СЕР МАКІТРА

Мчав Будьонний дужче вітру,
Брав на Збручі переправу!
...І петлюрівця Макітру
Занесло аж у Варшаву.

Довго там тинявсь він п'яним.
Все пророчив: „Будуть зміни!“

І хвалився варшав'янам:
— Я єсть гетьман України!

Був в охранки шпиком ярим.
Перед паном шкірив кутні.
...Роки йшли. І незабаром
Стались зміни незабутні!

Військо волі, військо слави
Несло правду на Карпати,
Щоб з недолі і безправ'я
Українців визволяти.

Прапори вгорі палали...
В ті осінні світлі ранки
Нас до серця пригортали
Галичани й галичанки.

Мчало військо дужче вітру,
Понад Сяном, по Волині!..
І від страху пан Макітра
Опинився у Берліні.

Слав прокляття українцям,
Знов пророчив: „Будуть зміни!“
І хваливсь уже берлінцям:
— Я єсть гетьман України!

...В час війни, коли земля вся
Протистала чорній силі—
Гер Макітра в Київ гнався
На гестапівській кобилі.

На догоду Коху-кату
Бив людей, чинив руїни.
— Сторонись!—кричав пихато,—
Їде гетьман України!

Але гетьман не доїхав...
Бо фашистську чорну силу
Закрутив смертельний вихор:
Били з фронту, били з тилу!..

Скоро „гетьмана без трону“
(Не зійшли ще й гулі з лоба!)—
Нарекли в англійській зоні:
„Переміщена особа!“

Залатав штани він ззаду,
Одягнув уже циліндра...
Й поволікся на пораду
Прямо в Лондон гер Макітра.

А в тім Лондоні, їй-право,
Де не ткнисть—усе тумани.
Там сам!... „Морську державу“
Продають свої „гетьмани“!

Все пронюхав достеменно:
В кого атом, в кого бази,
(З Бі-бі-сі на нас скажено,
Кажуть, гавкнув зо два рази)—

І поніс він пику биту,
Повен люті, жовчі й піни,
На поклін до Уолл-стріту—
Битий „гетьман України“.

...Дяді Саму за долари
Служить вірно волоцюга,
Тягне рвані „шаровари“
Та белькоче, мов папуга:

— Я тримаю ніс по вітру.
Й це багато означає!
Бо мене вже... „сер Макітра!“
Кожен гангстер величає!

Знов найнявся шпигувати...
Обтира притонів стіни...
І кричить на цілі Штати:
— Я єсть гетьман України!

...Ким він здохне, я не знаю,
Чи то „сером“, чи то „паном“.
Тільки знаю, утверждаю:
Здохне він за океаном!

МІЖНАРОДНА КВОЧКА

В уоллстрітвському гнізді
З животом, як бочка,
Люто киркає на світ міжнародна квочка.
Та, що з поглядом змії, що всіма проклята,
Та, що вилупків її звать „черчілленята“,
Та, яку привела в сказ світла Жовтня Зірка.
Квочка з Лондона на нас тридцять років кирка—
Та, що родом не проста—з панського подвір'я!
Та, що скубли її хвоста, аж летіло пір'я!..
Щоб сиділось ліпше їй у гнізді, в куточку—
Обходжає півень-Сам міжнародну квочку:
То злякає словом „мир“,
То погладить пір'я,
То, почувши люте „Кир!“—
Висловить довір'я,
То сердито пригрозить, настрашить прийдешнім,
То накормить із руки порошком яєшним,
То наліпить на гніздо фігові листочки—
Щоб од світу приховать плід своєї квочки!
Та його не приховать. Знає люд повсюди:
Копошаться в тім гнізді вилупки-іуди!
В Асамблеях півень-Сам хай не кукуріка!
Світ не вірить словесам!
Чуєш, недоріка,
Не вмаскуєш ти гніздо у словесні петлі!
З нього виповзли Бідо, Лі Сун Ман і Етлі,
Бевін, Тіто і Жюль Мок, що в свого „владики“
За конину і долар лижуть черевики,
В доказ маєм не слова—достеменні факти:
Квочка зараз вигрива... всякі „блоки“, „пакти“,
Випускає з-під крила шпигунів, піратів,
І висиджує свій план „Європейських Штатів!“
В уоллстрітвському гнізді, з животом, як бочка,
Вигрива нову війну
Міжнародна квочка!
Вигрива її щодня, вигрива поспішно!
...Але квочці у гнізді—
Не зовсім затишно!
З страхом квочка позира, як через пустелю,
Вже „без пуху і пера“, без штанів, портфелю,
Затуливши битий ніс, обмотавши лапу—

Я живу в своїм білому домі,
Він в Америці в Чорнім живе.

В дім мій люди заходять з любов'ю,
З добрим ранком вітають мене.
Його Чорний—обагрений кров'ю—
Кожен чесний у світі—клене.

Я вам ставлю питання єдине,
Прошу чесно одвітить мені:
Має право він зватись—людина?
Я, наприклад, вважаю, що—ні!

Я працюю удень!.. мої дії
Видно людям за всі рубежі.
Він—вночі (коли діють злодії)
Гострить бандам об долар ножі.

Я за мир і за спокій для світу,
Я колгоспний сляч-бригадир,
Він лакуза й лакей Уолл-стріту,
Що сокиру здіймає на мир.

Сію хліб я! Пшениця, як море,
Вироста з-під моєї руки.
Він почав уже сіяти горе,
Він свободу бере на штики.

Я врожай свій складаю у копи,
Відчуваючи радість труда.
Він од сказу, „для страху Європи“,
Бомби атомні в копи склада.

Я пішов на мічурінські курси,
Коли зняв автомата з плеча.
Він вступив до фашистської „бурси“,
„Дссвід“ Гітлера-ката вивча!

Він клянеться, що „молиться богу“.
Лицемірить!.. Не богу—війні!
Сіє смерть на землі і тривогу!
Ніякі не людина він, ні!

Я звертаюсь з трибуни до залу
Від мільйонів, що встали за мир:
Приймем грізну, правдиву ухвалу:
Наречемо його—лицемір!

Так зовуть його люди робочі—
Так назвемо і ми... Хто за те?!..
Що ж, пани, ви потупили очі?
Одвічайте! Чого мовчите?

Так він назван мільйонами тими,
Чий ви хліб в асамблеях істе!..
Що ж ви в Остіна вп'ялись очима?
Одвічайте! Чого мовчите?

Так назвали істоту двоногу
Трударі—однодумці мої!
Що ж ви дивитесь мовчки в підлогу?
Чи заціпило вам, крутії?

Совість людства в цій грізній ухвалі,
Совість тих, хто за мир і за труд!
Ви чого мовчите в цьому залі?
Ви кого представляєте тут?

Уолл-стріт? Паліїв-верховодів?
То погляньте на руки мої:
Задля миру і щастя народів
Вони здатні на труд і бої.

Від Орла до берлінських кварталів
Вони били й громили ущент
Тих фашистських вояк-генералів,
Що в них учиться ваш президент.

Вони села підняли з руїни,
Плавлять сталь і рубають граніт,
Вони рідні поля України
Оновили, прибрали у цвіт.

Вони творять культури палаци
І споруди Каховської ГЕС,
Та боїться їх мирної праці
Ваш цепний уоллстрітівський пес!

Він ляка мене! Пинить і злиться,
Аж синіє!.. Та дивно чомусь:
Він страшить і, як заєць, боїться!
Ну, а я—не страшу й не боюсь!

„Мир народам!“—гримить над землею.
„Геть війну!“—виголошує світ.
Хто не згоден—залиш Асамблею
І ховайся скоріш в Уолл-стріт!

...Так сказав би панам я пихатим,
Вашінгтонським служакам-послам,
Щоб за море мене делегатом
Мій колгосп в Асамблею послав.

Та часу не знайшлось! На прикметі
Крити млин—завдання в мене є.
І тому публікую в газеті
Там не сказане—слово своє!

ЯК МИ КАЖЕМ— ТАК І БУДЕ!

Ми прості радянські люди.
Є в нас правило своє:
Як ми скажем—так і буде,
Як схотіли—так і є!

Захотіли непреклонно:
Дать вугілля—тонни тонн!
І летить за ешелоном
Вдвое важчий ешелон!

На заводи, новобуди!..
(Лиш колеса: цок та цок)
І говорять наші люди
Про донецький вугольок:

— Якби з цього антрациту
Та багаття розпалить—
Палів із Уолл-стріту
Можна всіх пересмалить.

Захотіли—й сталевари
На змагання піднялись!..
І над домнами стожари
Ще сильніше зайнялись!

І поливсь метал усюди,
Мов ріка, за валом вал...
І говорять наші люди
Про кипучий той метал:

— Хай до нашої земельки
Лиш поткнеться дядя Сам—
Ми залем металом пельки
Всім зажерам-паліям!

Ми прості радянські люди.
Є в нас правило своє:
Як ми кажем—так і буде,
Як схотіли—так і є!

Захотіли, щоб артілі
Розцвіли, як цвіт зорі,
Й наші села освітили,
Осіяли ліхтарі.

І потужні дніпробуди
Розігнали ночі тьму!..
І говорять наші люди
При електриці в дому:

— Коли б в море одне злити
Біле сяйво цих вогнів,
Можна в ньому потопити
Всіх мерзенних паліїв!

Захотіли... й за врожаї—
Розгорілась боротьба!
Й досягають в нашій краї
Ще невидані хліба!

І Зірки вже красять груди
Тим, що славлять рідний край,
І говорять наші люди,
Оглядаючи врожай:

— Нам хліба, і квіти в лузі,
І вишень пахучий сік!
Все це ворогу-катюзі
І не нюхати повік!

Захотіли мати бомбу,
В захист миру, на чеку—
Й нині кажем без апломбу:
— Маєм бомбу ми таку!

Звістка ця, як ніж у груди
Тим, що марять про війну!
І говорять в світі люди,
Вчувши звістку-новину:

— Чуеш, Саме-пустомеля,
Не злякаєш нас тепер!
Встав за мир міцний, як скеля,
Наш оплот—СРСР!

Ми прості радянські люди.
Є в нас правило своє:
Як ми кажем—так і буде,
Як схотіли—так і є!

В нашій силі—правди слава!
Тож за нами в світлу путь—
Йдуть Софія і Варшава,
Бухарест і Прага йдуть...

Наша гордість ще і в тому,
Що із Польщі та до нас—
Вчитись жити по-новому
Йдуть сини народних мас,

Що, вернувшись з України,
Батько доньці вкаже путь:
— Вчись у Паші Ангеліні!
Як вона—ти в Польщі будь!

Наша гордість в тому, друзі,
Що йдемо—в Комуни дні,
Що в Радянському Союзі—
Ми несхитні і міцні.

У В'єтнамі, в Бірмі—всюди
Настає вже правди час!
І говорять в світі люди,
Серцем линучи до нас:

— Нам, як світоч, їх Вітчизна!
Бо круг сонця і Кремля
В світлий вік, до Комунізму
Нині крутиться земля!

Правду цю, що кажуть люди—
Не вмощають береги...
Буде так! Напевно буде!
Хай це знають вороги!

З М І С Т

З ТОБОЮ МИ, ПАРТІЄ!

З тобою ми, партіє!	5
Батько народів	7
Великої правди закон	9
26 червня 1938 року	11
Пісня про Бесарабію	12
Ознаки весни	13
Весна	14
Первомай	16
Пісня про Литвиненка Василя	17
За рікою гуде молотарка	19
Пісня ланкової	19
На Київ, на Київ біжать поїзди	20
Нсворічне	22

НАШІ ЗНАЙОМІ

Іван Коляда	27
В літній вечір іду я на поле	41
Василь Хомич	41
Микола Калюжний	44
Гарячий момент	46
Отакі у нас діла	49
Барабанщик	50
Особливий пасажир	52
Поважна причина	55
Мій друг	56
Одарка з пережитками	58
Йшов увечері Василь	61
Любов сержанта Білика	62
Мисливці	64
Панькове „горе“	66
„Імператор“	68
Оповідання галичанки	70
„Десант“	73

Дівчина	76
Слово матері	78
Ровесники	79
Гості	82
Дипломат	84
Таке моє слово	88
Дружба	91

І ТАКЕ БУВАЄ

Закоханий	99
Порося	101
У клубі	103
Ледаренчиха	106
Про Сашу і Машу	108
Лисиця	109
„Здрасі“ і „Прощайте“	111
Каланча	112
«Ромашка»	114
«Вказівок немає»	115

В СТЕПАХ УКРАЇНИ

(Лібретто комічної опери за одноіменною п'єсою О. Є. Корнійчука). 118

ЗАПИСКИ ПЕРЦЯ

Новорічна подорож	175
Лист комсомольцям	179
Нам своє робить	181
„Катюша“	184
Грошова культура	188
Здоровенькі були!	191

ЯК МИ КАЖЕМ — ТАК І БУДЕ!

Паліям війни на згадку	197
Ялинка дяді Сама	200
«Ванька-встанька»	202
Гарбуз	206
В хвіст і в гриву	211
Брехопси	213
Сер Макітра	214
Міжнародна квочка	217
Щоб зайшов я у зал Асамблеї...	218
Як ми кажем — так і буде.	221

Редактор *А. Щербак*
Худ. редактор *А. Деянін*
Техн. редактор *С. Зіскіндер*
Коректор *М. Путря*

**СТЕНА И ОЛЕЙНИК —
„КАК МЫ СКАЖЕМ — ТАК И БУДЕТ!“**
(На украинском языке)

★

БФ 00245. Здано на виробництво 16. I.
1951 р. Підписано до друку 5. II.
1951 р. Формат паперу 54×84/16. Друк.
арк. 11,69+2 вкл. Обл.-вид. арк. 10,83
В друк. арк. 35,088 зн. Зам. № 94.
Тираж 15.000.

★

4-а Республіканська поліграфічна ф-ка,
м. Київ, пл. Калініна, 2.

10920

14.11.88 год.

150

1951K
1300

РЛ
№

8977